

**Werkgroep Harmonisatie Inkomensafhankelijke
Regelingen (HIAR)**

Eindrapport vervolgonderzoek naar:

- **integratie en stroomlijning van kinderregelingen**
- **een inkomens(on)afhankelijke kinderbijslag (AKW)**
- **afbouw correctie verzamelinkomen**

Inhoudsopgave

- A. Samenvatting
- B. Integratie en stroomlijning van kinderregelingen
- C. Een inkomens(on)afhankelijke kinderbijslag (AKW)
- D. Afschaffing correctie op het verzamelinkomen

A.
Samenvatting

A. Samenvatting

Dit rapport bevat de resultaten van het vervolgonderzoek van de werkgroep HIAR naar varianten voor de stroomlijning en integratie van kinderregelingen, respectievelijk voor de afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen. Stroomlijning en integratie zijn expliciete wensen van het kabinet neergelegd in het Hoofdlijnenakkoord. De afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen is noodzakelijk voor de harmonisatie ook in het kader van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir). Dit vervolgonderzoek is aangekondigd in het kabinetsstandpunt (Kamerstukken II, vergaderjaar 2003-2004, 29 287, nr. 1). In aanvulling daarop en mede op verzoek van het parlement is een analyse toegevoegd naar de vraag of de kinderbijslag (AKW) al dan niet inkomensafhankelijk zou moeten worden vormgegeven. Deze samenvatting beschrijft de opzet van de onderzoeken en de conclusies die de werkgroep daaruit heeft getrokken.

Integratie en stroomlijning kinderregelingen

De werkgroep heeft twee mogelijkheden onderzocht om de huidige veelheid aan regelingen voor gezinnen met kinderen te stroomlijnen en te integreren.

1. Het verhogen en meer glijdend maken van de kinderkortingen;
2. een nieuwe, geïntegreerde kinderregeling ter vervanging van WTOS 17-/lesgeld en de diverse kinderkortingen.

Per mogelijkheid heeft de werkgroep diverse beleidsopties onderzocht die verschillen in de mate van vereenvoudiging en/of het budgettair beslag. De beleidsopties kunnen niet naast elkaar worden gerealiseerd. Gegeven de te behalen winst in termen van de één-loketgedachte, vermindering van de administratieve lasten en uitvoeringslasten is de werkgroep van oordeel dat een nieuwe geïntegreerde kinderregeling ter vervanging van zowel WTOS en lesgeld als de kinderkortingen de voorkeur verdient boven alleen stroomlijnen en ophogen van de bestaande kinderkortingen.

Voor de eerste mogelijkheid, ophogen en meer glijdend maken van de kinderkortingen, zijn drie varianten onderzocht. De werkgroep concludeert dat één variant (1c) de voorkeur verdient. Deze heeft de volgende voordelen:

- De *inkomenseffecten* zijn beter: het maximale negatieve inkomenseffect (- €11) geldt in deze variant voor de kleinste groep. Het maximale positieve inkomenseffect is €38 en het gemiddelde inkomenseffect tussen minimumloon en het maximale inkomen is positief: €2.
- De *marginale druk* is voor de laatste variant 4%, in plaats van de huidige sprongen;
- De *werkloosheidsvalis* niet aan de orde, omdat de kinderkortingen geen onderscheid maken tussen werkenden en niet-werkenden;
- De laatste variant is het meest *gestroomlijnd*, omdat de extra toeslag voor twee of meer kinderen vervalt.

Deze voorkeursvariant is betrokken bij het onderzoek naar de nieuwe, geïntegreerde kinderregeling.

De werkgroep heeft vervolgens voor de nieuwe, geïntegreerde kinderregeling vijf varianten onderzocht. Geen van de varianten maakt onderscheid naar schooltype. Alle varianten maken onderscheid naar leeftijd, met een apart 'tarief' voor de groepen 12-16 jaar en 16-18 jaar. De varianten verschillen in de uitkering per kind of juist per huishouden en in het inkomensniveau waar de afbouw begint en in de marginale druk. Van de vijf onderzochte varianten zijn er drie budgettair neutraal en bij twee wordt €200 mln ingezet, die in Hoofdlijnenakkoord is gereserveerd voor de ophoging van de fiscale kinderkortingen. De werkgroep constateert dat één variant duidelijk de voorkeur verdient. Het gaat om de variant (2e) die een basisbedrag per huishouden uitkeert en daarbovenop een toeslag per kind, afhankelijk van de leeftijd. In deze variant wordt de €200 mln. die in het Hoofdlijnenakkoord is gereserveerd ingezet. Vanaf een jaarinkomen van €29.000 bouwt de regeling af met 11% (marginale druk). Deze variant heeft een aantal voordelen:

- De *marginale druk* wordt substantieel verbeterd: in plaats van 30% voor de WTOS en grote sprongen bij de fiscale kinderkortingen, kent deze variant een marginale druk van 11%;
- De *inkomenseffecten* zijn overwegend positief. De keuze voor een combinatie van een (ten opzichte van de andere varianten hoog) basisbedrag met toeslagen per kind in de leeftijd van 12-18 heeft positieve gevolgen aan de onderkant van het inkomensgebouw. Door de vereenvoudiging gaat een beperkte groep ouders erop achteruit, doordat zij niet geheel gecompenseerd worden voor het wegvallen Kinderbijslag of WTOS. Bij variant 2e is deze groep beperkter dan de andere varianten. Ouders van kinderen die geen lesgeld betalen maar wel Kinderbijslag ontvangen worden gecompenseerd voor zover hun inkomen in het inkomenstraject van de nieuwe kindertoeslag valt. Door het verhogen van de inkomensgrens naar €29.000 wordt gecorrigeerd voor het verschuiven van peiljaar van t-2 naar t.
- Ten aanzien van *stroomlijning* scoort deze variant iets minder dan andere varianten die alleen per kind of alleen per huishouden uitkeren. De meer gestroomlijnde varianten gaan echter ten koste van de inkomenseffecten. Variant 2e is door de belastingdienst ook goed uitvoerbaar.
- De variant *kost* €180 miljoen, het bedrag dat in Hoofdpijnenakkoord is gereserveerd voor de ophoging van de fiscale kinderkortingen.

Door de vereenvoudiging gaat een klein aantal ouders erop achteruit doordat zij niet via de nieuwe generieke regeling gecompenseerd worden. Dit hangt samen met de overgang van zes verschillende regelingen, die rekening houden met vier kenmerken van de aanvrager naar één regeling die kijkt naar drie variabelen. Het gaat hierbij om een beperkt aantal uitzonderingssituaties. De grootste uitschieters vinden plaats bij ouders met een hoog inkomen (hoger dan €43.000) en een kind van 16 of 17 jaar waarvoor geen lesgeld hoeft te worden betaald, maar waar wel Kinderbijslag voor wordt ontvangen (circa 15.000 kinderen o.a. in de Beroepsbegeleidende leerweg van het MBO). Er ontstaat een negatief inkomenseffect oplopend tot €1009 doordat ouders geen Kinderbijslag meer ontvangen, zij profiteren echter niet van afschaffen lesgeld. Daarnaast gaat het om ouders met een inkomen onder de WTOS inkomensgrens en een kind van 11 in het VO of een kind van 15 in de Bol resp. €514 en €292). Deze ouders krijgen geen of slechts gedeeltelijk compensatie voor afschaffen van de WTOS. In beide gevallen gaat het om circa 500 ouders.

Inkomens(on)afhankelijkheid AKW

Ten aanzien van het vraagstuk naar de rol van inkomen bij de kinderbijslag, zijn vier vragen behandeld. De eerste betreft de rechtsgrond van de huidige AKW. Deze ligt in het streven naar een grotere gelijkheid van ontplooiingskansen van gezinnen met kinderen, in het belang van het kind en in het belang van de maatschappij. Dit streven maakt correctie op de inkomensverdeling noodzakelijk. Vervolgens is gekeken naar benaderingswijzen voor de hoogte van de tegemoetkoming. De SER heeft er in zijn advies van 1990 vier onderscheiden. Het huidige Nederlandse stelsel van tegemoetkomingen, een combinatie van inkomensafhankelijke kinderbijslag en inkomensafhankelijke kinderkortingen, is in overeenstemming met drie van deze benaderingswijzen. Bij analyse van de voor- en nadelen van inkomensafhankelijkheid blijkt ook dat de Nederlandse combinatie hier een goed evenwicht heeft gevonden. Tenslotte is het Nederlandse stelsel in internationaal perspectief geplaatst. De meeste landen hebben een vorm van inkomensafhankelijke kinderbijslag. In landen die voornamelijk een inkomensafhankelijke tegemoetkoming kennen, had de kinderbijslag oorspronkelijk de vorm van een voorloper van de bijstand.

De werkgroep constateert dan ook dat het Nederlandse stelsel een evenwichtige combinatie vormt van inkomensafhankelijk en inkomensafhankelijke tegemoetkomingen. Daarmee wordt recht gedaan aan de verschillende gronden om een dergelijke tegemoetkoming te verstrekken en is een evenwicht gevonden tussen de voor- en nadelen van beide benaderingen.

Met betrekking tot integratie van kinderregelingen hebben bij de keuze van de werkgroep de voordelen in termen van vereenvoudiging, vermindering van administratieve lasten voor ouders en scholen en

vermindering van de uitvoeringskosten in combinatie met de relatief geringe spreiding van inkomenseffecten de doorslag gegeven.

Afschaffen correctie op het verzamelinkomen

Het kabinet heeft als onderdeel van de harmonisatie van inkomensafhankelijke regelingen gekozen voor harmonisatie van het inkomensbegrip op het (ongecorrigeerde) verzamelinkomen. Afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen (die is geïntroduceerd bij het IB2001) betekent dat het toetsinkomen voor de huursubsidie, de WTOS, WSF 2000 (terugbetaling en aanvullende beurs) en verschillende eigenwoningregelingen stijgt. Daarmee zou de bijdrage die burgers ontvangen, dalen. De werkgroep heeft varianten onderzocht om de regelingen zo aan te passen dat de inkomenseffecten, werkloosheidsval en marginale druk zo beperkt mogelijk zijn. Een voorwaarde was daarnaast budgetneutraliteit. Voor de huursubsidie, WTOS en WSF 2000 aanvullende beurs zijn twee varianten onderzocht, waarbij de eerste een langer afbouwtraject kent, terwijl de ander op een hoger inkomensniveau begint af te bouwen. Daarenboven is het tijdsbestek voor de afschaffing per regeling gezien: één jaar, drie jaar en vijf jaar (totaal effect). De werkgroep trekt de volgende conclusies per regeling:

Huursubsidie

De afbouw volgens variant I (langer afbouwtraject) verdient de voorkeur. De werkloosheidsval stijgt in variant I minder en de marginale druk daalt meer dan bij variant II. De gemiddelde inkomenseffecten van beide varianten zijn vergelijkbaar, waarbij de spreiding in variant I iets groter is.

Ten aanzien van de huursubsidie constateert de werkgroep bovendien dat de inkomenseffecten van het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen voor de huursubsidie relatief beperkt zijn. Binnen de groep beneden 65-jarigen zou afschaffing in één jaar zou voor ongeveer 4.000 huishoudens (1,1% van de ontvangers van huursubsidie) in totaliteit een inkomensderving van meer dan €60 per jaar betekenen. Het gaat hierbij uitsluitend om werkenden met een inkomen tussen het sociaal minimum en het zogenaamde referentieinkomen (circa €17.000 bij alleenstaanden en €23.000 bij gezinnen). De overige huishoudens onder de 65 jaar (99%) ondervinden een inkomenseffect van -60 euro tot +60 euro. Voor 65+huishoudens geldt dat een groep van 10.000 tot 20.000 huishoudens (vaak meerpersoons, waar in het algemeen de jongere partner nog werkt) negatieve inkomenseffecten heeft van gemiddeld €77 per jaar. De overige huishoudens hebben een minder negatief effect of gaan erop vooruit. Tegen deze achtergrond verdient uitvoeringstechnisch gezien afschaffing van de correctie voor de huursubsidie in één jaar de voorkeur, boven een langer traject. Deze afschaffing zou het best in 2006 kunnen plaatsvinden, gelijk met de overheveling van de uitvoering naar een aan de belasting gelieerde uitvoeringsorganisatie.

WTOS

Afbouw volgens variant II (handhaving afbouwtraject, dat echter op een hoger inkomensniveau begint) verdient de voorkeur. In de afruil tussen verbetering van de marginale druk en beperkte (negatieve) inkomenseffecten, kiest de werkgroep voor de variant die de marginale druk gelijk laat (30%), maar de groep ontvangers die negatieve inkomenseffecten ervaart, halveert in vergelijking met de andere variant. Om deze negatieve effecten nog verder te mitigeren, stelt de werkgroep voor om de afbouw uit te spreiden over een periode van drie jaar, te beginnen in 2006.

WSF 2000 aanvullende beurs

De afruil tussen marginale druk en inkomenseffecten zijn voor de WSF 2000 aanvullende beurs vergelijkbaar met de WTOS. De werkgroep komt dan ook tot dezelfde conclusie: afbouw volgens variant II, in drie jaar, met ingang van 2006 verdient de voorkeur.

WSF 2000 terugbetaling

De invoering van de correctie op het verzamelinkomen is bij de terugbetalingsregeling destijds gecombineerd met een vergelijkbare correctie van de inkomensgrens. Bij afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen wordt deze correctie ook weer afgeschaft. Dit heeft voor naar schatting 14.000 ex-

studenten (de helft van de doelgroep) positief gemiddeld inkomenseffect van €175. Jaarlijks ontstaan hierdoor ca. €2,5 miljoen minder ontvangsten. Circa de helft hiervan betreft relevante ontvangsten. De werkgroep adviseert beide correcties in drie jaar af te bouwen, analoog aan de afbouw van de correctie op het verzamelinkomen ten behoeve van bepalen WTOS tegemoetkoming en aanvullende beurs.

Eigenwoning regelingen(BGSEW, RWS en BEW)

Voor de BGSEW en RWS heeft de afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen uitsluitend effect voor een beperkt aantal grensgevallen, voor wie het recht op voortgezette subsidiëring na afschaffing niet komt te vervallen. Voor de Wet BEW is wel een effect op de hoogte van de bijdragen voorzien: deze zal stijgen (voor een aantal gebruikers). Gezien de totale beperkte doelgroep (ca. 600 deelnemers), waarvan een deel door inkomensstijging waarschijnlijk uit de regeling zal groeien, is het verwachte budgettaire effect verwaarloosbaar. De werkgroep adviseert dan ook om voor alle eigenwoningregelingen te kiezen voor afschaffing van de correctie van het verzamelinkomen in één jaar (2006), met gelijktijdige aanpassing van de inkomensgrenzen.

B.
Integratie en stroomlijning van kinderregelingen

B 1.1 Inleiding

Naar aanleiding van de in het Hoofdlijnenakkoord vermelde passage over het meer glijdend inkomensafhankelijk maken van de huidige kinderkorting en het bundelen en stroomlijnen van regelingen, is in het najaar van 2003 door de werkgroep Harmonisatie Inkomensafhankelijke Regelingen (HIAR) een eerste inventarisatie gemaakt naar de mogelijkheden om de verschillende kinderregelingen, de WTOS en het lesgeld te integreren. In het kabinetsstandpunt over inkomensafhankelijke regelingen dat op 4 november 2003 naar de Tweede Kamer is gestuurd is daarover de volgende passage opgenomen: “(..)De regering constateert op basis van deze eerste inventarisatie dat met integratie doelmatigheidswinsten kunnen worden geboekt, maar studeert nog op de mogelijkheden om de daarmee gepaard gaande inkomenseffecten in voldoende mate te compenseren”. Voor u liggen de resultaten van deze studie. Met deze studie rondt de werkgroep HIAR haar werkzaamheden af.

Voortbouwend op de eerste inventarisatie, is de werkgroep HIAR verder gegaan met het onderzoeken van mogelijkheden om de verschillende kinderregelingen, de WTOS en het lesgeld te integreren met als doel meer transparantie, minder uitvoeringskosten, minder administratieve lasten en minder scherpe inkomensvallen bij het overschrijden van inkomensgrenzen.

Daarbij zijn twee opties onderzocht:

1. Het verhogen en meer glijdend inkomensafhankelijk maken van de huidige kinderkorting;
2. Als uitwerking van het kabinetsstandpunt van 4 november 2003 over de integratie van kinderregelingen, een nieuwe, geïntegreerde kinderregeling ter vervanging van WTOS, lesgeld en de fiscale kinderkortingen.

Optie 1: ophoging en stroomlijning kinderkortingen

Het hoofdlijnenakkoord stelt: "Op zo kort mogelijke termijn wordt de huidige kinderkorting meer glijdend inkomensafhankelijk gemaakt; deze wordt met ingang van 2004 verhoogd." In 2004 is de kinderkorting met 100 miljoen euro verhoogd. Van de 300 miljoen euro die in het hoofdlijnenakkoord is gereserveerd voor de kinderkorting is dan nog 200 miljoen euro beschikbaar voor de jaren 2005-2007. In de meerjarenramingen is voor 2005 reeds 50 miljoen wettelijk vastgelegd via verhoging kinderkorting en staat voor 2006 nog 150 miljoen gereserveerd. Deze bedragen kunnen worden ingezet voor stroomlijning en eventuele verdere verhoging.

Optie 2: vervanging WTOS/lesgeld en kinderkortingen door nieuwe geïntegreerde kinderregeling

Hoofdstuk 4 van het rapport van de werkgroep concludeert: "Efficiencywinst kan wellicht worden geboekt als de WTOS wordt geïntegreerd met andere kinderregelingen en gesaldeerd wordt met het lesgeld." Achtergrond hiervan is dat inning van het lesgeld middels verrekening is verweven met zowel de WTOS als de Studiefinanciering in het MBO. Uitvoering van al deze aspecten ligt nu bij de IB-Groep. Bij overheveling van 1 of 2 van deze onderdelen naar de Belastingdienst is voor verrekening extra gegevensuitwisseling tussen IB-Groep en Belastingdienst nodig. Deze complicatie wordt weggenomen op het moment dat het lesgeld wordt afgeschaft. De werkgroep heeft de mogelijkheden gezien om WTOS, lesgeld en de fiscale kinderkorting te integreren en de uitvoering daarmee te vereenvoudigen. Dit is in lijn met het Hoofdlijnenakkoord dat stelt dat: "het inkomensbeleid zal worden gekenmerkt door een verdere aanpak van de armoedeval en door een verdere stroomlijning (door bundeling van regelingen en uniformering van inkomensbegrippen)".

In de paragrafen B 2 t/m B 4 worden een aantal concrete beleidsopties geformuleerd. Het mag duidelijk zijn dat de geschetste opties niet allemaal tegelijk kunnen worden doorgevoerd. In dat geval zal een keuze gemaakt moeten worden.

B 1.2 Uitgangspunten/criteria

In de navolgende paragrafen worden deze onderwerpen achtereenvolgens behandeld. Hierbij worden per onderwerp naast een kwalitatieve analyse enkele concrete subvarianten of beleidsopties berekend.

Bij de beoordeling van de (sub)varianten spelen de volgende criteria een rol:

- Resulterende inkomenseffecten
- Werkloosheidsval
- Marginale druk
- Budgettaire effecten
- Mate waarin sprake is van een verdere stroomlijning en vereenvoudiging

Wat betreft de budgettaire inzet worden drie benaderingen gehanteerd:

- budgetneutrale invulling van de varianten.
- inzet van de uit hoofde van het Hoofdlijnenakkoord beschikbare 200 miljoen euro voor stroomlijning van de kinderkortingen¹.
- indien de uitkomsten van de bovenstaande benaderingen daar aanleiding toe geven, inzet van een zodanig budget dat de inkomenseffecten binnen aanvaardbare marges blijven.

Voor alle (sub) varianten wordt uitgegaan van invoering in 2006. De subvarianten rond WTOS en lesgeld kunnen samengaan met de overheveling van de uitvoering van verschillende regelingen naar een aan de Belastingdienst gelieerde uitvoeringsorganisatie (vanaf 2006) of kunnen later worden ingevoerd. De subvarianten met betrekking tot de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord kunnen op elk moment doorgevoerd worden, doorvoering vóór 2006 belemmert evenwel de mogelijkheden in het kader van de (sub-)varianten 2 (WTOS/lesgeld/kinderkortingen).

B 1.3 Verzilveringsproblematiek

Bij de integratie van de kinderkortingen met WTOS en lesgeld worden de kinderregelingen overgeheveld naar de uitgavenkant. Een fiscale regeling ligt dan niet voor de hand, omdat burgers dan subsidies die zij voorheen ontvingen in de nieuwe kinderregeling mogelijk niet kunnen verzilveren. De regelingen zullen dan door een aan de Belastingdienst gelieerde uitvoeringsorganisatie worden uitgevoerd. De verzilveringsproblematiek wordt dan opgeheven. De kosten daarvan² bedragen €2,5 miljoen. Deze additionele kosten zijn in de berekeningen voor de varianten 2 en 3 meegenomen, doordat is uitgegaan van volledig gebruik door de gehele doelgroep. In de berekeningen voor variant 1 is met de kosten van het eventueel oplossen van de verzilveringsproblematiek nog niet gerekend.

---

¹ In de meerjarenramingen is deze 200 miljoen euro verdeeld over 50 miljoen in 2005 en 150 miljoen in 2006. In de varianten wordt gerekend met een inzet van 200 miljoen in 1 jaar. Dit betreft dus bij inzet van het structureel beschikbare bedrag. Het bedrag van 50 miljoen voor 2005 is overigens in het belastingplan 2004 al ingezet voor verhoging van de algemene kinderkorting.

² Een groep die in beginsel wel in aanmerking komt voor de kinderkortingen krijgt ze nu niet uitbetaald omdat geen belasting betaald wordt. Bij overheveling naar de uitgavenkant krijgen ze deze tegemoetkoming wel (oplossing van de verzilveringsproblematiek). Dit brengt kosten met zich mee.

B 2. Ophoging en stroomlijning kinderkortingen (optie 1)

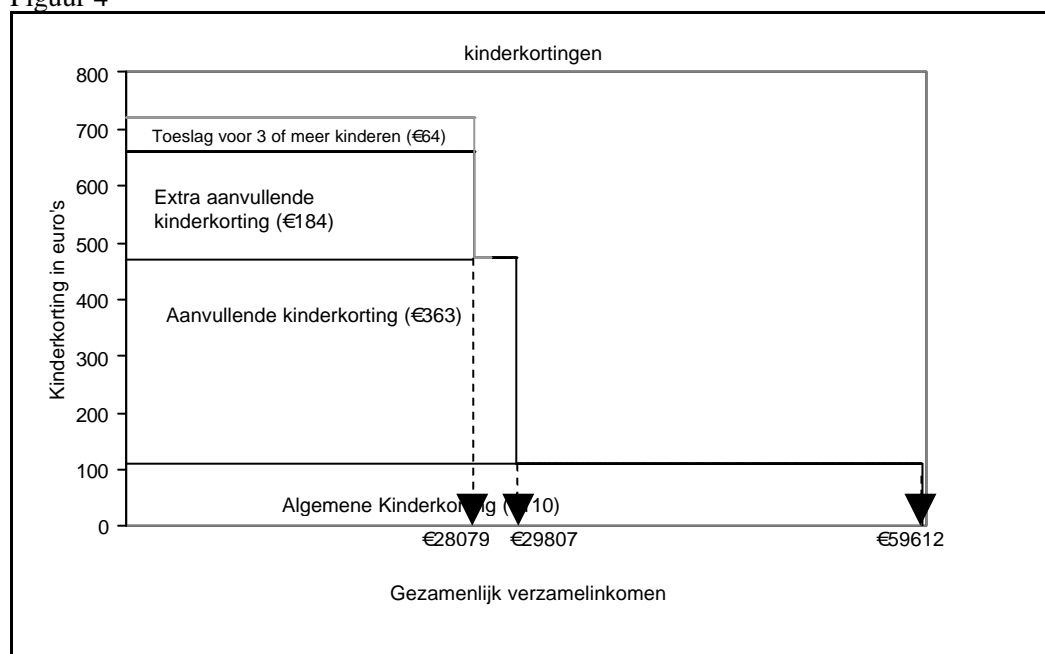
Het hoofdlijnenakkoord legt zeer specifiek de opdracht neer de kinderkortingen meer glijdend inkomensafhankelijk te maken.

Bestaande kinderkortingen

De huidige kinderkorting bestaat uit vier verschillende onderdelen, namelijk de algemene kinderkorting (€10), de aanvullende kinderkorting (€363), de extra aanvullende kinderkorting (€184) en de toeslag op de extra aanvullende kinderkorting (€64). De algemene kinderkorting geldt voor huishoudens met een inkomen tot €9612, de aanvullende voor huishoudens met een inkomen tot €29807 en de extra aanvullende kinderkorting voor huishoudens met een inkomen tot €28079. De toeslag op de extra aanvullende kinderkorting geldt voor huishoudens met drie of meer kinderen.

Onderstaande figuur 4 vat een en ander schematisch samen.

Figuur 4

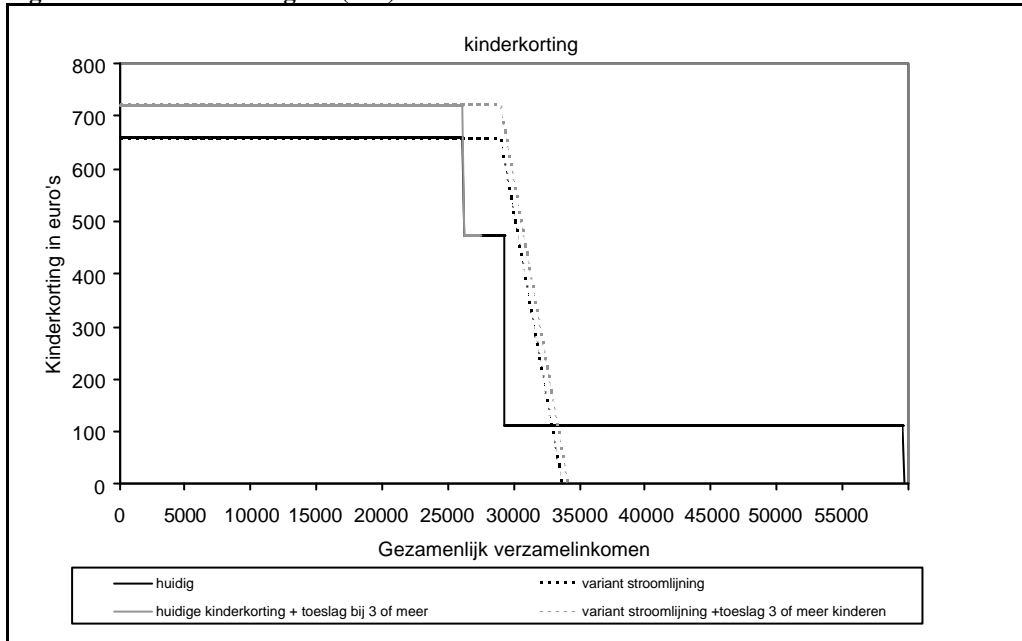
1a. Budgettair neutraal

Een budgettair neutrale stroomlijning van de kinderkortingen, waarbij de inkomensbescherming voor de laagste inkomens in stand blijft kan via de volgende wijzigingen plaatsvinden:

- De aanvullende kinderkortingen worden geïntegreerd in de algemene kinderkorting. Deze kent dan twee bedragen, voor gezinnen met maximaal twee kinderen en gezinnen met meer dan 2 kinderen.
- Deze kinderkorting wordt afgebouwd vanaf een gezamenlijk inkomen van €29000 met een afbouwpercentage van 14% (cijfers 2004).

Figuur 5 geeft een grafische voorstelling van deze subvariant. Deze subvariant is afgeleid van een variant opgenomen in het concept-hoofdstuk 5 van het rapport van de werkgroep HIAR (waar op basis van cijfers 2004 werd uitgegaan van een afbouw vanaf een gezamenlijk inkomen van €7000 met een afbouwpercentage van 20%).

Figuur 5. Grafische weergave (sub)variant 1a

Huishoudens met een gezamenlijk verzamelinkomen tussen €28200 en €2900 gaan er maximaal €566 op vooruit. Huishoudens met een gezamenlijk verzamelinkomen tussen €31900 en €35000 gaan er maximaal €10 op achteruit.

1b. Inzet van €200 miljoen

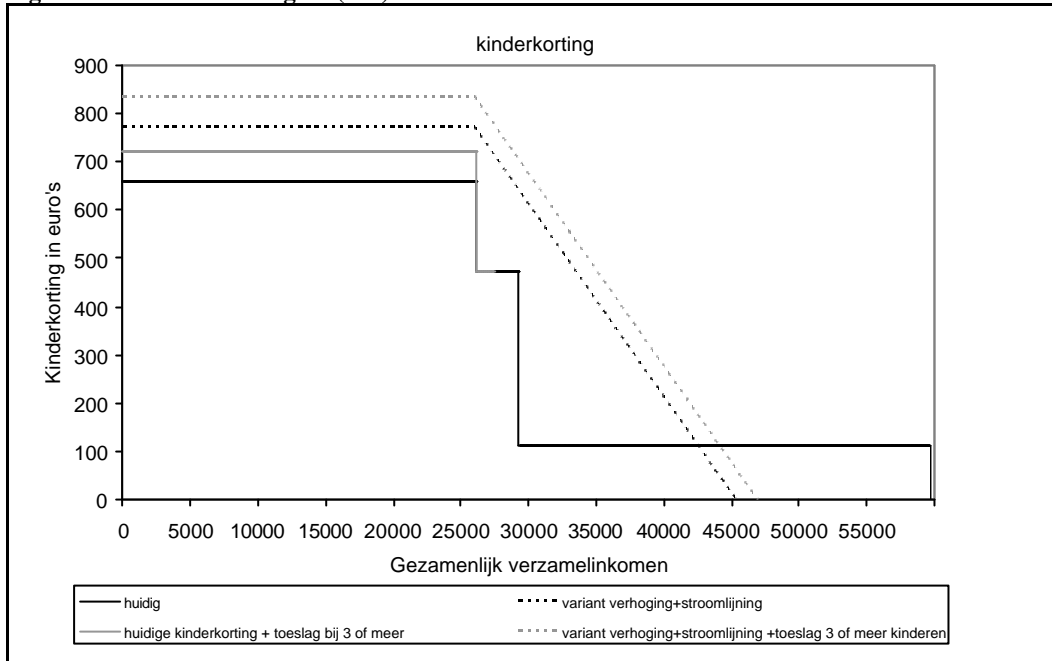
Een budgettair beslag van 200 miljoen euro maakt zowel een verhoging van de tegemoetkoming aan de onderkant, als een verlenging van het afbouwtraject mogelijk. In de inzet van het budget is er een afweging tussen een lage marginale druk in het afbouwtraject of een grotere verhoging van de korting voor de laagste inkomens. Hieronder is gekozen voor een vormgeving waarbij de kinderkorting volledig af is gebouwd bij een inkomen rond €45000. Dit inkomen ligt halverwege de grens van de aanvullende kinderkorting en de algemene kinderkorting. Deze keuze is gebaseerd op de afweging enerzijds het aantal mensen dat de kinderkorting verliest te beperken (dus niet te snel af te bouwen), en anderzijds een betekende verhoging van de korting voor lage inkomens te bewerkstelligen (dus niet een te lang afbouwtraject te hanteren).

De vormgeving ziet er dan als volgt uit:

- De aanvullende kinderkortingen worden geïntegreerd in de algemene kinderkorting.
- De kinderkorting wordt aan de onderkant verhoogd met ongeveer €115 t.o.v. de huidige kinderkortingen.
- De kinderkorting wordt meer glijdend inkomensafhankelijk. Huishoudens met een gezamenlijk verzamelinkomen rond €45000 vallen uit de regeling.
- Het afbouwpercentage is 4%; de kinderkorting begint af te bouwen vanaf een inkomen van €26000.

Figuur 6 geeft een grafische voorstelling van deze subvariant.

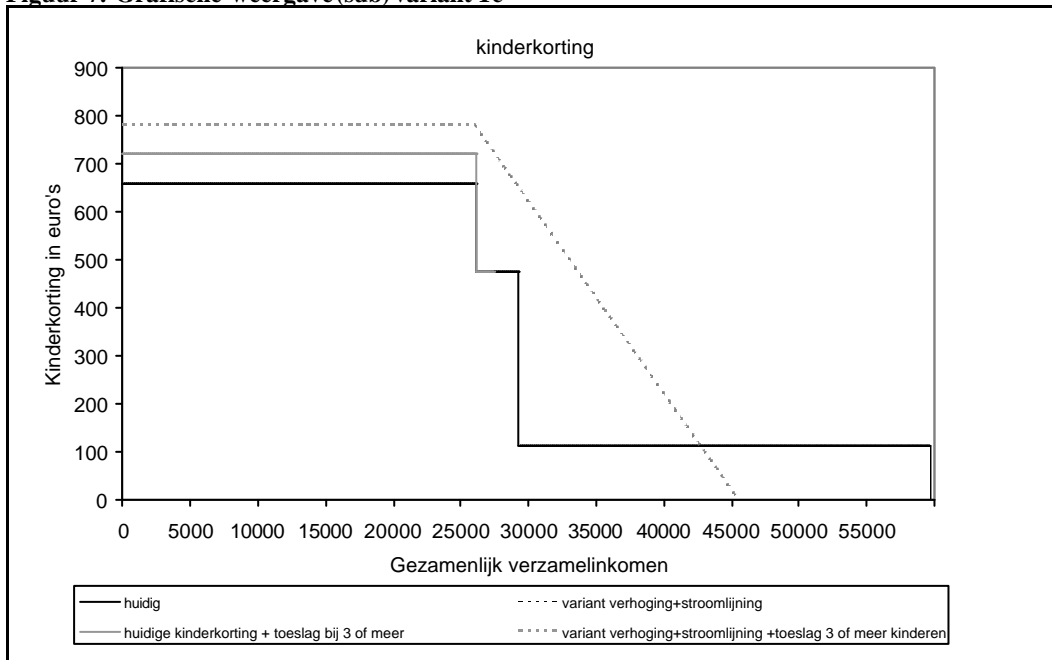
Figuur 6. Grafische weergave(sub) variant 1 b

1c. Inzet € 200 mln en verdere stroomlijning

In deze subvariant is ook een verdere stroomlijning mogelijk door het opheffen van het onderscheid tussen gezinnen met 1 of 2 kinderen en gezinnen met 3 of meer kinderen. Ten opzichte van variant 1b kan dit door de kinder­korting voor gezinnen met 1 of 2 kinderen met € extra te verhogen (de totale verhoging komt daarmee uit op €123). De kinder­korting voor gezinnen met 3 of meer kinderen wordt ten opzichte van de vorige variant verlaagd met €6 (de per saldo verhoging komt voor deze groep uit op €9).

Figuur 7. Grafische weergave(sub) variant 1c

Beoordeling varianten

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de drie subvarianten:

Tabel 5. Vergelijking subvarianten kinderkorting

	Huidig	Subvariant 1a	Subvariant 1b	Subvariant 1c
Budget		0 miljoen	200 miljoen	200 miljoen
Onderscheid in aantal kinderen?	Ja	Ja	Ja	Nee
Marginale druk in afbouwtraject	Stappen	14%	4%	4%
Begin afbouw	Bij €28079 en €29807	€9000	€6000	€6000
Einde afbouw	€9612	€3700	€5350	€5550
Maximale positieve inkomenseffecten		€66	€93	€38
Maximale negatieve inkomenseffecten		- €110	- €10	- €10
Gemiddeld inkomenseffect op inkomenstraject WML – maximumgrens kinderkorting		- €27	€8	€2

De negatieve inkomenseffecten bedragen in alle subvarianten maximaal -€10. In subvariant 1a geldt dit evenwel over een groter inkomenstraject dan in de andere subvarianten, zodat het gemiddelde inkomenseffect in subvariant 1a negatiever uitvalt. Tabel 6 presenteert de inkomenseffecten van de subvarianten voor de in de standaardkoopkrachttabel opgenomen groepen. Subvariant 1a heeft geen inkomenseffecten voor de laagste inkomens. Subvarianten 1b en 1c genereren positieve inkomenseffecten van 0,7% tot 0,9%. In alle subvarianten gaan huishoudens (alleenverdieners) met een modaal inkomen er 2% of meer op vooruit. De achtergrond hiervan is dat deze groep een inkomen heeft vlak boven het grensinkomen van de aanvullende kinderkorting, en daar dus net geen recht meer op heeft. Bij stroomlijning van de regeling zit dit inkomen nog relatief aan het begin van het afbouwtraject waardoor nog recht bestaat op een groot deel van de nieuwe, gestroomlijnde kinderkorting.

Op de werkloosheidsval hebben de subvarianten geen effect, omdat de kinderkorting geen onderscheid maakt tussen werkenden en niet-werkenden³. De marginale druk is bij 1b en c lager dan in subvariant 1a. Deze marginale druk geldt wel over een langer inkomenstraject. Ten opzichte van de huidige situatie wordt in alle varianten een marginale druk over een inkomenstraject geïntroduceerd, terwijl in de huidige situatie sprake was van een stapsgewijze afbouw (hoge marginale druk) op enkele specifieke inkomensniveau's.

Subvariant 1a is budgettair neutraal ten opzichte van de huidige situatie, de subvarianten 1b en 1c kosten €200 miljoen. Alle subvarianten leiden tot een stroomlijning ten opzichte van de huidige situatie, door de stappen te vervangen door een glijdende schaal. Subvariant 1c leidt tot een aanvullende stroomlijning en vereenvoudiging doordat het onderscheid naar aantal kinderen in een huishouden vervalt.

Bij een beschikbaar budget van 200 miljoen euro scoort subvariant 1c op alle criteria beter dan of ongeveer gelijk aan de andere varianten.

---

³ Zoals in de begroting 2004 van SZW staat toegelicht heeft de verhoging van de kinderkorting (zoals opgenomen in de varianten 2 en 3) voor alleenstaande ouders wel een effect op de werkloosheidsval, omdat werkende alleenstaande ouders deze verhoging niet kunnen verzilveren.

Tabel 6. Inkomenseffecten varianten conform standaardkoopkrachttabel

	Variant 1a	Variant 1b	Variant 1c
Koopkrachtcijfers 2004			
<i>Actieven:</i>			
Alleenverdiener mk			
modaal	2,0%	2,3%	2,3%
2*modaal	-0,3%	-0,3%	-0,3%
Tweeverdiener			
modaal + ½*modaal mk	-0,3%	-0,2%	-0,2%
2*modaal + ½*modaal mk	0,0%	0,0%	0,0%
Alleenstaande ouder			
WML	0,0%	0,0%	0,0%
modaal	0,8%	0,7%	0,8%
<i>Inactieven</i>			
Sociale minima			
paar mk	0,0%	0,7%	0,8%
alleenstaande ouder	0,0%	0,8%	0,9%

B 3. Vervanging WTOS/lesgeld en kinderkortingen door geïntegreerde kinderregeling (optie 2)

Hoofdstuk 4 van het rapport van de werkgroep Harmonisatie Inkomensafhankelijke Regelingen (HIAR) concludeert: “*Efficiencywinst kan wellicht worden geboekt als de WTOS wordt geïntegreerd met andere kinderregelingen en gesaldeerd wordt met het lesgeld.*” Achtergrond hiervan is dat inning van het lesgeld middels verrekening is verweven met zowel de WTOS als de Studiefinanciering in het MBO. Uitvoering van al deze aspecten ligt nu bij de Informatie Beheer Groep. Bij overheveling van 1 of 2 van deze onderdelen naar de Belastingdienst is voor verrekening extra gegevensuitwisseling tussen Informatie Beheer Groep en Belastingdienst nodig. Deze complicatie wordt weggenomen op het moment dat het lesgeld wordt afgeschaft en de WTOS wordt beperkt. Dit kan voor alle partijen tot meer efficiency en minder administratieve lasten leiden. Het lesgeld en de tegemoetkoming lesgeld in de WTOS worden hier in principe tegen elkaar weggestreept. De opties worden getoetst aan de criteria beschreven in paragraaf 1:

- Resulterende inkomenseffecten
- Werkloosheidsval
- Marginale druk
- Budgettaire effecten
- Mate waarin sprake is van een verdere stroomlijning en vereenvoudiging

De inhoudelijke discussie over de vraag of het (on)wenselijk is om lesgeld af te schaffen wordt hier buiten beschouwing gelaten.

Aangezien niet alle huishoudens een tegemoetkoming uit de WTOS ontvangen (hogere inkomens niet) zou het afschaffen van lesgeld voor die huishoudens een inkomensvoordeel betekenen (en voor het overheidsbudget een nadeel). Deze paragraaf beziet of de combinatie van afschaffen lesgeld en herziening van WTOS en andere kinderregelingen hiervoor een oplossing biedt. De betrokken regelingen overlappen elkaar waar het gaat om kinderen in de leeftijd t/m 17 jaar; de integratie beperkt zich hiertoe.

Betrokken regelingen

- De Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS) richt zich primair op ouders van kinderen tot en met 18 jaar in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. De wet heeft tot doel de financiële toegankelijkheid van het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs te waarborgen. Hiertoe biedt zij een tegemoetkoming in de schoolkosten en de onderwijsbijdrage (het lesgeld) voor ouders met een beperkt inkomen.
- In de les- en cursusgeldwet (LCW) is geregeld dat voor leerlingen in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs die op 1 augustus van het schooljaar 16 jaar of ouder zijn lesgeld moet worden betaald.
- De kinderbijslag (AKW) is een tegemoetkoming in de kosten voor kinderen.
- De huidige kinderkortingen, bestaande uit vier verschillende onderdelen, hebben als doel inkomensondersteuning te geven aan gezinnen met kinderen. De overheid komt hiermee ouders tegemoet in de kosten t.b.v. kinderen en legt daarbij de nadruk op ondersteuning van de lagere inkomens.

In alle geschetste varianten wordt het lesgeld en de WTOS afgeschaft voor leerlingen jonger dan 18 jaar. Ter compensatie van de budgettaire kosten van afschaffen lesgeld wordt de kinderbijslag voor kinderen in de leeftijd van 16 en 17 jaar met 916 euro verminderd. Vervolgens wordt gekeken op welke wijze voor de negatieve inkomenseffecten, als gevolg van afschaffen WTOS en verlagen van de kinderbijslag kan worden gecompenseerd in de kinderkortingen. De kinderkortingen en WTOS worden daarbij gestroomlijnd tot één kinderkorting. Teneinde een helder beeld te geven van de te compenseren effecten

wordt hieronder eerst berekend wat de effecten zijn van het afschaffen van lesgeld en WTOS (voor kinderen t/m 17 jaar). In de verschillende varianten worden vervolgens deze effecten zoveel mogelijk gecompenseerd. De vormgeving van deze compensatie is in alle varianten gebaseerd op de in het vorige hoofdstuk getoonde stroomlijning van de kinderkortingen.

Lesgeld afschaffen

Voor leerlingen die op 1 augustus van het cursusjaar 16 jaar of ouder zijn is lesgeld verschuldigd, indien zij een voltijdse opleiding in het voortgezet onderwijs (VO) volgen of in de voltijd beroepsopleidende leerweg (BOL) van het middelbaar beroepsonderwijs (MBO). Tot een inkomen van €29.000 krijgen deze leerlingen een lesgeldvergoeding via de WTOS. Deze is inkomensafhankelijk en kent een glijdende schaal van 30% vanaf een inkomen van €26.967. Het lesgeld voor leerlingen van 16 en 17 jaar oud wordt afgeschaft. Dit betekent voor gezinnen met een hoog inkomen (boven €29.000) een inkomensvoordeel, voor gezinnen met een laag inkomen maakt het geen verschil als tegelijkertijd ook de lesgeldvergoeding vervalt. Het afschaffen van lesgeld betekent voor de overheid een inkomstenderving van ongeveer 226 mln. euro.

WTOS (TS17-) afschaffen

De Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS): Voor ouders van leerlingen tot 18 jaar in het VO en de BOL is er een tegemoetkoming in de schoolkosten en onderwijsbijdrage (het lesgeld) afhankelijk van de hoogte van het inkomen. Bij een inkomen onder de inkomensgrens komt de ouder in aanmerking voor een maximale tegemoetkoming. Voor het schooljaar 2003/2004 bedraagt deze grens € 26.967 (inkomenspeiljaar t-2). Bij een inkomen boven de inkomensgrens wordt 30% van het inkomen dat de ouder boven de inkomensgrens verdient gekort op de tegemoetkoming die de ouder voor alle kinderen tezamen kan ontvangen. De tegemoetkoming bestaat uit een tegemoetkoming in de schoolkosten en een tegemoetkoming in het lesgeld indien het kind lesgeldplichtig is. De hoogte van de WTOS is afhankelijk van schooltype (zie tabel 7). Als het lesgeld voor scholieren jonger dan 18 jaar wordt afgeschaft, dan wordt ook de lesgeldvergoeding in de WTOS opgeheven. Netto effect is een positief inkomenseffect voor hogere inkomens en geen inkomenseffect voor inkomens onder de WTOS inkomensgrens. Budgettaire opbrengst van afschaffing van de tegemoetkoming in het lesgeld voor leerlingen onder de 18 jaar is €11 mln. Netto budgettair effect is €15 mln. (226 mln. – 111 mln.). Wat resteert is de tegemoetkoming in de schoolkosten in de WTOS. Bij afschaffing hiervan ondervinden de WTOS gerechtigden een inkomensverlies. Niet compenseren zal leiden tot forse negatieve inkomenseffecten voor de lagere inkomens. De budgettaire opbrengst is €201 mln. Het afschaffen van de WTOS (TS17-) voor scholieren jonger dan 18 jaar levert in totaal circa €12 mln. op.

Tabel 7: beschrijving onderdeel TS17- van de WTOS

	WTOS (TS17-)
Doel regeling	Scholieren tot 18 jaar in staat stellen onderwijs te volgen in het VO of de beroepsopleidende leerweg (bol) van het MBO.
Doelgroep	Ouders van kinderen jonger dan 18 in voortgezet onderwijs en beroepsopleidende leerweg van MBO
Inkomensafhankelijke Tegemoetkoming	Schoolkosten: VO onderbouw: €541 VO bovenbouw: €614 bol: €906 Onderwijsbijdrage (=lesgeld): €916*
Inkomensgrens	€26.967 + glijdende schaal (30% per huishouden)
Budgettair beslag 2003 (mln €)	312
Aantal gebruikers 2003 (x 1.000)	386

* Alleen voor lesgeldplichtige leerlingen.

In de WTOS resteren een drietal regelingen:

1. Een tegemoetkoming voor leerlingen van 18 jaar en ouder in het voortgezet onderwijs.
2. Een tegemoetkoming voor deeltijdstudenten in de VAVO.

3. Een tegemoetkoming voor studenten aan een lerarenopleiding die geen recht hebben op studiefinanciering.

Deze tegemoetkomingen hebben qua doel en doelgroep te weinig overlap met andere kinderregelingen om een integratie wenselijk te maken. De tegemoetkoming voor kinderen onder de 18 jaar (TS17-) beslaat verreweg het grootste deel van de WTOS (circa 90% van de tegemoetkomingen). Indien wordt besloten om dat deel van de WTOS te integreren met andere kinderregelingen zal voor de overige drie onderdelen van de WTOS moeten worden bekeken op welke wijze deze worden gecontinueerd.

Het afschaffen van het lesgeld zorgt voor een positief inkomenseffect voor alle ouders met kinderen van 16 en 17 jaar oud. Door het afschaffen van tegemoetkoming in het lesgeld, wordt het positieve inkomenseffect voor ouders met een inkomen onder de inkomensgrens van de WTOS €26.967 weer teniet gedaan. Voor ouders met een inkomen in de glijdende schaal wordt het positieve inkomenseffect dat ontstaat door het afschaffen van lesgeld gedeeltelijk teniet gedaan. Door het afschaffen van de tegemoetkoming in de schoolkosten ontstaat voor ouders met kinderen onder de 18 in het VO en de BOL en een inkomen onder de €26.967 of een inkomen dat in de glijdende schaal valt een negatief inkomenseffect. Voor ouders met een inkomen net boven de inkomensgrens ontstaat een beperkter negatief inkomenseffect. Voor ouders met een inkomen boven de inkomensgrens en kinderen tussen de 16-18 jaar is het mogelijk dat dit negatieve effect wordt gecompenseerd door het positieve effect van het afschaffen van het lesgeld.

De combinatie van het afschaffen van lesgeld en het afschaffen van de WTOS(TS17-) voor kinderen onder de 18 jaar heeft een budgettaire opbrengst van ongeveer 86 miljoen euro ($€312 \text{ mln.} + €226 \text{ mln.} = €86 \text{ mln.}$). Voor huishoudens met een hoog inkomen overheerst het positieve inkomenseffect van het afschaffen van het lesgeld, voor huishoudens met een laag inkomen overheerst het negatieve inkomenseffect van de afschaffing van het WTOS-deel voor overige schoolkosten (zie tabel 2). De negatieve inkomenseffecten zijn groter naarmate meer kinderen in een huishouden naar school gaan en verschillen per schoolsoort. Zo krijgen leerlingen in het BOL een hoger bedrag aan vergoeding voor overige schoolkosten dan leerlingen in het VO.

Tabel 8: inkomenseffecten afschaffen lesgeld en WTOS zonder compensatie

	0-12 jaar*	12-16 jaar**	16-17 jaar***	
		VOO	VOO	BOL
alleenstaande ouder	1 kind	1 kind	1 kind	
sociaal minimum	0	-3,8%	-3,8%	-6,1%
WML	0	-3,3%	-3,5%	-5,7%
120% WML	0	-2,9%	-3,0%	-5,0%
Modaal	0	-2,2%	-2,3%	-3,8%
2*modaal	0	0,0%	2,3%	2,3%
tweeverdiener				
sociaal minimum	0	-3,4%	-3,4%	-5,6%
1,5*modaal	0	0,0%	2,6%	2,6%
2*modaal	0	0,0%	2,0%	2,0%
alleenverdiener				
sociaal minimum	0	-3,4%	-3,4%	-5,6%
WML	0	-3,4%	-3,4%	-5,6%
120% WML	0	-2,9%	-2,9%	-4,8%
Modaal	0	-2,2%	-2,2%	-3,6%
2*modaal	0	0,0%	2,1%	2,1%
alleenstaande ouder	2 kinderen	2 kinderen	2 kinderen	
sociaal minimum	0	-6,7%	-6,7%	-10,7%
WML	0	-6,0%	-6,2%	-10,0%
120% WML	0	-5,3%	-5,5%	-8,9%
Modaal	0	-4,1%	-4,3%	-7,0%
2*modaal	0	0,0%	4,5%	4,5%
tweeverdiener				
sociaal minimum	0	-6,2%	-6,2%	-9,9%
1,5*modaal	0	0,0%	5,1%	4,5%
2*modaal	0	0,0%	4,0%	4,0%
alleenverdiener				
sociaal minimum	0	-6,2%	-6,2%	-9,9%
WML	0	-6,1%	-6,1%	-9,8%
120% WML	0	-5,4%	-5,4%	-8,7%
Modaal	0	-4,1%	-4,1%	-6,6%
2*modaal	0	0,0%	4,1%	4,1%

uitgegaan is van de volgende leeftijdsklasse bij 1 en 2 kinderen:

*1 kind (0-6), 2 kinderen (0-6, 6-12)

** 1 kind (12-16), 2 kinderen (12-16, 12-16)

*** 1 kind (16-17), 2 kinderen (16-17, 16-17)

Uit tabel 8 blijkt dat voor heel veel huishoudens negatieve inkomenseffecten optreden. Er zijn ongeveer 750.000 huishoudens met kinderen in de leeftijd 12-18, die op de middelbare school zitten. De negatieve inkomenseffecten zijn het grootste met name voor huishoudens rond het minimumloon. Bij twee kinderen in de leeftijd tussen 16 of 17 jaar hebben huishoudens een inkomensachteruitgang van ongeveer 6% á 10%. Bij meer dan twee kinderen worden deze negatieve inkomenseffecten nog groter. Voor compensatie is in een budgettair neutrale variant 86 miljoen euro beschikbaar. Daarnaast kan het afromen van de positieve inkomenseffecten voor huishoudens rond 2*modaal extra budget opleveren. Ook zullen hierna enkele niet budgettair neutrale opties worden uitgewerkt.

Kinderbijslag

De kinderbijslag is een financiële tegemoetkoming voor ouders die kinderen verzorgen en opvoeden. De hoogte van de kinderbijslag is afhankelijk van de leeftijd van het kind.

Kinderen die geboren zijn op of na 1 januari 1995 met een leeftijd van:

*0 t/m 5 jaar krijgen per kwartaal €176,62 (=70%) aan kinderbijslag.

*6 t/m 11 jaar krijgen per kwartaal €214,46 (=85%) aan kinderbijslag.

*12 t/m 17 jaar krijgen per kwartaal €252,31 (=100%) aan kinderbijslag.

Voor kinderen die geboren zijn vóór 1 januari 1995 gelden op grond van overgangsrecht gezinsgroottebedragen. Dit betekent dat het kinderbijslag bedrag toeneemt naarmate er meer kinderen zijn in een huishouden. Bij een gezin met tien kinderen kan dit oplopen tot €380,77 per kind voor een kind in de leeftijd 12 t/m 17 jaar. De groep kinderen die vóór 1995 is geboren zal steeds kleiner worden en uiteindelijk uitstromen uit de kinderbijslag.

Er bestaat recht op kinderbijslag als het kind:

*jonger is dan 16 jaar en thuiswonend

*jonger is dan 18 jaar en door de ouders in belangrijke mate wordt onderhouden en het kind studeert (213 klokuren per kwartaal), is gehandicapt of werkloos. Een thuiswonend (uitwonend) kind van 16 of 17 jaar mag niet meer inkomsten per kwartaal hebben dan €1175 (€1662). Eventueel eigen inkomen van een thuiswonend (uitwonend) kind van 16 of 17 jaar moet per kwartaal lager zijn dan €1175 (€1662).

Er zijn allerlei mogelijke varianten denkbaar om het afschaffen van het lesgeld en de WTOS te compenseren. De compensatie kan gericht (en dus goedkoper, met minder resterende inkomenseffecten) plaatsvinden op het moment dat in de compensatie in grotere mate onderscheid blijft bestaan naar de in de regelingen gehanteerde variabelen:

- leeftijd (de WTOS geldt voor leerlingen jonger dan 18 jaar)
- schooltype (VO-onderbouw, VO-bovenbouw, MBO)
- uitkeren per leerling
- aantal kinderen
- inkomensafhankelijkheid
- glijdende schaal

Op dit punt zullen keuzes moeten worden gemaakt. Er zijn in de instrumentering verschillende mogelijkheden voor compensatie:

- de kinderkortingen verhogen
- de inkomensafhankelijkheid van de kinderkortingen aanpassen
- de kinderkortingen toepassen per kind
- de kinderbijslag verlagen/verhogen
- een nieuwe inkomensafhankelijke kindertoeslag introduceren

Compensatie variabelen

Hieronder worden varianten uitgewerkt waarbij het lesgeld en de tegemoetkoming voor het lesgeld in de WTOS (TS17-) worden afgeschaft. Het resterende onderdeel van TS17-, de tegemoetkoming voor de schoolkosten, wordt afgeschaft, waarbij de effecten worden gecompenseerd door middel van één van de andere kinderregelingen (kinderkortingen en kinderbijslag). Deze kinderregelingen zijn niet specifiek gericht op leeftijd, schooltype en het aantal kinderen zoals TS17-, waardoor de inkomenseffecten niet voor alle huishoudens die TS17- krijgen voor 100% gecompenseerd kunnen worden. Alle varianten worden getoetst aan de criteria zoals beschreven in paragraaf 1.

De compensatie voor het afschaffen van de tegemoetkoming schoolkosten in TS17- voor scholieren jonger dan 18 jaar via andere kinderregelingen kan op verschillende manieren. Vanwege de doelstelling om de

kinderregelingen zoveel mogelijk te stroomlijnen moeten er keuzes gemaakt worden in de verschillende variabelen (leeftijd, schooltype, uitkeren per kind, aantal kinderen, inkomensafhankelijkheid en glijdende schaal):

- Stroomlijnen van de kinderregelingen betekent ook vereenvoudigen. Dit kan niet worden gerealiseerd als bij compensatie de gehele TS17- in zijn huidige hoedanigheid (inclusief alle variabelen) wordt overgenomen in een andere kinderregeling. Deze optie valt daarom af.
- *Leeftijd*: In TS17- wordt onderscheid gemaakt naar leeftijd van de scholieren, zodat alleen scholieren vanaf ongeveer 12 tot 18 jaar in het VO of MBO een tegemoetkoming voor schoolkosten krijgen. De leeftijdsgrens van 12 jaar is geen harde grens, omdat ook scholieren die 10 of 11 jaar zijn en op de middelbare school zitten recht hebben op TS17-. In de kinderkortingen wordt rekening gehouden met de leeftijd van de kinderen, zodat alleen ouders van kinderen tot 18 jaar in aanmerking komen voor kinderkortingen. Beide kinderregelingen sluiten hier op elkaar aan. De variabele leeftijd kan gebruikt worden bij de compensatie via de kinderkortingen voor het afschaffen van TS17-. Een aandachtspunt is hierbij wel dat de kinderkortingen voor alle leeftijden van een gelijk bedrag uitgaan, en TS17- niet. Gekozen wordt voor een leeftijdsklasse van 12 tot 18 jaar, omdat de meeste scholieren zich in deze leeftijdsklasse zullen bevinden. Middelbare scholieren die jonger dan 12 jaar zijn, worden hierdoor dus niet gecompenseerd voor schoolkosten.
- *Schooltype*: In TS17- wordt onderscheid gemaakt naar schooltype omdat het MBO hogere schoolkosten heeft dan het VO. De huidige kinderkortingen kennen geen onderscheid naar schooltype, omdat de kinderkortingen geen rekening houden met de kosten in het onderwijs. Het overnemen van het onderscheid naar schooltype in de kinderkortingen zal niet ten goede komen aan de doelstelling de kinderregelingen eenvoudiger te maken. Er is daarom gekozen om het onderscheid naar schooltype niet toe te passen bij compensatie via de andere kinderregelingen. Aandachtspunt hierbij is dat de kinderkortingen (inclusief compensatie) ook worden toegekend aan kinderen die niet naar school gaan. Dit zou opgelost kunnen worden door het toekennen van de compensatie in de kinderkorting voor schoolkosten te toetsen op het wel of niet ingeschreven staan voor een voltijd opleiding. Een aan de Belastingdienst gelieerde uitvoeringsorganisatie heeft geen gegevens hieromtrent. Dit zal niet tot vereenvoudiging leiden.
- *Uitkeren per kind (aantal kinderen)*: TS17- wordt per kind uitgekeerd, omdat elk kind dat onderwijs volgt schoolkosten heeft. De bestaande kinderkortingen worden niet per kind maar per huishouden uitgekeerd. Als voor eenvoud wordt gekozen en de kinderkorting per huishouden wordt uitgekeerd dan zullen huishoudens met meer kinderen op het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsopleiding een groter negatief inkomenseffect overhouden dan huishoudens met één kind. Dit komt doordat dan niet alle kinderen in het huishouden worden gecompenseerd voor het vervallen van de TS17- voor schoolkosten. Om grote negatieve inkomenseffecten voor gezinnen met meer kinderen te voorkomen is gekozen om de variabele “uitkeren per kind” over te nemen in de kinderkorting. Ook is een variant opgenomen waarbij de kinderkorting per huishouden wordt uitgekeerd in plaats van per kind.
- *Inkomensafhankelijkheid*: Om de toegankelijkheid van het onderwijs te behouden ook voor lagere inkomensgroepen is TS17- als tegemoetkomingsregeling in de schoolkosten inkomensafhankelijk. Hierdoor worden de lagere inkomensgroepen ontzien voor de hoge schoolkosten. Om de toegankelijkheid van het onderwijs niet in gevaar te brengen, moet een dergelijke compensatie in de schoolkosten blijven bestaan voor de lagere inkomensgroepen. Dit sluit tevens aan bij de kinderkortingen, die ook inkomensafhankelijk zijn. De inkomensafhankelijkheid wordt daarom als variabele overgenomen in de kinderkorting.
- *Glijdende schaal*: TS17- kent een glijdende schaal van 30%. Dat betekent dat bij een inkomen boven de inkomensgrens (€26.967) 30% van het inkomen dat de ouder boven de inkomensgrens verdient wordt gekort op de tegemoetkoming die de ouder ontvangt. De huidige kinderkortingen kennen geen glijdende schaal. De aanvulling op de kinderkortingen als gevolg van het afschaffen van TS17- zal tot nog hogere kinderkortingen leiden en daarom tot grotere sprongen in de afbouw. Om dit te voorkomen wordt de glijdende schaal geïntroduceerd in de kinderkorting. Per saldo zal voor de compensatie dus

uitgegaan worden van een vormgeving van de kinderkortingen zoals beschreven in de voorgaande paragraaf B 2.

Met behulp van bovengenoemde uitgangspunten zijn de varianten samengesteld zoals opgenomen in tabel 9. Verderop worden deze varianten uitgewerkt. Ter vergelijking is de vormgeving van de huidige kinderkorting en de vormgeving van de huidige WTOS opgenomen in tabel 9.

Tabel 9: overzicht van variabelen per variant

	Huidige kinderkorting	Huidige WTOS		Variant 2a	Variant 2b	Variant 2c	Variant 2d	Variant 2e
Leeftijd: - WTOS (TS17-) - kinderkorting - compensatie wtos - kinderbijslag	0-18	tot 18		-0-18 -12-18 -16-18	-0-18 -12-18 -16-18	-0-18 -12-18 -16-18	-0-18 -12-18 -16-18	-0-18 -12-18 -16-18
Schooltype	Nee	Ja		nee	nee	nee	nee	nee
Uitkeren per kind	Nee	Ja		nee	ja	ja	ja	gedeeltelijk
Inkomensafhankelijkheid	ja (sprongen bij €8179, €9894 en €9786)	0-€27.000 vanaf €27.000 glijdende schaal		0-€27.000 vanaf €27.000 glijdende schaal	0-€27.000 vanaf €27.000 glijdende schaal	0-€27.000 vanaf €27.000 glijdende schaal	0-€29.000 vanaf €29.000 glijdende schaal	0-€29.000 vanaf €29.000 glijdende schaal
Glijdende schaal	Nee	30%		30%	30%	30%	30%	11%

De varianten 2a t/m e worden verder in het stuk uitgewerkt. De varianten zijn samengesteld op basis van het beschikbaar budget. Daarbij is eerst gekeken naar het huidige totaal bedrag van de kinderkortingen (€20 mln. in 2003). Dit bedrag is geheel ingezet voor het basisbedrag van de gestroomlijnde kinderkorting. De opbrengst van de combinatie afschaffen lesgeld, WTOS en verlagen van de kinderbijslag (voor iedereen) is ingezet voor de compensatie voor TS17- en verlaging van de kinderbijslag (voor lagere inkomensgroepen). De inkomensgrenzen en marginale druk sluiten aan bij de TS17-. De leeftijdsklassen zijn zodanig gekozen dat de compensatie daar terecht komt waar de negatieve inkomenseffecten optreden. Vanaf ongeveer 12 jaar zitten de meeste leerlingen op scholen zullen te maken krijgen met schoolkosten. Vanaf 16 jaar betalen ze lesgeld en krijgen te maken met verlaging van de kinderbijslag enerzijds en afschaffing lesgeld anderzijds.

Mismatch van compensatie

In alle uitgewerkte situaties geldt dat een aantal groepen onder- of overgecompenseerd wordt omdat ze wel van de ene maar niet van de andere regeling gebruik maken. Deze worden hieronder uitgewerkt.

Geen WTOS, geen lesgeld, wel Kinderbijslag

Een aantal ouders betaalt geen les- of cursusgeld, komt niet in aanmerking voor WTOS, maar ontvangt wel kinderbijslag. Het gaat om ouders van kinderen van 16 en 17 jaar die de beroepsbegeleidende leerweg van het MBO volgen, in het buitenland naar school gaan, werkloze zijn, naar school gaan op een niet-aangewezen particuliere school of gehandicapt zijn en niet naar school gaan. De ouders van deze kinderen gaan er in inkomen op achteruit. In optie 2e worden deze ouders wanneer zij een beperkt inkomen hebben (lager dan €43.000) volledig gecompenseerd via de kinderegeling.

Geen WTOS.

Een aantal ouders ontvangt nu geen tegemoetkoming in de schoolkosten. Het gaat om ouders met kinderen die naar school gaan in het buitenland, maar school gaan op een niet-aangewezen particuliere school, gehandicapt zijn en niet naar school gaan, naar een school voor speciaal onderwijs gaan of nog in het Primair Onderwijs naar school gaan. Voor zover deze ouders een inkomen onder de inkomensgrens hebben ontstaat een inkomensvoordeel, doordat zij via de kinderkorting compensatie krijgen voor

vervallen WTOS, terwijl zij nu geen WTOS krijgen. Voor zover deze ouders een inkomen boven de inkomensgrens hebben verandert er niets.

Wel WTOS nog niet 12 jaar.

Ouders van leerlingen die jonger dan 12 jaar zijn maar al wel in het VO naar school gaan hebben nu, indien zij een beperkt inkomen hebben, recht op WTOS. Vanwege de ondergrens van 12 jaar in de kinderkorting worden zij niet gecompenseerd voor afschaffen van de WTOS. Een negatief inkomenseffect resulteert voor deze ouders. Er zijn ongeveer 1000 leerlingen die jonger zijn dan 12 jaar en op het VO zitten. Hiervan zal circa eenderde tot de helft recht hebben op een tegemoetkoming.

Peiljaar verschuiving van t-2 naar t

In variant 2 a, b en c begint de gestroomlijnde kinderkorting eerder af te bouwen dan de huidige WTOS doordat het peiljaar is verschoven van jaar t-2 naar jaar t. Ouders die in de WTOS getoetst worden op het verzamelinkomen t-2, hebben recht op WTOS als ze een verzamelinkomen hebben rond €27.000. De gestroomlijnde kinderkorting toetst op het verzamelinkomen in jaar t. In dit geval is het verzamelinkomen hoger dan €27.000 en kunnen deze ouders geen recht meer hebben op het compensatie onderdeel voor de WTOS. De ouders, die nu wel recht hebben op de WTOS en door de peiljaar verschuiving geen recht meer hebben op de compensatie onderdeel WTOS, hebben een inkomensachteruitgang. In variant 2d en 2e wordt rekening gehouden met verlegging van peiljaar door de inkomensgrens te verhogen naar €29.000.

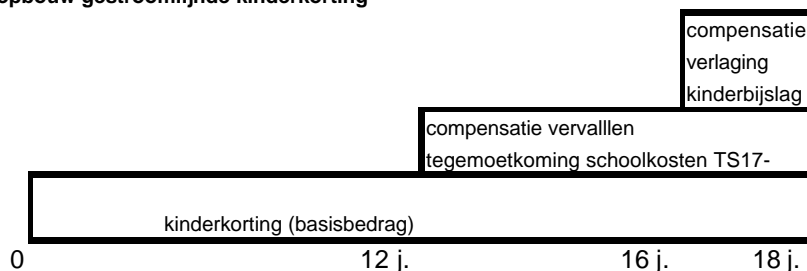
Van huidige kinderkortingen naar 1 gestroomlijnde kinderkorting (variant 2)

De huidige kinderkorting bestaat uit vier verschillende onderdelen, namelijk de algemene kinderkorting, de aanvullende kinderkorting, de extra aanvullende kinderkorting en de toeslag op de extra aanvullende kinderkorting. In deze paragraaf worden deze vier onderdelen gestroomlijnd tot één kinderkorting. Dit sluit aan bij variant 1 uit paragraaf C 2. In deze paragraaf wordt uitgegaan van de kinderkortingen in 2003. De huidige kinderkorting is een fiscale aftrekpost die niet te gelde kan worden gemaakt wanneer geen belasting wordt betaald (verzilveringsproblematiek). De tegemoetkoming in de schoolkosten en het lesgeld is een tegemoetkoming die wordt uitbetaald. Om te voorkomen dat ouders met de allerlaagste inkomens de tegemoetkoming niet meer kunnen verzilveren heeft de nieuwe kinderregeling in alle varianten het karakter van een uitkering die wordt verstrekt.

De gestroomlijnde kinderkorting bestaat uit een basisbedrag voor gezinnen met kinderen (met een leeftijd 0-18 jaar) die een verzamelinkomen hebben tot ongeveer 27.000 euro in varianten 2 a, b en c en €29.000 in variant 2d en 2e (ter vergelijking: modaal is €29.000). Boven op het basisbedrag komt een compensatiebedrag voor het vervallen van de tegemoetkoming in de schoolkosten voor kinderen in de leeftijdsklasse 12-18. Kinderen die jonger dan 12 jaar zijn en wel naar het voortgezet onderwijs gaan ondervinden hier dus een inkomensnadeel voor het onderdeel tegemoetkoming schoolkosten. Het lesgeld voor 16- en 17-jarigen wordt afgeschaft. De kinderbijslag wordt met 916 euro (=lesgeldbedrag) verlaagd voor 16 en 17 jarigen om het inkomensvoordeel van het afschaffen van het lesgeld bij de hogere inkomens af te romen. Het afromen via de kinderbijslag gebeurt in alle onderstaande varianten op dezelfde manier. In variant 2e wordt ook het resterende bedrag kinderbijslag voor 16- en 17-jarigen afgeroomd. Om de negatieve inkomenseffecten van het verlagen van de kinderbijslag en van het tegelijkertijd afschaffen van de tegemoetkoming in het lesgeld die onderdeel uitmaakte van de WTOS te repareren, wordt de gestroomlijnde kinderkorting voor de groep 16-17 jarigen extra verhoogd met een bedrag ongeveer gelijk aan het lesgeldbedrag.

Schema: opbouw gestroomlijnde kinderkorting

Vanaf het verzamelinkomen van 27.000 euro (29.000 euro in variant 2d en 2e) wordt een glijdende schaal van 30% ingevoerd (11% in variant 2e). Dit kortingspercentage wordt per huishouden toegepast.

Het verlagen van de kinderbijslag heeft een negatief inkomenseffect voor ouders met kinderen die 16 of 17 jaar zijn, niet naar school gaan, maar wel kinderbijslag krijgen. Er zijn ongeveer 30.000 van deze kinderen. Dit kunnen kinderen zijn die in het buitenland zitten, gehandicapt zijn, op particuliere scholen zitten of werkloos zijn.

Al deze kinderen betalen geen lesgeld, maar krijgen wel kinderbijslag (1.009 euro voor 1 kind van 16 of 17 jaar). Dit betekent dat deze huishoudens wel een negatief inkomenseffect overhouden als gevolg van de verlaging van de kinderbijslag met 916 euro, terwijl dit niet zichtbaar is in de tabellen met inkomenseffecten zoals deze hieronder zijn uitgewerkt voor de verschillende varianten. In onderstaande varianten zijn alleen de inkomenseffecten zichtbaar van scholieren die 16 of 17 jaar zijn en naar school gaan. Ook zijn mogelijke effecten die kunnen optreden bij de harmonisatie van de kindbegrippen in de fiscale kinderkortingen, de WTOS respectievelijk de (ontwerp-)Awir niet meegenomen in de analyse. Hier zal bij de nadere uitwerking aandacht aan moeten worden besteed.

De kinderbijslag verlaging bij de groep kinderen die niet naar school gaat brengt ongeveer 10 miljoen euro op. Dit is meegenomen in de gestroomlijnde kinderkorting en zorgt voor positieve inkomenseffecten voor de groep kinderen die wel naar school gaat in de varianten 2a, 2b en 2c.

Voor de kinderen die 16 of 17 jaar zijn en niet naar school gaan is het mogelijk om bovengenoemd probleem op te lossen door het onderscheid wel/niet schoolgaand te laten vervallen voor 16 en 17 jarigen. Deze groep krijgt hiermee ook recht op het onderdeel compensatie verlagings kinderbijslag (=916 euro) van de gestroomlijnde kinderkorting. Hierdoor worden ouders met kinderen van 16 of 17 jaar, die niet naar school gaan met een verzamelinkomen van ongeveer €27.000 gecompenseerd voor het verlies aan kinderbijslag. Van de totale groep (30.000) vallen er ongeveer 15.000 binnen de inkomensgrens van de kinderkorting (kosten €10 mln.). Dit is meegenomen in variant 2d en 2e.

In de varianten 2a t/m 2d wordt uitgegaan van een glijdende schaal van 30% per huishouden vanaf een verzamelinkomen van €27.000 (€29.000 in variant 2d en 2e). In variant 2e wordt uitgegaan van een marginale druk van 11%, Er wordt gevarieerd met de hoogte van de compensatie bedragen en met het uitkeren per huishouden of per kind. De varianten 2a, 2b en 2c zijn budgettair neutraal. Variant 2d en 2e kosten €200 miljoen.

In de varianten 2a t/m 2e is voor de presentatie van de inkomenseffecten uitgegaan van de volgende leeftijden:

- 0-12 jarigen: 1 kind (0-6), 2 kinderen (0-6, 6-12)
- 12-16 jarigen: 1 kind (12-16), 2 kinderen (12-16, 12-16)
- 16-17 jarigen: 1 kind (16-17), 2 kinderen (16-17, 16-17)

Deze leeftijden zijn gekozen om de meest voorkomen situaties te laten zien. Voor de grootte van de groepen zie bijlage 4.

De inkomenseffecten die in de onderstaande tabellen worden gepresenteerd zijn tijdelijke effecten voor een huishouden. Een huishouden met kinderen kan in de loop van de tijd (kinderen worden ouder) zowel een positief als een negatief inkomenseffect hebben, die in de tijd elkaar kunnen opheffen. In onderstaande varianten 2a, 2b en 2c zijn er groepen die een negatief inkomenseffect hebben door de verlaging van de kinderbijslag maar niet in de tabellen met inkomenseffecten gepresenteerd zijn. Dit zijn o.a.:

1. kinderen die 16 en 17 jaar zijn en niet naar school gaan maar wel kinderbijslag gerechtigd zijn,
2. kinderen die jonger dan 12 jaar zijn en al in het Voortgezet Onderwijs naar school gaan,
3. kinderen in het voortgezet onderwijs die niet meer in aanmerking komen voor de tegemoetkoming schoolkosten omdat in de nieuwe kinderkorting getoetst wordt op het actuele inkomen (i.p.v. inkomen uit t-2).

In variant 2d en 2e wordt eerste en de laatste groep gecompenseerd. In variant 2e wordt de laatste groep volledig gecompenseerd voor zover zij een inkomen onder de €43.000 hebben.

Variant 2a gestroomde kinderkorting verhogen en uitkeren per huishouden

Budgettair neutraal

De gestroomlijnde kinderkorting bedraagt maximaal €2.554 en wordt uitgekeerd per huishouden. De gestroomlijnde kinderkorting is als volgt opgebouwd:

- Basisbedrag van €675 voor kinderen tussen 0-18 jaar
- Toeslag van €63 voor huishoudens met 3 of meer kinderen tussen 0-18 jaar.
- Compensatie TS17- van €900 voor kinderen tussen 12-18 jaar.
- Compensatie KB/lesgeld van €916 voor kinderen van 16 en 17 jaar die een voltijd opleiding volgen (tot een inkomen van ongeveer 27.000 euro).

Deze variant wordt per huishouden uitgekeerd net als bij de huidige kinderkortingen. Gezinnen met meer kinderen in het voortgezet onderwijs krijgen te maken met negatieve inkomenseffecten. Gekozen is voor een toeslag voor gezinnen met meer dan drie kinderen. De compensatie kinderbijslag is gelijk aan het bedrag lesgeld. Het budget wat overblijft wordt gestopt in de compensatie TS17-.

Tabel 10: Inkomenseffecten variant 2a

	0-12 jarigen*	12-16 jarigen**	16-17 jarigen***	
		VOO	VOO	BOL
alleenstaande ouder	1 kind	1 kind	1 kind	
sociaal minimum	0,7%	3,2%	3,2%	0,6%
WML	1,0%	3,2%	3,3%	0,9%
120% WML	0,6%	2,5%	2,6%	0,5%
Modaal	-0,1%	1,4%	1,5%	-0,1%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
tweeverdiener				
sociaal minimum	0,7%	2,9%	2,9%	0,6%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenverdiener				
sociaal minimum	0,7%	2,9%	2,9%	0,6%
WML	0,7%	2,9%	2,9%	0,6%
120% WML	0,6%	2,5%	2,5%	0,5%
Modaal	-0,1%	1,4%	1,4%	-0,1%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenstaande ouder	2 kinderen	2 kinderen	2 kinderen	
sociaal minimum	0,7%	-0,5%	-6,2%	-10,2%
WML	0,9%	-0,1%	-5,4%	-9,2%
120% WML	0,5%	-0,4%	-5,1%	-8,5%
Modaal	-0,1%	-0,7%	-4,4%	-7,1%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
tweeverdiener				
sociaal minimum	0,6%	-0,5%	-5,7%	-9,4%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,7%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenverdiener				
sociaal minimum	0,6%	-0,5%	-5,7%	-9,4%
WML	0,6%	-0,5%	-5,6%	-9,4%
120% WML	0,5%	-0,4%	-5,0%	-8,3%
Modaal	-0,1%	-0,7%	-4,2%	-6,7%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%

uitgegaan is van de volgende leeftijdsklasse bij 1 en 2 kinderen:

*1 kind (0-6), 2 kinderen (0-6, 6-12)

** 1 kind (12-16), 2 kinderen (12-16, 12-16)

*** 1 kind (16-17), 2 kinderen (16-17, 16-17)

Huishoudens met kinderen tussen 0-12 jaar gaan erop vooruit t.o.v. de huidige situatie, omdat de huidige kinderkorting (€575 voor 2003) lager is dan het basisbedrag van de gestroomlijnde kinderkorting. Huishoudens met 1 kind tussen 12-16 jaar gaan erop vooruit omdat de compensatie TS17- groter is dan de tegemoetkoming schoolkosten in het VO. Bij 2 kinderen in het VO is het inkomenseffect negatief omdat de kinderkorting per huishouden is en dus bij meer kinderen het verlies aan WTOS niet geheel zal worden gedekt. Dit effect wordt groter naarmate er meer kinderen in het huishouden zijn die in het voortgezet onderwijs zitten. Dit geldt ook voor de negatieve inkomenseffecten van 16-17 jarigen in het VO en de BOL, die ontstaan door verlaging van de kinderbijslag en het vervallen van de WTOS.

Variant 2b: gestroomlijnde kinderkorting verhogen en uitkeren per kind

Budgettair neutraal

De gestroomlijnde kinderkorting bedraagt maximaal €1.787 per kind en wordt toegepast per kind. De gestroomlijnde kinderkorting is als volgt opgebouwd:

- Basisbedrag van €451 voor kinderen tussen 0-18 jaar
- Compensatie TS17- van €420 voor kinderen tussen 12-18 jaar.
- Compensatie KB/lesgeld van €916 voor kinderen van 16 en 17 jaar die een voltijd opleiding volgen (tot een inkomen van ongeveer 27.000 euro).

Deze variant wordt per kind uitgekeerd en dekt daarmee per kind de negatieve inkomenseffecten die ontstaan. Zowel het basisbedrag als de compensatie voor TS17- worden lager dan in variant 2a omdat het uitgekeerd wordt per kind.

Tabel 11: Inkomenseffecten variant 2b

	0-12 jarigen*	12-16 jarigen**	16-17 jarigen***	
		VOO	VOO	BOL
alleenstaande ouder	1 kind	1 kind	1 kind	
sociaal minimum	-0,9%	-2,4%	-2,4%	-4,8%
WML	-0,4%	-1,8%	-1,8%	-4,1%
120% WML	-0,7%	-1,8%	-1,9%	-3,9%
Modaal	-0,2%	-1,9%	-2,0%	-3,5%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
tweeverdiener				
sociaal minimum	-0,8%	-2,2%	-2,2%	-4,4%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenverdiener				
sociaal minimum	-0,8%	-2,2%	-2,2%	-4,4%
WML	-0,8%	-2,2%	-2,2%	-4,4%
120% WML	-0,7%	-1,9%	-1,9%	-3,8%
Modaal	-0,2%	-1,9%	-1,9%	-3,3%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenstaande ouder	2 kinderen	2 kinderen	2 kinderen	
sociaal minimum	2,3%	-0,7%	-0,7%	-5,0%
WML	2,3%	-0,3%	-0,3%	-4,4%
120% WML	1,7%	-0,6%	-0,6%	-4,2%
Modaal	0,8%	-0,9%	-0,9%	-3,7%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
tweeverdiener				
sociaal minimum	2,1%	-0,7%	-0,7%	-4,6%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,7%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenverdiener				
sociaal minimum	2,1%	-0,7%	-0,7%	-4,6%
WML	2,0%	-0,7%	-0,7%	-4,6%
120% WML	1,8%	-0,6%	-0,6%	-4,0%
Modaal	0,8%	-0,9%	-0,9%	-3,5%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%

uitgegaan is van de volgende leeftijdsklasse bij 1 en 2 kinderen:

*1 kind (0-6), 2 kinderen (0-6, 6-12)

** 1 kind (12-16), 2 kinderen (12-16, 12-16)

*** 1 kind (16-17), 2 kinderen (16-17, 16-17)

Variant 2b heeft negatieve inkomenseffecten tot gevolg voor de groepen met 1 kind tussen 0 en 12 jaar, 12-16 en 16-17 jaar (VO, BOL), omdat het basisbedrag lager is dan de huidige kinderkorting. Bij 2 of meer kinderen hebben de groepen (12-16, 16-17) een iets negatiever inkomenseffect omdat het voordeel van het basisbedrag uitkeren per kind er in is verwerkt. De groep 0-12 jarigen met 1 kind is 5 keer groter dan de groep 16-17 jarigen met 2 kinderen (zie bijlage 1). De bulk van de minnen zit in dit geval voornamelijk bij de groep 0-12 jarigen met 1 kind.

Variant 2c: gestroomlijnde kinderkorting verhogen en uitkeren per kind

Budgettair neutraal

De gestroomlijnde kinderkorting bedraagt maximaal €1.857 per kind en wordt dus toegepast per kind. De gestroomlijnde kinderkorting is als volgt opgebouwd:

- Basisbedrag van €451 voor kinderen tussen 0-18 jaar

- Compensatie TS17- van €390 voor kinderen tussen 12-18 jaar.
- Compensatie KB/lesgeld van €1.016 voor kinderen van 16 en 17 jaar die een voltijd opleiding volgen (tot een inkomen van ongeveer 27.000 euro).

Deze variant is ongeveer hetzelfde als variant 2b. Hier is de compensatie voor het verlagen van de kinderbijslag verhoogd, zodat de groep BOL-ers die 16 en 17 jaar zijn iets meer gecompenseerd krijgt. De BOL-ers zijn vrijwel allemaal 16 jaar of ouder.

Tabel 12: Inkomenseffecten variant 2c

	0-12 jarigen*	12-16 jarigen**	16-17 jarigen***	
		VOO	VOO	BOL
alleenstaande ouder	1 kind	1 kind	1 kind	
sociaal minimum	-0,9%	-1,9%	-1,2%	-3,7%
WML	-0,4%	-1,3%	-0,8%	-3,0%
120% WML	-0,7%	-1,5%	-1,0%	-3,0%
Modaal	-0,2%	-1,6%	-1,2%	-2,8%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
tweeverdiener				
sociaal minimum	-0,8%	-1,7%	-1,1%	-3,3%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenverdiener				
sociaal minimum	-0,8%	-1,7%	-1,1%	-3,3%
WML	-0,8%	-1,7%	-1,1%	-3,3%
120% WML	-0,7%	-1,5%	-1,0%	-2,9%
Modaal	-0,2%	-1,6%	-1,2%	-2,6%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenstaande ouder	2 kinderen	2 kinderen	2 kinderen	
sociaal minimum	2,3%	0,2%	1,4%	-3,0%
WML	2,3%	0,5%	1,6%	-2,5%
120% WML	1,7%	0,1%	1,1%	-2,5%
Modaal	0,8%	-0,3%	0,4%	-2,4%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
tweeverdiener				
sociaal minimum	2,1%	0,1%	1,3%	-2,8%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,7%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenverdiener				
sociaal minimum	2,1%	0,1%	1,3%	-2,8%
WML	2,0%	0,1%	1,3%	-2,7%
120% WML	1,8%	0,1%	1,1%	-2,4%
Modaal	0,8%	-0,3%	0,4%	-2,3%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%

uitgegaan is van de volgende leeftijdsklasse bij 1 en 2 kinderen:

*1 kind (0-6), 2 kinderen (0-6, 6-12)

** 1 kind (12-16), 2 kinderen (12-16, 12-16)

*** 1 kind (16-17), 2 kinderen (16-17, 16-17)

De negatieve inkomenseffecten worden in variant 2c iets lager voor de groep BOL-ers. Dit komt door de verhoging van de twee compensatiekoppens met ongeveer 70 euro. De negatieve effecten voor 1 kind tussen 0 en 12 jaar blijven hetzelfde als variant 2b. De kinderkorting wordt toegepast per kind. Dit zorgt voor positieve inkomenseffect bij 2 of meer kinderen in een huishouden. De BOL-ers behouden een

negatief inkomenseffect ook bij meer kinderen in een huishouden omdat het verlies aan tegemoetkoming schoolkosten groter is dan de compensatie.

Variant 2d: gestroomlijnde kinderkorting verhogen en uitkeren per kind

Niet budgettair neutraal

De gestroomlijnde kinderkorting bedraagt maximaal €1.981 per kind en wordt toegepast per kind. De gestroomlijnde kinderkorting is als volgt opgebouwd:

- Basisbedrag van €565 voor kinderen tussen 0-18 jaar
- Compensatie TS17- van €500 voor kinderen tussen 12-18 jaar.
- Compensatie KB/lesgeld van €916 voor kinderen van 16 en 17 jaar (voor zowel schoolgaand als niet schoolgaande kinderen met een inkomen van ongeveer 29.000 euro).

Deze variant kost €200 miljoen en is vergelijkbaar met de varianten 2b en 2c. Het extra geld is ingezet voor zowel een hoger basisbedrag als een hogere compensatie voor TS17-. Daarnaast is de inkomensgrens verschoven van €27.000 naar €29.000. Verder wordt in deze variant de groep kinderen gecompenseerd die 16 of 17 jaar zijn en niet naar school gaan maar wel kinderbijslag gerechtigd zijn. Deze groep krijgt dus het basisbedrag (€565) en de compensatiekop €916.

Tabel 13: Inkomenseffecten variant 2d

200 mln. compensatie	0-12 jarigen*	12-16 jarigen**	16-17 jarigen***	
		VOO	VOO	BOL
alleenstaande ouder	1 kind	1 kind	1 kind	
sociaal minimum	-0,1%	-0,4%	-0,4%	-2,8%
WML	0,3%	0,0%	0,0%	-2,3%
120% WML	-0,1%	-0,3%	-0,3%	-2,3%
Modaal	2,0%	1,8%	1,8%	0,3%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
tweeverdiener				
sociaal minimum	-0,1%	-0,3%	-0,3%	-2,6%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenverdiener				
sociaal minimum	-0,1%	-0,3%	-0,3%	-2,6%
WML	-0,1%	-0,3%	-0,3%	-2,6%
120% WML	-0,1%	-0,3%	-0,3%	-2,2%
Modaal	2,0%	1,7%	1,7%	0,3%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenstaande ouder	2 kinderen	2 kinderen	2 kinderen	
sociaal minimum	3,8%	2,9%	2,9%	-1,5%
WML	3,7%	2,9%	3,0%	-1,1%
120% WML	2,9%	2,3%	2,4%	-1,3%
Modaal	4,2%	3,6%	3,8%	0,9%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
tweeverdiener				
sociaal minimum	3,5%	2,7%	2,7%	-1,4%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,7%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
alleenverdiener				
sociaal minimum	3,5%	2,7%	2,7%	-1,4%
WML	3,4%	2,7%	2,7%	-1,4%
120% WML	3,0%	2,3%	2,3%	-1,2%
Modaal	4,2%	3,6%	3,6%	0,8%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%

uitgegaan is van de volgende leeftijdsklasse bij 1 en 2 kinderen:

*1 kind (0-6), 2 kinderen (0-6, 6-12)

** 1 kind (12-16), 2 kinderen (12-16, 12-16)

*** 1 kind (16-17), 2 kinderen (16-17, 16-17)

De inkomenseffecten voor 0-12 jarigen (1 kind) en die van de BOL (1 kind) zijn minder negatief dan variant 2c omdat het basisbedrag bijna gelijk is aan de huidige kinderkorting. Voor de BOL en het VO (12-16) met 1 kind blijft het inkomenseffect negatief omdat de compensatie voor TS17- lager is dan de huidige tegemoetkoming. De gestroomlijnde kinderkorting is per kind, waardoor de inkomenseffecten positief worden naarmate meer kinderen in het huishouden zijn. Door de inkomensgrens te verruimen naar €29.000 worden ook de huishoudens gecompenseerd die anders een inkomensnadeel zouden hebben doordat in de nieuwe kinderkorting getoetst wordt op het actuele inkomen (i.p.v. inkomen uit t-2). De minnen die resteren zijn: BOL en VO met 1 kind, BOL met 2 kinderen en kinderen die jonger dan 12 jaar zijn.

Variante 2e: gestroomde kinderkorting verhogen en uitkeren deels per huishouden en deels per kind

Niet budgettair neutraal

De gestroomlijnde kinderkorting bedraagt maximaal €2.530 en wordt gedeeltelijk uitgekeerd per kind. Het basisbedrag wordt per huishouden uitgekeerd en de twee compensatie onderdelen worden per kind uitgekeerd. De gestroomlijnde kinderkorting is als volgt opgebouwd:

- Basisbedrag van €615 voor kinderen tussen 0-18 jaar
- Compensatie TS17- van €614 voor kinderen tussen 12-18 jaar.
- Compensatie ten behoeve van afschaffen lesgeldvergoeding (€916), afschaffen van het restant KB voor 16-17 jarigen (€93) en het verschil tussen tegemoetkoming MBO en tegemoetkoming VO (€92). Compensatie bedraagt €1.301 voor kinderen van 16 en 17 jaar (voor zowel schoolgaand als niet schoolgaande kinderen met een inkomen van ongeveer 29.000 euro).

Tabel 14: Inkomenseffecten variant 2e

	0-12 jarigen*	12-16 jarigen**	16-17 jarigen***	
		VOO	VOO	BOL
alleenstaande ouder	1 kind	1 kind	1 kind	
sociaal minimum	0,3%	0,8%	2,8%	0,3%
WML	0,6%	1,0%	3,0%	0,6%
120% WML	0,2%	0,6%	2,3%	0,2%
Modaal	2,3%	2,5%	3,9%	2,3%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,3%	-0,3%
tweeverdiener				
sociaal minimum	0,3%	0,7%	2,6%	0,2%
1,5*modaal	-0,1%	-0,1%	2,0%	2,0%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,3%	-0,3%
alleenverdiener				
sociaal minimum	0,3%	0,7%	2,6%	0,2%
WML	0,3%	0,7%	2,6%	0,2%
120% WML	0,2%	0,6%	2,2%	0,2%
Modaal	2,3%	2,5%	3,7%	2,2%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	-0,3%	-0,3%
alleenstaande ouder	2 kinderen	2 kinderen	2 kinderen	
sociaal minimum	0,3%	1,1%	4,7%	0,2%
WML	0,6%	1,0%	4,8%	0,5%
120% WML	0,2%	0,9%	3,9%	0,2%
Modaal	2,2%	2,6%	5,1%	2,1%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	3,3%	3,3%
tweeverdiener				
sociaal minimum	0,3%	1,1%	4,4%	0,2%
1,5*modaal	-0,1%	0,3%	7,1%	6,4%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	2,5%	2,5%
alleenverdiener				
sociaal minimum	0,3%	1,1%	4,4%	0,2%
WML	0,2%	1,1%	4,4%	0,2%
120% WML	0,2%	0,9%	3,8%	0,2%
Modaal	2,2%	2,6%	4,8%	2,0%
2*modaal	-0,1%	-0,1%	2,8%	2,8%

uitgegaan is van de volgende leeftijdsklasse bij 1 en 2 kinderen:

*1 kind (0-6), 2 kinderen (0-6, 6-12)

** 1 kind (12-16), 2 kinderen (12-16, 12-16)

*** 1 kind (16-17), 2 kinderen (16-17, 16-17)

Deze variant kost €200 miljoen. Het extra geld is ingezet voor een hoger basisbedrag en een hogere compensatie voor schoolkosten. Hierdoor worden de negatieve inkomenseffecten in het VO (12-16) en in de BOL weggewerkt. Daarnaast wordt in deze variant de groep kinderen gecompenseerd die 16 of 17 jaar zijn en niet naar school gaan maar wel kinderbijslag gerechtigd zijn, indien de ouder een inkomen onder de €43.000 hebben. Een kind van 16 jaar waarvan de ouders een inkomen hebben onder €29.000 krijgt dus het basisbedrag (€615), de compensatie voor de schoolkosten (€14) en de compensatie voor het afschaffen van de lesgeldtegenoetkoming, restant kinderbijslag en afschaffen van de tegenoetkoming in de schoolkosten in het MBO (€1.301). Ook wordt in deze variant de inkomensgrens verruimd naar 29.000 euro (i.p.v. 27.000 in andere varianten). Hierdoor wordt ook de groep gecompenseerd die in andere varianten niet meer in aanmerking zou komen voor de tegenoetkoming schoolkosten omdat getoetst wordt op het actuele inkomen (i.p.v. inkomen t-2). Verder is de marginale druk verlaagd van 30% naar 11%. De integrale kinderregeling bouwt af tot nul met een percentage van 11% vanaf een inkomen van €29.000.

De inkomenseffecten van variant 2e zijn positief voor alle huishoudens met kinderen tussen 0-18 jaar die op school zitten. Huishoudens met kinderen in de leeftijdscategorie 16 of 17 jaar hebben een negatief inkomenseffect van 0,3%. Dit komt door het afschaffen van de kinderbijslag. Het bedrag wat deze huishoudens ontvangen aan kinderbijslag is namelijk ongeveer €90 meer dan wat ze betalen aan lesgeld. Het basisbedrag wordt per huishouden toegepast, maar is hoger dan de huidige kinderkorting. Dit zorgt voor de positieve inkomenseffecten voor 0-12 jarigen (1 kind). De compensatie voor TS17- en KB/lesgeld wordt per kind uitgekeerd en is gelijk voor kinderen op het VO en de BOL. In de WTOS verschilt de tegenoetkoming. Dit zorgt ervoor dat de inkomenseffecten voor het VO hoger uitvallen dan voor de BOL. Omdat leerlingen in de Bol bijna allemaal 16 jaar of ouder zijn is de compensatie voor leerlingen van 12 t/m 15 jaar gelijk aan de tegenoetkoming in de schoolkosten voor het VO. Het bedrag dat MBO-ers meer krijgen aan tegenoetkoming in de schoolkosten is opgenomen in de extra compensatiekop voor 16 en 17 jarigen. In deze compensatie voor 16- en 17-jarigen wordt tevens gecompenseerd voor de negatieve effecten van het afschaffen van de tegenoetkoming in het lesgeld en het afschaffen van het restant van Kinderbijslag voor 16 en 17-jarigen dat resteert na salderen met lesgeld.

Er is één kanttekening te maken bij variant 2e. Door de vereenvoudiging gaat een klein aantal ouders erop achteruit doordat zij niet via de nieuwe generieke regeling gecompenseerd worden. Het gaat hierbij om een beperkt aantal uitzonderingssituaties.

Het gaat om ouders met een hoog inkomen die voor hun 16 of 17-jarig kind geen lesgeld verschuldigd zijn, maar wel Kinderbijslag ontvangen (o.a. gehandicapte kinderen die niet naar school gaan en leerlingen in de beroepsbegeleidende leerweg). Dit zijn ouders van circa 15.000 kinderen. Lage inkomens in dezelfde situatie worden via de kinderregeling gecompenseerd.

Daarnaast gaan ouders met een laag inkomen en een kind van 11 in het VO of een kind van 15 in de Bol erop achteruit (resp. €514 en €292), doordat zij geen of slechts gedeeltelijk compensatie krijgen voor afschaffen WTOS. In beide gevallen gaat het om circa 500 ouders.

Samenvatting en beoordeling

Onderstaande tabel 15 geeft een samenvatting van de in de verschillende varianten gehanteerde instrumenten.

Tabel 15

	Variant 2a	Variant 2b	Variant 2c	Variant 2d	Variant 2e
Kinderkortingen	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft
Lesgeld	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft
WTOS	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft	Afgeschaft
Geïntegreerde kinderregeling (maximum bedragen)	€3.094 per hh	€2.292 per kind	€2.362 per kind	€1.981 per kind	€2.530
-Basisbedrag 0-18	€75	€451	€451	€65	€15 per hh.
-Toeslag 0-18	€3				
-Compensatie TS17 - 12-18	€900	€420	€390	€500	€14 per kind
-Compensatie KB 16-17	€16	€16	€1.016	€16	€1.301 per kind
Kinderbijslag 16/17-jarigen	verlaagd met lesgeldbedrag (€16)	verlaagd met lesgeldbedrag (€16)	verlaagd met lesgeldbedrag (€16)	verlaagd met lesgeldbedrag (€16)	Afgeschaft
Budgettair (x €mln.)					
Baten:					
* kinderkortingen	320	320	320	320	320
* WTOS	312	312	312	312	312
* lesgeld	-226	-226	-226	-226	-226
* kinderbijslag 16/17-jarigen	207	207	207	207	237
Kosten:					
*geïntegreerde kinderregeling	-613	-613	-613	-813	-823
Per saldo	0	0	0	-200	-180

In bijlage 6 worden de opties 1c en 2e grafisch weergegeven. Wat de (gemiddelde) *inkomenseffecten* betreft scoren de varianten 2a t/m 2c duidelijk minder dan de varianten 2d en 2e. In variant 2a hebben huishoudens met 2 of meer kinderen negatieve inkomenseffecten omdat de compensatiebedragen per huishouden worden toegekend. Dit kan oplopen tot ongeveer -9,4% voor een alleenverdiener rond het sociaal minimum met 2 kinderen in de BOL. Voor huishoudens met meer dan 2 kinderen in het voortgezet onderwijs kunnen de negatieve inkomenseffecten nog meer oplopen.

Bij de varianten 2b en 2c waar de kinderkorting wordt toegekend per kind in plaats van per huishouden zijn de negatieve inkomenseffecten meer gespreid over huishoudens met 1 of meer kinderen.

De gemiddelde inkomenseffecten van de varianten 2d en 2e, waar €200 miljoen is ingestopt, zijn overwegend positief of licht negatief. In beide varianten wordt de groep 16 en 17 jarigen, die niet naar school gaan maar wel kinderbijslag ontvangen, gecompenseerd voor de verlaging van de kinderbijslag. In beide varianten wordt ook de inkomensgrens van de kinderkorting verruimd naar €29.000 (€27.000 in alle andere varianten), waardoor ook huishoudens worden gecompenseerd die een negatief inkomenseffect ondervinden door de peiljaarsverschuiving naar jaar t (was t-2 in de WTOS). Variant 2e scoort wat inkomenseffecten betreft nog duidelijk beter dan variant 2d, omdat in deze variant het basisbedrag van de nieuwe kinderregeling hoger is dan in 2d en uitgekeerd wordt per huishouden en de compensatiekop daarbovenop per kind (terwijl in variant 2d alleen wordt uitgekeerd per kind, waardoor de compensatiebedragen lager uitkomen).

De spreiding van inkomenseffecten is in alle varianten evenwel groot. De spreiding is afhankelijk van gezinssamenstelling (aantal kinderen en leeftijd) en schooltype. Gezinnen met een modaal inkomen of lager met 1 of 2 schoolgaande kinderen tussen de 12 en 18 jaar ervaren de grootste positieve inkomenseffecten (tot 7%), terwijl hogere inkomens op ongeveer 0% uitkomen. Positieve

inkomenseffecten van meer dan 7% doen zich voor bij gezinnen met 3 of meer kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

In de varianten 2a t/m 2c zijn er negatieve inkomenseffecten bij de volgende groepen: huishoudens met kinderen onder de 12 jaar die in het voortgezet onderwijs zitten (circa 500), huishoudens met 16 en 17-jarigen die niet naar school gaan maar waarvoor wel kinderbijslag wordt genoten (circa 30.000) en huishoudens die door de peiljaarverlegging (uitgaan van actuele inkomen in plaats van het inkomen uit jaar t-2) net buiten de inkomensgrenzen van de huidige kinderkortingen vallen. In de varianten 2d en 2e worden zowel huishoudens met 16 en 17 jarigen, als de huishoudens die negatieve inkomenseffecten ervaren als gevolg van de peiljaarverlegging gecompenseerd.

De groepen huishoudens die met de compensatiemaatregelen in variant 2e niet worden bereikt zijn, naast de huishoudens met kinderen jonger dan 12 jaar die in het voortgezet onderwijs zitten, de huishoudens met 16 en 17 jarigen die wel nadeel ondervinden van de verlaging van de kinderbijslag, maar een inkomen hebben dat buiten de inkomensgrens valt van de nieuwe kinderregeling (circa 15.000 huishoudens). Ook ouders met een kind van 15 jaar in de Bol en een inkomen onder de WTOS inkomensgrens krijgen te maken met een negatief inkomenseffect (circa 500 huishoudens).

Op de *werkloosheidsval* hebben de varianten geen effect, omdat de kinderkorting geen onderscheid maakt tussen werkenden en niet-werkenden⁴.

De varianten 2a tot en met 2d zijn vormgegeven met een *marginale druk* van 30% in het afbouwtraject. Variant 2e heeft een marginale druk van 11%. Zoals uit de bespreking van de inkomenseffecten blijkt onderscheiden de varianten 2a t/m 2d zich wel in de omvang van de tegemoetkomingen per huishouden. De hoogte van de tegemoetkoming per huishouden heeft, gegeven het vaste afbouwpercentage van 30%, een effect op de marginale druk omdat de hoogte van de maximale tegemoetkoming de lengte van het afbouwtraject, en dus het aantal huishoudens dat met de marginale druk te maken krijgt, bepaalt. Ten opzichte van de huidige situatie vervallen de inkomenssprongen (hoge marginale druk op één inkomensniveau). Het inkomenstraject waarop een marginale druk van 30% geldt, neemt echter toe. Ook het aantal huishoudens dat hiermee te maken krijgt neemt toe. Zo worden voor alle huishoudens met kinderen tot 12 jaar de genoemde inkomenssprongen vervangen door een marginale druk van 30% op een langer inkomenstraject. Voor huishoudens met oudere kinderen is de tegemoetkoming uit hoofde van de gestroomlijnde regeling groter dan de tegemoetkoming uit hoofde van de WTOS. Hier geldt dus ook dat meer huishoudens met de marginale druk van 30% te maken krijgen. Voor de afweging tussen de varianten geldt dat hoe hoger de tegemoetkomingen in een variant, hoe meer huishoudens met de marginale druk te maken krijgen. In de varianten met een budgettair beslag van 200 miljoen (2d en 2e) is de tegemoetkoming hoger en zullen ook meer huishoudens de lagere marginale druk ondervinden. In de varianten die (een deel van) de tegemoetkoming niet per kind, maar per huishouden uitkeren is de tegemoetkoming voor gezinnen met slechts één kind relatief hoog en voor huishoudens met meer kinderen relatief laag. In de varianten 2a en 2e hebben dus relatief meer huishoudens met 1 kind met de marginale druk van 30% respectievelijk 11% te maken. In de overige varianten betreft dit juist de huishoudens met veel kinderen.

Alle onderzochte varianten leiden tot een *stroomlijning* ten opzichte van de huidige situatie, aangezien de bestaande kinderkortingen worden afgeschaft, de lesgeldinning vervalt en de WTOS (TS17-). In plaats daarvan komt er één nieuwe kinderregeling, met minder variabelen. Zo vervalt in alle varianten het onderscheid naar schooltype. Variant 2a is de meest eenvoudige variant omdat hierin ook het onderscheid naar het aantal kinderen per huishouden vervalt. Variant 2e scoort qua uitvoering en inzichtelijkheid voor

---

⁸ Zoals in de begroting 2004 van SZW staat toegelicht heeft de verhoging van de kinderkorting (zoals opgenomen in de varianten 2 en 3) voor alleenstaande ouders wel een effect op de werkloosheidsval, omdat werkende alleenstaande ouders deze verhoging niet kunnen verzilveren. In deze notitie gaan we er evenwel van uit dat de korting wel verzilverd kan worden of dat de tegemoetkoming in de vorm van een subsidie wordt verstrekt.

burgers minder goed dan de varianten 2a t/m 2d omdat de grondslag voor het uit te keren bedrag zowel het huishouden als aantal kinderen betreft. Maar omdat een aan de belastingdienst gelieerde uitvoeringsorganisatie /belastingdienst wel over deze gegevens beschikt, is het wel uitvoerbaar.

Alle varianten zijn budgettair neutraal behalve variant 2d en 2e. Deze kosten 200 miljoen euro.

Het integreren van de huidige kinderkortingen, de WTOS en het lesgeld leidt tot een aanzienlijke vermindering van administratieve lasten voor ouders met schoolgaande kinderen tot 18 jaar en voor scholen (het lesgeld en de WTOS voor 18-plussers blijft vooralsnog gehandhaafd). De uitvoeringskosten voor de overheid dalen enerzijds door het vervallen van het grootste deel van de uitvoeringskosten die door de IB-groep worden gemaakt voor het uitkeren van de WTOS en het innen van het lesgeld bij ouders met schoolgaande kinderen jonger dan 18 jaar⁵. Dit levert naar schatting een besparing op van €10 tot 20 miljoen. Daarnaast dalen de uitvoeringskosten van de Belastingdienst door het vervallen van de bestaande fiscale kinderkortingen (met naar schatting 2 à 3 mln euro). Hier tegenover staan incidentele (p.m.) en structurele (p.m.) kosten voor de uitvoering van de nieuwe kinderregeling door de DIR. Per saldo wordt op de uitvoeringskosten van de overheid structureel p.m. miljoen euro bespaard. In de eerste jaren staan hier nog afwikkelingskosten voor de huidige uitvoeringsinstanties tegenover. Voor ouders met schoolgaande kinderen tot 18 jaar en voor scholen betekent integratie van de huidige kinderregelingen met WTOS en lesgeld een aanzienlijke vermindering van administratieve lasten, omdat alle administratieve handelingen die nodig zijn voor het aanvragen van WTOS en het betalen van lesgeld (invullen gegevens ten behoeve van de inning van lesgeld, invullen aanvraagformulieren voor WTOS, afgeven van verklaringen door de school, enz.) niet meer hoeven te worden verricht.

Een ander voordeel van de geïntegreerde kinderregeling, dat overigens ook geldt ingeval van het alleen stroomlijnen van de bestaande kinderkortingen, is dat de scherpe inkomensvallen die zich voordoen bij de huidige kinderkortingen worden voorkomen. Tot slot worden door de vormgeving van de nieuwe kinderregeling als een geharmoniseerde subsidieregeling uit te voeren door de DIR, verzilveringsproblemen die (kunnen) optreden bij het instandhouden van het systeem van de fiscale kinderkorting(en) voorkomen.

---

⁵ Zie het artikel 'WTOS' en het artikel 'lesgeld' in de begroting van OCW. Voor 2004 bedragen de budgetten voor de uitvoeringsorganisatie IBG voor uitvoering van de WTOS €1,3 miljoen en voor de inning van lesgeld €3,5 miljoen (inclusief 18-plussers). Verder wordt er een besparing gerealiseerd bij de SVB door de kinderbijslag af te schaffen voor 16- en 17-jarigen in variant 2e.

C.

Een inkomens(on)afhankelijke kinderbijslag (AKW)

C 1. Inleiding

Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel dat heeft geleid tot een andere aanpassing van de kinderbijslagbedragen in 2004 en 2005 (Kamerstukken I en II, vergaderjaar 2003-2004, 29258) heeft de staatssecretaris van SZW toegezegd in 2005 een nota uit te brengen over de systematiek van de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) in den brede (de AKW-nota). Eén van de thema's die hierbij aan de orde moet komen, is het vraagstuk of bij de vaststelling van het recht op of de hoogte van kinderbijslag rekening gehouden moet worden met het inkomen van de ouders.

Zoals aangekondigd in antwoord op vragen van de vaste commissie voor SZW naar aanleiding van de brief van de staatssecretaris van SZW van 23 februari 2004 (Kamerstukken II, vergaderjaar 2003-2004, 29258, nr.14) wordt op dit vraagstuk in onderhavige nota reeds ingegaan, omdat dit vraagstuk interfereert met het onderzoek naar de integratie en stroomlijning van kinderregelingen. In bijlage 7 bij deze nota wordt een korte historische schets van de AKW gegeven, alsmede een beeld van de AKW op dit moment. De aspecten van inkomensafhankelijkheid in het kinderbijslagstelsel worden naast de inkomensafhankelijke kinderkortingen hieronder belicht opdat deze in samenhang kunnen worden gezien.

C 2. Tegemoetkoming in de kosten voor kinderen

Rechtsgrond

Volgens de memorie van toelichting van het wetsvoorstel dat heeft geleid tot invoering van de AKW in 1963 was de rechtsgrond voor deze wet gelegen in de omstandigheid dat de inkomensvorming van loontrekkenden en zelfstandigen geen rekening hield of kon houden met de gezinsgrootte. Dientengevolge werd, aldus de memorie van toelichting, de gezinsvorming soms verhinderd of in elk geval ernstig belemmerd. Het streven naar een grotere gelijkheid van ontplooiingskansen, in het belang van het kind en in het belang van de maatschappij, maakte correctie op de inkomensverdeling noodzakelijk.

In het kabinetsstandpunt inzake de structuur van de kinderbijslag van 16 mei 1991 (Kamerstukken II, 1990-1991, 22099, nr.2) werd aangegeven, dat genoemde rechtsgrond ook toen nog in grote lijnen als uitgangspunt kon dienen. Opgemerkt werd, dat de kinderbijslag een correctie op de primaire inkomensverdeling tot stand brengt, die inhoudt dat diegenen die één of meer kinderen tot hun last hebben tegemoet worden gekomen in de kosten van deze kinderen, waardoor een grotere mate van ontplooiingskansen wordt verkregen.

Het verzorgen en opvoeden van kinderen brengt kosten met zich mee. Dat gold in 1963, in 1991 en dat geldt nog steeds. Dit heeft als gevolg dat met de komst van een kind de financiële mogelijkheden afnemen. In de eerste plaats dragen ouders hiervoor zelf de verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd streeft de regering naar een grotere gelijkheid van ontplooiingskansen in het belang van het kind en in het belang van de maatschappij. Het kabinet is dan ook van oordeel dat ruim veertig jaar na invoering van de AKW nog met overtuiging kan worden verdedigd dat er een inkomensaanvullend instrumentarium moet zijn op basis waarvan ouders meer financiële ruimte wordt geboden om met het oog op hun ontplooiingsmogelijkheden uitgaven voor kinderen te doen. Tot het huidige instrumentarium behoren naast de AKW sinds 2001 ook de fiscale kinderkortingen.

In onderstaande tabel worden ter illustratie de inkomensverhoudingen weergegeven van een alleenverdiener met en zonder kinderen. De feitelijke kosten van kinderen zijn bepaald op basis van het CBS-rapport "Equivalentiefactoren 1990-1995" en dateren uit 1995.

Tabel 16: Inkomensverhoudingen alleenverdiener met en zonder kinderen, 2004

	<i>Netto inkomensverhoudingen, incl. kinderbijslag en kinderkortingen</i>		<i>Netto inkomensverhoudingen, incl. kinderbijslag en kinderkortingen, minus feitelijke kosten van kinderen</i>	
	zonder kinderen	met 2 kinderen	zonder kinderen	met 2 kinderen
minimum	100	117	100	86
modaal	100	111	100	83
2 keer modaal	100	101	100	76

De tabel geeft aan, dat rekening houdend met tegemoetkomingen en de feitelijke kosten van kinderen, de financiële positie van gezinnen met kinderen op alle inkomensniveau's slechter is dan die van gezinnen zonder kinderen. Bovendien komt naar voren, dat kinderbijslag en kinderkortingen in percentages van het inkomen van relatief minder belang worden naarmate het inkomen hoger is.

Benaderingswijzen

Voor de wijze waarop een tegemoetkoming in de kosten van kinderen wordt vormgegeven, onderscheidt de SER in zijn advies van 29 juni 1990 over de structuur van de AKW een viertal benaderingswijzen, die de verhouding tussen de tegemoetkoming en de kosten van kinderen weergeven. Drie van de vier benaderingswijzen⁶ zijn relevant voor het huidige stelsel van tegemoetkomingen, bestaande uit kinderbijslag en fiscale kinderkortingen. Deze worden weergegeven in de volgende tabel.

Tabel 17: Benaderingswijzen voor hoogte tegemoetkoming in de kosten voor kinderen

	<i>Benaderingswijze</i>	<i>Uitgangspunt</i>	<i>Variabelen:</i>
1	Kosten-per-kind-theorie	Kosten van kinderen nemen toe met de leeftijd en dalen met de rangorde	Leeftijd Gezinsgrootte
2	Gezinswelvaartstheorie	Vermogen van ouders om bij te dragen in de kosten van kinderen dalen met de gezinsgrootte	Gezinsgrootte
3	Inkomenstheorie	Vermogen van ouders om bij te dragen in de kosten van kinderen nemen toe met het inkomen	Inkomen

Bron: SER-advies inzake de structuur van de kinderbijslag (mei 1991)

In de eerste plaats kan een tegemoetkoming worden gebaseerd op het uitgangspunt, dat de kosten van een kind toenemen met de leeftijd het kind en dalen met de rangorde die het kind binnen het gezin inneemt. De theorie die hiervan uitgaat wordt de kosten-per-kind-theorie genoemd. In een dergelijk stelsel is het bedrag van de tegemoetkoming hoger, naarmate het kind ouder is én is het bedrag per kind lager naarmate het kind tot een groter gezin behoort.

In de tweede plaats kan een tegemoetkoming ten behoeve van kinderen worden gebaseerd op de gezinswelvaartstheorie. Deze theorie houdt in, dat het stelsel ervoor zorgt dat de welvaartspositie van een echtpaar met kinderen niet daalt onder een bepaald niveau van de welvaartspositie van een echtpaar zonder kinderen op hetzelfde inkomensniveau. Uitgangspunt hierbij is, dat het vermogen van ouders om zelf bij te dragen in de kosten van een kind afneemt, naarmate meer kinderen tot het gezin behoren. In

⁶ Een vierde theorie, waarop een stelsel van tegemoetkomingen ten behoeve van kinderen gebaseerd kan zijn, betreft de welvaartsneutraliteitstheorie. Uitgangspunt hierbij is, dat de welvaartsbeleving van ouders achteruit gaat wanneer het levensonderhoud van een kind tot hun last komt. Naast materiële kosten spelen ook immateriële kosten hierbij een rol. Het is naar het oordeel van de regering een brug te ver, om tegemoet te komen in immateriële kosten.

een op dit uitgangspunt gebaseerd stelsel, is het bedrag van de tegemoetkoming hoger, naarmate het kind tot een groter gezin behoort.

Het huidige kinderbijslagstelsel is gebaseerd op een combinatie van de kosten-per-kind-theorie en de gezinswelvaartstheorie. De kinderbijslagregeling kent een lineair stelsel, waarbij de hoogte van het kinderbijslagbedrag per kind gelijk is en onafhankelijk van de grootte van het gezin waartoe het behoort of van de rangorde die het binnen het gezin inneemt. Het kinderbijslagbedrag neemt wel toe met de leeftijd van het kind.

Een derde theorie waarop een stelsel van tegemoetkomingen ten behoeve van kinderen kan worden gebaseerd, is de inkomenstheorie. Hierbij is het uitgangspunt, dat het vermogen van ouders om zelf bij te dragen in de kosten van een kind toeneemt met het inkomen van de ouders. Hierdoor kan in een op dit uitgangspunt gebaseerd stelsel de inkomensaanvulling voor ouders met een hoog inkomen lager zijn dan voor ouders met een laag inkomen.

Dit aspect komt tot uitdrukking in de fiscale kinderkortingen, die sinds 2001 deel uit maken van het Nederlandse belastingstelsel. Deze kortingen bieden inkomensondersteuning specifiek gericht op lage inkomens en zijn daarom inkomensafhankelijk vormgegeven.

Voor- en nadelen van inkomensafhankelijkheid

Een voordeel van inkomensafhankelijke regelingen in zijn algemeenheid is, dat gerichte inkomensondersteuning kan worden geboden. Het budgettaire beslag van een dergelijke vormgeving is kleiner. Belangrijkste nadeel van een inkomensafhankelijke vormgeving is het feit dat het leidt tot een hogere marginale druk op het inkomenstraject waarop het wordt afgebouwd. In samenhang hiermee bestaat het risico van belemmering van toetreding tot en doorstroming op de arbeidsmarkt. De in het Nederlands belastingstelsel opgenomen fiscale kinderkortingen zijn, zoals gezegd, inkomensafhankelijk vormgegeven. Hiermee kan gerichte inkomensondersteuning ten behoeve van mensen met een laag inkomen worden geboden. Regelingen die cumuleren met deze kinderkortingen kunnen een grotere marginale druk veroorzaken en hebben zoals gezegd een belemmerend effect op de arbeidsparticipatie. De marginale druk voor een alleenverdiener met kinderen met een inkomen op 120% van het WML belooft in 2004 al rond de 90%. Dit wordt veroorzaakt door het effect van cumulatie van inkomensafhankelijke regelingen met belasting- en premietarieven. Met het oog op de verschillen in vormgeving, waarbij enerzijds de kinderbijslag een inkomensafhankelijke basistegemoetkoming biedt en anderzijds de kinderkortingen een inkomensafhankelijke inkomensondersteuning, is het van belang deze regelingen in samenhang te bezien en als complementaire instrumenten te beschouwen in het stelsel van tegemoetkomingen ten behoeve van kinderen.

C 3. Internationale vergelijking

Ook in andere westerse landen is de combinatie van een al dan niet inkomensafhankelijke kinderbijslagregeling met fiscale faciliteiten een bekend fenomeen. Voor een zuivere internationale vergelijking zou ook rekening gehouden moeten worden met regelingen die op specifieke terreinen compensatie bieden voor het hebben van kinderen. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld huursubsidie, scholing, kinderopvang of bijstand etc. De vergelijking in deze paragraaf beperkt zich tot generieke ondersteuning in de vorm van kinderbijslag en fiscale faciliteiten.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de manier waarop verschillende landen vorm geven aan de -generieke- financiële ondersteuning van kinderen door middel van kinderbijslag en/of fiscale instrumenten.

Tabel 18: Inkomens(on)afhankelijke kinderbijslagen en fiscale faciliteiten per 1 juli 2001.

	Soort kinderfaciliteit				Aandeel van kinderfaciliteit in totale tegemoetkoming			
	Kinderbijslag		Fiscale faciliteiten ⁽¹⁾		Kinderbijslag		Fiscale	Totaal
	Inkomens-onafhankelijk	Inkomens-Afhankelijk	Inkomens-onafhankelijk	Inkomens-afhankelijk.	Inkomens-Onafhankelijk	Inkomens-Afhankelijk	faciliteiten	(A+B+C)
	(A)	(B)	(C1)	(C2)	(A)	(B)	(C)	(A+B+C)
					[%]	[%]	[%]	
Australië				X	-	-	100	100
België	X		X		80	-	20	100
Canada		X		X	-	100	-	100
Denemarken	X				100	-	-	100
Duitsland	X		X	X	0	-	100	100
Finland	X				100	-	-	100
Frankrijk	X	X		X	52	20	28	100
Griekenland	X	X	X		48	0	52	100
Ierland	X	X	X		73	0	27	100
Israel	X		X		100	-	0	100
Italië		X	X		-	78	22	100
Japan	X	X	X	X	68	0	31	100
Luxemburg	X			X	73	-	27	100
Nederland	X		X	X	92	-	8	100
Nieuw Zeeland				X	-	-	100	100
Noorwegen	X	X			100	0	-	100
Oostenrijk	X	X	X	X	100	0	0	100
Portugal		X	X		-	66	34	100
Spanje		X		X	-	0	100	100
UK ⁽²⁾	X			X	72	-	28	100
Verenigde Staten		X		X	-	0	100	100
Zweden	X				100	-	-	100

Bron: Bradshaw en Finch (2002)

(1) De fiscale faciliteiten bevatten alle aftrekposten en heffingskortingen die specifiek gericht zijn op gezinnen met kinderen

(2) VK, net veranderd in integrated child credit (zie landeninformatie)

Tabel 18 geeft in de eerste vier kolommen aan welke instrumenten ingezet worden, maar geeft nog geen indicatie van het onderlinge belang van de verschillende elementen, indien meer dan een regeling bestaat. In de kolommen 5 t/m 7 is daarom het relatieve gewicht aangegeven voor een alleenverdiener met een modaal inkomen en twee kinderen. Het relatieve gewicht van inkomensafhankelijke en inkomensafhankelijke fiscale faciliteiten is niet te onderscheiden. De getallen geven het percentage van de totale bijdrage aan kinderen aan, dat vanuit een specifieke soort regeling komt. De soorten regelingen tellen op tot 100%. In het geval van Oostenrijk is bijvoorbeeld te zien dat via drie verschillende instrumenten rekening wordt gehouden met kinderen. Echter zijn twee instrumenten te verwaarlozen, omdat ze minder dan 1% bedragen van de totale bijdragen aan het gezinsinkomen. Opgemerkt moet worden, dat het belang van verschillende instrumenten sterk kan afhangen van het gekozen gezinstype. Voor een alleenverdienergezin met een minimum inkomen kunnen bijvoorbeeld juist fiscale regelingen uit oogpunt van financieel belang weer relevanter worden.

Nederland kent zowel een inkomensafhankelijke tegemoetkoming in de vorm van kinderbijslag als inkomensafhankelijke fiscale faciliteiten in de vorm van kinderkortingen. Daarnaast kent Nederland nog een inkomensafhankelijke kinderkorting voor alleenstaande ouders. Voor Nederland laat de tabel zien dat voor een modale werknemer de inkomensafhankelijke uitkering een relatief grotere bijdrage levert dan de beperkte fiscale faciliteit. Uit de tabel kan worden afgeleid dat het gemiddelde aandeel van inkomensafhankelijke kinderbijslag in het totaal van tegemoetkomingen voor kinderen voor alle landen 53% is. Het gemiddelde aandeel voor alle landen van inkomensafhankelijke kinderbijslag is 12% en van fiscale faciliteiten 35%.

De tabel laat verder zien dat de meeste landen (15 van de 22) gebruik maken van kinderbijslaguitkeringen die onafhankelijk zijn van het inkomen. Daarnaast zijn er landen die combinaties van regelingen kennen. De landen die géén inkomensafhankelijke regelingen kennen maar wel gebruik maken van inkomensafhankelijke regelingen zijn vooral de mediterrane landen -Spanje, Portugal en Italië. In deze landen is de kinderbijslag meer een vervanging voor de (tot voor kort) niet bestaande bijstand⁷.

De overgrote meerderheid van de landen gebruikt fiscale instrumenten aanvullend op de kinderbijslag. Deze kunnen overigens vormgegeven worden als inkomensafhankelijk en inkomensafhankelijk. Landen die grotendeels gebruik maken van het fiscale instrumentarium zijn de Angelsaksische landen. Opvallend is overigens dat de Scandinavische landen (Denemarken, Noorwegen, Zweden en Finland) geen gebruik maken van het fiscale instrument. In deze landen gelden –met uitzondering van Noorwegen- alleen de inkomensafhankelijke uitkeringen.

C 4. Conclusie

Met de komst van kinderen binnen een gezin nemen de financiële mogelijkheden binnen dat gezin af. In de eerste plaats zijn ouders daar zelf verantwoordelijk voor. De overheid ziet het evenwel, met het oog op de ontplooiingsmogelijkheden van kinderen, als zijn verantwoordelijkheid om de financiële positie van gezinnen met kinderen niet te veel in negatieve zin te laten afwijken van de financiële positie van gezinnen zonder kinderen. Doelstelling van de AKW is dan ook het verkleinen van de verschillen in inkomensverhoudingen tussen gezinnen met en zonder kinderen. In verband hiermee wordt in de huidige AKW op geen enkele wijze een relatie gelegd met het inkomen van de ouders. Inkomensondersteuning specifiek gericht op de lage inkomens wordt in Nederland geboden door middel van de fiscale kinderkortingen. Met het oog op de verschillen in vormgeving, waarbij enerzijds de kinderbijslag een inkomensafhankelijke basistegemoetkoming biedt en anderzijds de kinderkortingen een inkomensafhankelijke inkomensondersteuning, is het van belang deze regelingen in samenhang te bezien en als complementaire instrumenten te beschouwen in het stelsel van tegemoetkomingen ten behoeve van kinderen.

Inkomensafhankelijke regelingen hebben als voordeel, dat gerichte inkomensondersteuning kan worden geboden. Het budgettaire beslag van een dergelijke vormgeving is kleiner. Belangrijkste nadeel is echter, dat zij leiden tot een hogere marginale druk op het inkomensstraject waarop wordt afgebouwd. Dit heeft een arbeidsmarktbelemmerend effect. Het kabinet is van oordeel, dat met betrekking tot het huidige Nederlandse stelsel van tegemoetkomingen ten behoeve van kinderen van een evenwichtig stelsel kan worden gesproken, waarin enerzijds de verschillen in inkomensverhoudingen tussen gezinnen met en gezinnen zonder kinderen worden verminderd door middel van kinderbijslag en anderzijds gerichte inkomensondersteuning aan de lage inkomens wordt geboden door middel van fiscale kinderkortingen. Vanwege de doelstelling van de kinderbijslag en de evidente nadelen die verbonden zijn aan inkomensafhankelijke regelingen, is het niet wenselijk ook de kinderbijslagregeling inkomensafhankelijk vorm te geven.

---

⁷ Griekenland kent –in afwijking van deze constatering- overigens wel een inkomensafhankelijk kinderbijslag maar nog steeds geen bijstandsregeling.

D.
Afbouw correctie op het verzamelinkomen

D 1. Inleiding

In het kader van een eenvoudiger regelgeving en uitvoering en transparante regels voor de burger heeft het kabinet besloten dat de inkomensafhankelijke regelingen zullen worden gebaseerd op één en hetzelfde inkomensbegrip: het (ongecorrigeerde) verzamelinkomen. Een aantal regelingen gaat nu nog uit van het gecorrigeerd verzamelinkomen. In het eindrapport van de werkgroep Harmonisatie InkomensAfhankelijke Regelingen (HIAR) zijn verschillende varianten aangedragen waarlangs de regelingen kunnen worden aangepast wanneer de correctie op het verzamelinkomen wordt afgebouwd.

In navolging van dit rapport heeft het kabinet besloten dat: *“De correctie zal vanaf 2005 worden afgebouwd in een nog nader te bepalen aantal jaren (3 tot 5 jaar) en volgens een nog nader te bepalen variant (2a, 2b of 5).”*

Per inkomensafhankelijke regeling worden de gekozen varianten uitgewerkt waarlangs de regeling kan worden aangepast. Het is de bedoeling om per regeling te besluiten voor welke variant wordt gekozen. De keuze voor een variant vindt plaats op basis van toetsing van de volgende criteria:

- inkomenseffecten;
- de werkloosheidsval;
- de marginale druk;
- de budgettaire effecten.

Bij de bovenstaande begrippen wordt onder de werkloosheidsval de afstand tussen inkomen uit een uitkering op minimumniveau en inkomen uit werk op het niveau van het Wettelijk Minimumloon verstaan. De marginale druk betreft de netto-inkomensstijging na een verbetering van het bruto-inkomen. Wat betreft de budgettaire effecten wordt in het navolgende uitgegaan van budgetneutraliteit.

De regelingen die als gevolg van het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen moeten worden aangepast zijn: de huursubsidie, de Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage Schoolkosten (WTOS), de Wet Studiefinanciering 2000 (incl. de terugbetaling) en verschillende eigenwoningen regelingen (BGSEW 1984, RWS en wet BEW). De regelingen rechtsbijstand en de ZFW (welke nu nog uitgaan van het gecorrigeerde verzamelinkomen) worden binnen afzienbare tijd (resp. 2004 en 2006) aangepast aan het ongecorrigeerde verzamelinkomen. Daarom worden deze regelingen hier niet meegenomen.

In het HIAR-rapport zijn voor de Huursubsidie en de WTOS enkele varianten uitgewerkt. De stuurgroep heeft besloten de varianten 2a, 2b en 5 verder uitgewerkt te willen zien. Deze varianten vormen dan ook de basis voor de analyse van dit stuk. Vanwege de eis van budgetneutraliteit zijn de varianten aangepast ten opzichte van het rapport van de HIAR. De budgetneutrale varianten zijn weergegeven met I en II. Waar variant I de budgetneutrale variant van de vroegere variant 2 is en II de budgetneutrale variant van de vroegere variant 5. Vanwege de verschillende uitwerking van variant I voor de Huursubsidie en de WTOS/WSF wordt onderscheid gemaakt tussen variant Ia (huursubsidie) en Ib (WTOS en WSF 2000) De daadwerkelijke invulling van variant I en variant II verschilt per regeling. In algemene zin kan gesteld worden dat:

- In variant I gekozen wordt voor een daling van de marginale druk bij een vrijwel gelijkblijvend inkomensniveau vanaf waar het inkomensafhankelijke traject begint. Dit betekent dat vanaf dit inkomensniveau, de subsidie langzamer wordt afgebouwd (het afbouwtraject wordt langer).
- In variant II wordt in algemene zin gekozen voor een aanpassing van het inkomensniveau vanaf het punt waar het inkomensafhankelijke traject begint. Het afbouwtraject is in deze variant korter dan in variant I.

Het tijdsbestek waarover het afschaffen van de correctie wordt uitgespreid wordt per regeling gezien. Bij beperkte inkomenseffecten zou ook gekozen kunnen worden voor een snellere afschaffing dan in een

periode van 3 of 5 jaar. Uitvoeringstechnisch gezien verdient een snellere afschaffing de voorkeur, boven een langer traject.

In het vervolg van dit hoofdstuk worden de verschillende regelingen behandeld per paragraaf. Per regeling wordt aan de hand van de bestudeerde effecten een voorstel gedaan wat betreft de te kiezen variant.

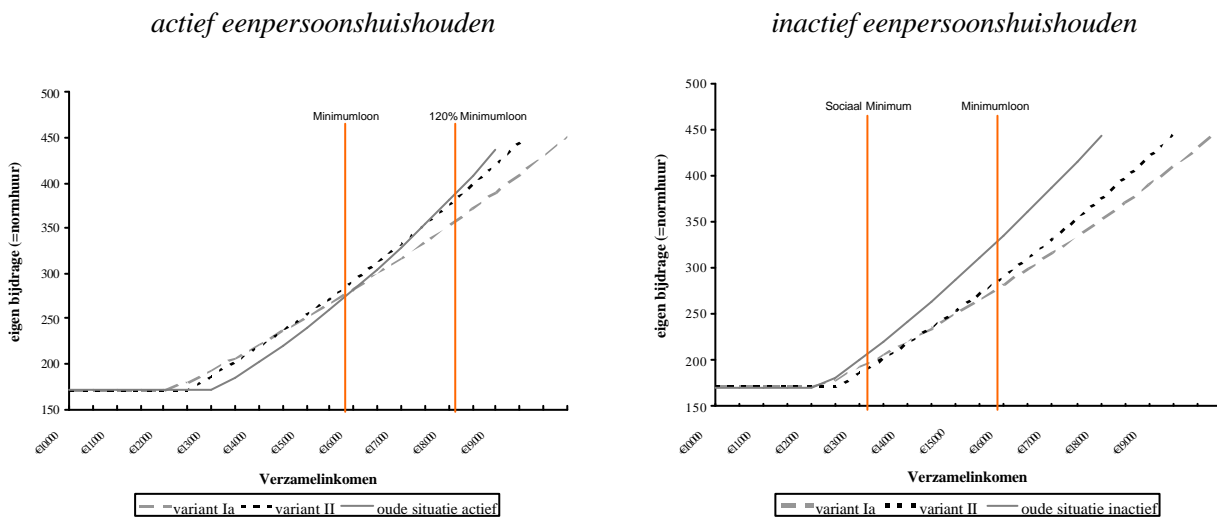
D 2. Huursubsidie

D 2.1 Uitwerking van de regeling

De huursubsidie kent een eigen bijdrage (normhuur) die oploopt met het inkomen. Bij het vervallen van de correctie stijgt voor iedereen het inkomen waarop het toe te kennen bedrag van huursubsidie wordt gebaseerd. Dit betekent veelal een verlies aan subsidie. Omdat de correctie voor iedereen verschillend is, is ook het verlies aan subsidie verschillend. De varianten proberen het verlies aan subsidie op te vangen. Een één op één compensatie is daarbij niet mogelijk. In de nieuwe varianten (zowel I als II) wordt geen rekening meer gehouden met de inkomensbron van huishoudens.

De uitgewerkte varianten verschillen in het beginpunt en het tempo van oploop. Om een indruk te krijgen van de betekenis van de varianten laat figuur 1 ter illustratie de normhuur zien bij verschillende inkomensniveaus voor de huidige situatie, variant Ia en variant II per maand voor een actief en een inactief eenpersoonshuishouden met een maximale correctie. Deze twee huishoudens zijn gekozen omdat de grootste inkomenseffecten plaatsvinden bij de huishoudens met een maximale correctie. In figuur 1 is het verzamelinkomen in de huidige situatie voor zowel actief als inactief gecreëerd door bij het gecorrigeerde verzamelinkomen, zoals dat wordt gebruikt in de huursubsidie, respectievelijk het volledige arbeidskostenforfait en het volledige inactievenforfait op te tellen. Het ‘oude’ gecorrigeerde verzamelinkomen is hierdoor als het ware naar rechts verschoven. Hierdoor kan de huidige situatie worden vergeleken met de varianten na afschaffen van de correctie.

Figuur 1: Huursubsidie

Uit figuur 1 blijkt dat de eigen bijdrage (=normhuur) die hoort bij een gekozen verzamelinkomen (de verticale lijnen) verandert wanneer de huursubsidie wordt aangepast volgens variant Ia of variant II. De omvang van deze verandering is afhankelijk van het verzamelinkomen van het huishouden. Zo zal de eigen bijdrage voor een actief eenpersoonshuishouden op 120% minimumloon in variant Ia dalen ten

opzichte van de huidige situatie. Ook in variant II zal voor dit huishouden de eigen bijdrage dalen ten opzichte van de huidige situatie, maar minder dan bij variant Ia.

65+ huishoudens

Omdat bijna alle 65+ huishoudens (op enkele duizenden na) alleen te maken hebben met een correctie van het verzamelinkomen ter grootte van het inactievenforfait, hoeft voor deze huishoudens geen aanpassing volgens variant Ia of variant II plaats te vinden waarbij gemiddeld wordt tussen het inactieven- en arbeidskostenforfait. Voor 65+ huishoudens kan volstaan worden met één specifieke aanpassing ter grootte van het inactievenforfait. In de afweging tussen de varianten (zoals in tabel 1) zijn de 65+ huishoudens dan ook niet weergegeven. Later in deze paragraaf komen we hier op terug (zie ook tabel 2).

D 2.2 Toetsing varianten

Om een keuze te kunnen maken bij het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen tussen variant Ia en variant II zijn in tabel 1 de inkomenseffecten, de verandering van werkloosheidsval, de verandering van de marginale druk en de budgettaire effecten weergegeven. Daarbij zijn voor beide varianten de effecten weergegeven wanneer wordt gekozen voor een afbouw in 3 jaar of 5 jaar en het totale effect. Dit totale effect is ook te beschouwen als het effect dat optreedt bij afbouw van de correctie op het verzamelinkomen in 1 jaar.

Tabel 1: Effecten van aanpassing huursubsidie voor 65 - huishoudens

		Variant I			Variant II		
		totaal = in 1 jaar	(in 3 jaar)	(in 5 jaar)	totaal = in 1 jaar	(in 3 jaar)	(in 5 jaar)
<i>Inkomenseffect (in%gem. inkomen)</i>	1p. 65 - huish. minimum	- €4 (0,0%)	- €1 (0,0%)	- €1 (0,0%)	- €1 (0,0%)	- €0 (0,0%)	- €0 (0,0%)
	1p. 65 - huish. actief bovenminimum	- €56 (0,4%)	- €19 (0,1%)	- €11 (0,1%)	- €97 (0,8%)	- €32 (0,3%)	- €19 (0,2%)
	1p. 65 - huish.niet-actief boven minim.	+ €187 (1,5%)	+ €62 (0,3%)	+ €37 (0,2%)	+ €214 (1,7%)	+ €71 (0,6%)	+ €43 (0,3%)
	2p. 65 - huish. minimum	- €4 (0,0%)	- €1 (0,0%)	- €1 (0,0%)	- €1 (0,0%)	- €0 (0,0%)	- €0 (0,0%)
	2p. 65 - huish. actief bovenminimum.	- €38 (0,2%)	- €13 (0,1%)	- €8 (0,0%)	- €50 (0,3%)	- €17 (0,1%)	- €10 (0,1%)
	2p. 65 - huish. niet-actief boven minim.	+ €122 (1,6%)	+ €41 (0,2%)	+ €24 (0,1%)	+ €141 (0,7%)	+ €47 (0,2%)	+ €28 (0,1%)
<i>Verdeling inkomenseffect. (in%totaal)</i>	Meer dan - €60,=	4100 (1,1%)			1900 (0,5%)		
	Tussen de - €60 en + €60	358000 (97,0%)			360400 (97,7%)		
	Meer dan + €60,=	7100 (1,9%)			6500 (1,8%)		
<i>Werkloosheids- val</i>	Alleenstaande (per jaar)	+ €24	+ €8	+ €5	+ €127	+ €43	+ €25
	Alleenverdiener (per jaar)	0	0	0	0	0	0
<i>Marginale Druk</i>	Eenpersoonshuishouden	- 1,6%-punt	- 5,3%-punt	- 3,2%-punt	- 9%-punt	- 3%-punt	- 1,8%-punt
	Meerpersoonshuishouden	- 5%-punt	- 1,7%-punt	- 1%-punt	- 2%-punt	- 0,7%-punt	- 0,4%-punt
<i>Budgettaire effecten</i>		nihil	nihil	nihil	nihil	nihil	nihil

Toelichting effecten

Als toelichting op de tabel zijn de opgenomen begrippen in tabel 1 verder uitgewerkt:

Inkomenseffecten

In de eerste rij van tabel 1 is de verdeling van de inkomenseffecten weergegeven voor 6 representatieve 65- huishoudens groepen in euro's per jaar. Tussen haakjes staat dit als percentage van het besteedbaar inkomen van de betreffende groep. Zo betekent een inkomenseffect voor 1p. 65- huish. minimum van - €

3,60 (0,0%) dat een eenpersoons 65- huishouden op minimumniveau er €3,60 per jaar op achteruit gaat, dit is 0,0% van het besteedbaar inkomen voor dit huishouden. Naast de gegevens over de inkomenseffecten voor verschillende 65- huishoudens is in de tweede rij ook aangegeven hoeveel huishoudens een inkomenseffect van respectievelijk meer dan - €60, tussen de - €60 en de €60 en meer dan €60 hebben. Tussen haakjes staat aangegeven om hoeveel procent van de huishoudens die huursubsidie ontvangen, het gaat. Met deze gegevens wordt het duidelijk hoeveel huishoudens te maken hebben met een grotere voor- en achteruitgang.

Werkloosheidsval

De gegevens over de werkloosheidsval zijn in tabel 1 weergegeven voor alleenstaanden en alleenverdieners in euro's per jaar. Omdat het sociaal minimum van alleenstaanden 70% is van het sociaal minimum van alleenverdieners, kan de werkloosheidsval verschillen voor deze groepen. Een positief getal betekent een toename (lees verslechtering) van de werkloosheidsval als gevolg van de overgang van de huidige situatie naar de nieuwe situatie. Het getal nul betekent dat er geen verandering in de werkloosheidsval plaatsvindt als gevolg van de aanpassing van de huursubsidie.

Marginale druk

De gegevens over de marginale druk zijn weergegeven voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. In de huursubsidie verschilt de marginale druk voor deze twee huishoudens. Een nieuwe variant kan leiden tot een verandering van de marginale druk. Deze verandering kan verschillend zijn voor een- en meerpersoonshuishoudens. 1 %-punt daling van de marginale druk betekent dat een huishouden een hogere netto-inkomensstijging heeft na verbetering van het bruto-inkomen in de nieuwe variant ten opzichte van de huidige situatie.

Budgettaire effecten

De budgettaire effecten geven aan hoeveel financiële middelen gemoeid zijn met een aanpassing van de huursubsidie volgens een nieuwe variant.

Beoordeling effecten

De effecten van het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen volgens variant Ia en variant II zijn weergegeven in tabel 1. Hieronder zijn deze effecten verder uitgewerkt.

Inkomenseffecten voor 65- huishoudens

Uit tabel 1 blijkt dat vooral de actieve een- en tweepersoons 65- huishoudens boven minimumniveau er in de nieuwe varianten op achteruit gaan ten opzichte van de huidige situatie. Dit is het gevolg van de hoge correctie die deze huishoudens hebben in de huidige situatie. Afschaffing van deze correctie leidt daardoor tot een relatief grote stijging van het verzamelinkomen en daarmee tot een grotere toename van de normhuur in beide varianten. De achteruitgang is hierbij groter in variant II dan in variant Ia. Zowel in variant Ia als in variant II is deze achteruitgang in termen van besteedbaar inkomen echter beperkt. De grootste vooruitgang is te vinden bij de niet-actieve een- en tweepersoons 65- huishoudens op een niveau boven minimum. Dit is het gevolg van de kleine correctie die deze huishoudens in de huidige situatie krijgen. Deze vooruitgang is groter in variant II dan in variant Ia. Wanneer wordt gekeken naar de verdeling van de inkomenseffecten, blijkt dat in variant Ia er meer mensen meer dan - €60,= op achteruit gaan. Het gaat hierbij om een beperkte groep (toelichting: 1,1% was gerelateerd aan huishoudens onder de 65 jaar) van alle huishoudens die huursubsidie ontvangen.) huishoudens die huursubsidie ontvangen. In bijlage 1 zijn de inkomenseffecten van de huursubsidie verder uitgewerkt. Uit deze gegevens blijkt dat in beide varianten slechts enkele huishoudens grote positieve en negatieve inkomenseffecten hebben. Alleen de actieve 65- huishoudens boven minimum niveau kennen grote groepen met (kleine) negatieve inkomenseffecten.

Werkloosheidsval

Voor alleenverdieners geldt dat de overgang van het inkomen op sociaal minimum naar het inkomen op wettelijk minimumloon zowel in de huidige situatie als in beide nieuwe varianten niet in het inkomensafhankelijke traject vallen. Hierdoor is er geen sprake van een verandering van de werkloosheidsval. Uit de tabel blijkt dat de werkloosheidsval voor alleenstaanden in variant Ia minder toeneemt dan in variant II. Dit betekent dat in variant II de financiële prikkel om werk te aanvaarden kleiner is dan in variant Ia. Het verschil tussen de normhuur in de huidige situatie en in variant Ia is kleiner (en daarmee de toename van de werkloosheidsval ook) dan het verschil tussen de normhuur in de huidige situatie en variant II.

Marginale druk

De marginale druk neemt in variant Ia meer af dan in variant II. Dit is het gevolg van het langere afbouwtraject in variant Ia ten opzichte van variant II.⁸

Budgettaire effecten

De budgettaire effecten zijn in beide varianten nihil.

65+ huishoudens

Voor 65+ huishoudens geldt dat het overgrote merendeel van de 65+ huishoudens enkel te maken heeft met een correctie voor het inactievenforfait. Hierdoor hoeft de huursubsidie voor 65+ huishoudens niet volgens variant Ia of variant II te worden aangepast. Voor 65+ huishoudens moet de huursubsidie worden aangepast waarbij het minimuminkomenspunt en het referentie-inkomen met een maal het inactievenforfait voor eenpersoonshuishoudens en twee maal het inactievenforfait voor meerpersoonshuishoudens wordt verhoogd. Huishoudens die enkel te maken hebben met een correctie voor het inactievenforfait hebben dan geen inkomenseffecten.

Voor 65+ huishoudens geldt dat er bij het overgrote deel van deze huishoudens geen enkel effect wordt ondervonden. Ongeveer 10 tot 20.000, vooral meerpersoons-, 65+ huishoudens ondervinden negatieve inkomenseffecten omdat hun correctie groter is dan het inactievenforfait. Bij afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen in één jaar ondervinden deze huishoudens, waar in het algemeen de (jongere) partner nog werkt, een daling van de huursubsidiebijdrage van gemiddeld 77 euro per jaar. In tabel 2 zijn voor de 65+ huishoudens die te maken hebben met een correctie van het arbeidskostenforfait de inkomenseffecten per jaar weergegeven wanneer de regeling voor 65+ huishoudens wordt aangepast in 1, 3 of 5 jaar.

---

⁸ De procentuele verandering van de marginale druk is alleen van toepassing op de verzamelinkomens die zowel in de huidige situatie als in de variant in het inkomensafhankelijke traject liggen. De verzamelinkomens die in de huidige situatie niet in het inkomensafhankelijke traject liggen, maar in de variant wel, kennen een stijging van de marginale druk. Voor eenpersoonshuishoudens in variant Ia gaat het hier om verzamelinkomens tussen de ±€12.000 en de ±€13.000. De marginale druk voor deze inkomens neemt toe met maximaal 23,2%. Voor variant II neemt de marginale druk voor eenpersoonshuishoudens met een verzamelinkomen tussen de ±€12.500 en de ±€13.000 toe met maximaal 33,0% .

Tabel 2: Effecten van aanpassing huursubsidie voor 65+ huishoudens

		totaal	(in 3 jaar)	(in 5 jaar)
<i>Inkomenseffect (in % gem. inkomen)</i>	1p. 65+ huish. minimum	- €0 (0,0%)	- €0 (0,0%)	- €0 (0,0%)
	1p. 65+ huish. actief bovenminimum	- €56 (0,4%)	- €19 (0,2%)	- €11 (0,1%)
	1p. 65+ huish. niet-actief boven minim.	+ €1 (0,0%)	+ €0 (0,0%)	+ €0 (0,0%)
	2p. 65+ huish. minimum	- €5 (0,0%)	- €2 (0,0%)	- €1 (0,0%)
	2p. 65+ huish. actief bovenminimum.	- €104 (0,5%)	- €35 (0,1%)	- €21 (0,1%)
	2p. 65+ huish. niet-actief boven minim.	+ €24 (0,1%)	+ €8 (0,2%)	+ €5 (0,1%)

D 2.3 Conclusie

In het voorgaande zijn de gegevens weergegeven over de inkomenseffecten, de verandering in de werkloosheidsval, de verandering van de marginale druk en de budgettaire effecten wanneer wordt gekozen om de huursubsidie aan te passen volgens variant Ia of variant II.

- De gemiddelde inkomenseffecten van variant I zijn vergelijkbaar met die in variant II, waarbij de spreiding in variant I iets groter is. De negatieve inkomenseffecten zijn in beide varianten beperkt waarbij slechts enkele tientallen huishoudens er meer dan €120,= op achteruit gaan. (zie ook bijlage 1)
- De werkloosheidsval neemt duidelijk minder toe in variant Ia dan in variant II. (met + €23,52 ten opzichte van + €127,08)
- De marginale druk neemt duidelijk meer af in variant Ia (met 16% ten opzichte van 9%)
- De budgettaire effecten zijn in beide varianten nihil.
- Een aanpassing van de huursubsidie voor 65+ huishoudens heeft voor slechts een deel van de 65+ huishoudens inkomenseffecten. Deze inkomenseffecten kunnen niet worden voorkomen met een budgettair neutrale versie.

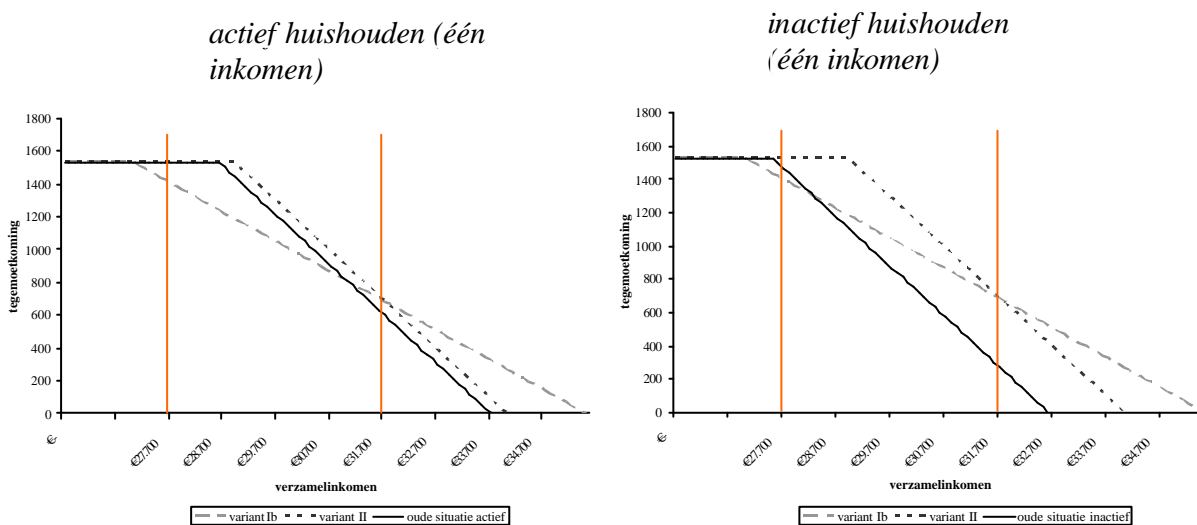
Ten aanzien van de huursubsidie presteert variant I beter dan variant II. De gemiddelde inkomenseffecten van variant I zijn vergelijkbaar met die in variant II, waarbij de spreiding in variant I iets groter is. De werkloosheidsval stijgt in variant I minder en de marginale druk daalt meer dan bij variant II. Ten aanzien van de huursubsidie constateert de werkgroep bovendien dat de inkomenseffecten van het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen voor de huursubsidie relatief beperkt zijn. Afschaffing in één jaar zou voor ongeveer 4.000 huishoudens (1,1% van de ontvangers van huursubsidie) in totaliteit een inkomensderiving van meer dan €60 per jaar betekenen. Het gaat hierbij uitsluitend om werkenden met een inkomen tussen het sociaal minimum en het zogenaamde referentieinkomen (circa € 17.000 bij alleenstaanden en €23.000 bij gezinnen). De overige huishoudens (bijna 99% van de doelgroep) hebben nagenoeg geen effect, of gaan erop vooruit. Tegen deze achtergrond verdient uitvoeringstechnisch gezien afschaffing van de correctie voor de huursubsidie in één jaar de voorkeur, boven een langer traject. Zeker omdat voor 2006 een tijdvakverschuiving is voorzien, waarbij de huursubsidie niet meer van 1 juli tot 1 juli loopt, maar per kalenderjaar wordt verstrekt. Afschaffing in drie jaar betekent daardoor de facto afschaffing in 2 ½ jaar. In het licht van de beperkte inkomenseffecten, is de werkgroep van mening dat afschaffing in één jaar (en wel in 2006) voor de huursubsidie dan ook wenselijk is.

D 3. WTOS

D 3.1 Regeling

De WTOS is een tegemoetkoming in onderwijsbijdrage lesgeld en schoolkosten. De hoogte van de tegemoetkoming in de schoolkosten is onder andere afhankelijk van het soort onderwijs dat wordt gevolgd. Daarnaast bestaat voor lesgeldplichtige leerlingen (vanaf 16 jaar) recht op tegemoetkoming in de onderwijsbijdrage van maximaal het lesgeldbedrag. Indien het belastbaar inkomen van de wettelijke vertegenwoordiger(s) in 2000 €26.967 of minder bedraagt ontvangt de ouder een volledige tegemoetkoming in de schoolkosten en indien van toepassing het lesgeld. Vanaf dit inkomen kent de WTOS een glijdende schaal. Bij een inkomen boven de inkomensgrens wordt 30% van het inkomen dat de ouder boven de inkomensgrens verdient, gekort op de tegemoetkoming die de ouder voor alle kinderen tezamen kan ontvangen. Bij het vervallen van de correctie stijgt voor iedereen het inkomen waarop tegemoetkoming in de onderwijsbijdrage wordt gebaseerd. Dit betekent veelal een verlies aan tegemoetkoming. Omdat de correctie voor iedereen verschillend is, is ook het verlies aan tegemoetkoming verschillend. In de nieuwe varianten (zowel I als II) wordt geen rekening meer gehouden met de verschillen in correctie die het gevolg zijn van verschillen in inkomensbronnen van huishoudens. De uitgewerkte varianten verschillen in het beginpunt en het tempo van ophoop. Om een indruk te krijgen van de betekenis van de varianten laat figuur 2 ter illustratie de tegemoetkoming zien bij verschillende inkomensniveaus voor de huidige situatie, variant Ib en variant II. Daarbij is uitgegaan van een actief en een inactief huishouden naar analogie met figuur 1 in paragraaf 2.1

Figuur 2: WTOS

Uit figuur 2 blijkt dat de tegemoetkoming die hoort bij een gekozen verzamelinkomen (de verticale lijnen) verandert wanneer de WTOS wordt aangepast volgens variant Ib of variant II. De omvang van deze verandering is afhankelijk van het verzamelinkomen van het huishouden. Zo zal de tegemoetkoming voor een actief huishouden met een verzamelinkomen van ± €27.700 in variant Ib dalen ten opzichte van de huidige situatie. Voor een inactief huishouden zal bij een verzamelinkomen van ± € 31.700 de tegemoetkoming in variant II hoger zijn dan in de huidige situatie.

D 3.2 Toetsing varianten

Om een keuze te kunnen maken bij het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen tussen variant Ib en variant II zijn in tabel 3 de inkomenseffecten, de werkloosheidsval, de marginale druk en de budgettaire effecten weergegeven naar analogie met tabel 1 in paragraaf B 2.2.

Tabel 3: Effecten van aanpassing WTOS

		<i>Variant I</i>			<i>Variant II</i>		
		totaal	(in 3 jaar)	(in 5 jaar)	totaal	(in 3 jaar)	(in 5 jaar)
<i>Verdeling inkomenseffect. (in%totaal)</i>	Meer dan - €60,= Tussen de - €60 en + €60 Meer dan + €60,=	35100 (13%) 216000 (80%) 18900 (7%)			18900 (7%) 224100 (83%) 27000 (10%)		
<i>Maximale effecten</i>	Max. positieve inkomenseffecten Max. negatieve inkomenseffecten	Max. + €1300 Max. - €600	Max + €433 Max - €200	Max + €260 Max - €120	Max. + €567 Max. - €600	Max + €189 Max - €200	Max + €113 Max - €120
<i>Werkloosheidsval</i>	Alleenstaande (per jaar)	0	0	0	0	0	0
	Alleenverdiener (per jaar)	0	0	0	0	0	0
<i>Marginale Druk</i>		- 12%-punt	- 4%-punt	- 2,4%-punt	0%-punt	0%-punt	0%-punt
<i>Budgettaire effecten</i>		nihil	nihil	nihil	nihil	nihil	nihil

Toelichting effecten

Ten opzichte van tabel 1 verschilt tabel 3 op de volgende punten:

Inkomenseffecten

De verdeling van inkomenseffecten naar huishoudens, zoals weergegeven bij de huursubsidie, is niet weergegeven in tabel 3. Vanwege het verschillende karakter van de WTOS ten opzichte van de huursubsidie is het niet mogelijk om dezelfde informatie te verschaffen. Wel is in de eerste rij van tabel 3 weergegeven hoeveel huishoudens een inkomenseffect van respectievelijk meer dan - €60, tussen de - €60 en de €60 en meer dan €60 hebben. Tussen haakjes staat dit als percentage huishoudens die WTOS ontvangen. Met deze gegevens wordt het duidelijk hoeveel huishoudens te maken hebben met een grotere voor- en achteruitgang. Ter aanvulling van deze informatie zijn in de tweede rij de maximale positieve en maximale negatieve inkomenseffecten weergegeven. Deze extra informatie geeft aan binnen welke uitersten de inkomenseffecten zich bewegen.

Marginale druk

De gegevens over de marginale druk zijn in tabel 3 niet weergegeven voor verschillende huishoudens zoals in tabel 1. Dit komt doordat de WTOS geen onderscheid maakt tussen huishoudensamenstelling.

Beoordeling effecten

Uit tabel 3 blijken de effecten als gevolg van het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen volgens variant Ib en variant II. Hieronder zijn deze effecten verder uitgewerkt.

Inkomenseffecten

Uit de eerste rij van tabel 3 blijkt dat de verdeling van de inkomenseffecten in variant II beperkter zijn dan in variant Ib. In variant II gaan minder huishoudens er meer dan €60 op achteruit terwijl er meer

huishoudens meer dan €60 op vooruit gaan. Uit de tweede rij van tabel 3 blijkt dat de spreiding van de inkomenseffecten in variant Ib iets groter is, al moet daarbij worden opgemerkt dat het verschil alleen in de maximale positieve inkomenseffecten zit. Deze grote inkomenseffecten vinden plaats bij huishoudens met meerdere kinderen, die in de huidige situatie aan het eind van het inkomensafhankelijke traject zitten, maar in variant Ib minder gekort worden. De verdeling van de inkomenseffecten wordt nog duidelijker wanneer gekeken wordt naar bijlage 2. Uit deze bijlage blijkt dat variant Ib, om dezelfde reden als hierboven staat, meer grote negatieve inkomenseffecten (meer dan - €120) heeft dan variant II (11% t.o.v. 5%). Dit blijkt ook uit figuur 2 waar huishoudens met een volledig arbeidskostenforfait ('actief') in variant Ib minder tegemoetkoming krijgen bij een inkomen van $\pm$ €27.800.

Werkloosheidsval

De overgang van het sociaal minimum naar inkomen op WML valt voor zowel alleenstaande als alleenverdieners niet in het inkomensafhankelijke traject van de WTOS. Daarom is er geen sprake van een verandering van de werkloosheidsval.

Marginale druk

De marginale druk neemt in variant Ib meer af dan in variant II. Omdat variant II een evenwijdig afbouwtraject heeft met de huidige situatie is er geen sprake van een verandering van de marginale druk. Door het langere afbouwtraject van variant Ib is er in deze variant wel sprake van een daling van de marginale druk.⁹

Budgettaire effecten

De budgettaire effecten zijn in beide varianten nihil.

D 3.3 Conclusie

In het voorgaande zijn de gegevens weergegeven over de inkomenseffecten, de verandering in de werkloosheidsval, de verandering van de marginale druk en de budgettaire effecten wanneer wordt gekozen om de WTOS aan te passen volgens variant Ib of variant II.

- De spreiding van de inkomenseffecten is in variant Ib groter dan in variant II. Het aantal huishoudens dat er meer dan €120 op achteruit gaat is in beide varianten groot, maar in variant Ib duidelijk meer (11% t.o.v.5%), zie bijlage 2.
- Voor de keuze tussen beide varianten is de werkloosheidsval niet relevant, omdat deze in beide varianten niet verandert.
- De marginale druk neemt duidelijk meer af in variant Ib (met 12% ten opzichte van 0%)
- De budgettaire effecten zijn in beide varianten nihil.

Bij de WTOS er sprake is van een afruil tussen de inkomenseffecten en de marginale druk. De variant met de minste inkomenseffecten (variant II) laat de marginale druk intact, terwijl variant I de marginale druk verlaagt, ten koste van een even zo groot negatief inkomenseffect voor een twee keer zo grote groep mensen. Vanwege de kleinere inkomenseffecten gaat voor de regeling WTOS de voorkeur uit naar variant II boven variant Ib.

Ten aanzien van de WTOS constateert de werkgroep dat de inkomenseffecten van het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen in één jaar aanzienlijk zijn. Afschaffing in één jaar zou voor ongeveer 19.000 huishoudens (7% van de ontvangers van WTOS) in totaliteit een inkomensderving van meer dan

---

⁹ De procentuele verandering van de marginale druk is alleen van toepassing op de verzamelinkomens die zowel in de oude situatie als in de nieuwe variant in het inkomensafhankelijke traject liggen. De verzamelinkomens die in de oude situatie niet in het inkomensafhankelijke traject liggen, maar in de variant wel, kennen een stijging van de marginale druk. In variant Ib gaat het om een stijging van 18%, in variant II om een stijging van 30%.

€0 per jaar betekenen. De overige huishoudens (bijna 93% van de doelgroep) hebben nagenoeg geen effect, of gaan erop vooruit. In het licht van de hoogte van de inkomenseffecten, is de werkgroep van mening dat voor de WTOS afschaffing in één jaar niet de voorkeur geniet. De werkgroep adviseert daarom om te kiezen voor afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen volgens variant II, in een periode van drie jaar. Uit een oogpunt van eenduidigheid voor burgers en uitvoerders en het feit dat 2005 het laatste jaar is waarin het verzamelinkomen wordt gecorrigeerd voor de niet-standaardafrekkosten, is het volgens de werkgroep wenselijk om bij de WTOS de afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen te beginnen in 2006.

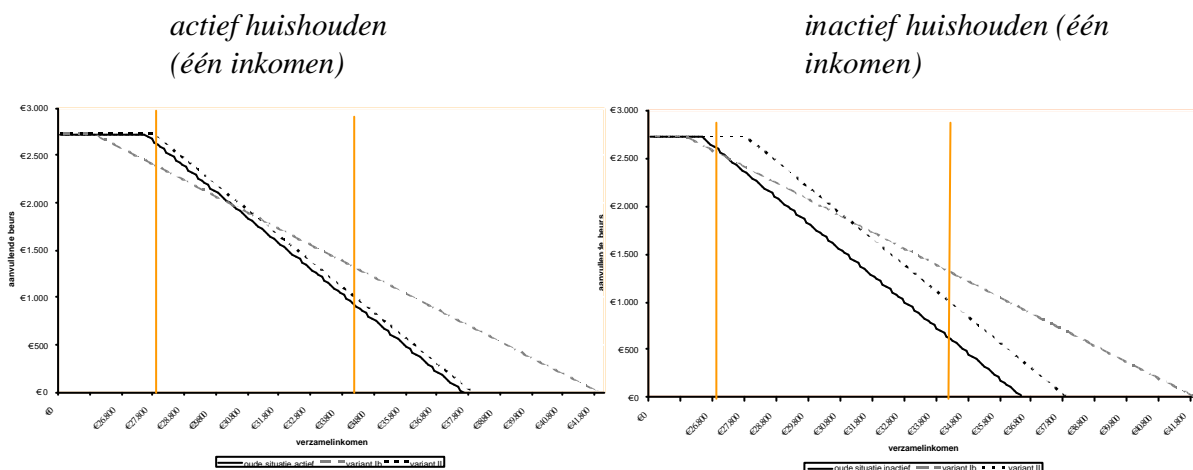
D 4. Aanvullende beurs in de WSF 2000

D 4.1 Uitwerking van de regeling

De Wet Studiefinanciering 2000 is vergelijkbaar met de WTOS-regeling. De hoogte van de aanvullende beurs in de Wet Studiefinanciering 2000 (WSF 2000) bouwt af vanaf een bepaald inkomen. Verschil is dat de tegemoetkoming (aanvullende beurs) aan de student wordt uitgekeerd, terwijl het inkomen waar naar wordt gekeken dat van de ouder is. De uitgewerkte varianten verschillen in het beginpunt en het tempo van ophoop. Om een indruk te krijgen van de betekenis van de varianten laat figuur 3 ter illustratie de aanvullende beurs in de WSF 2000 zien bij verschillende inkomensniveaus voor de huidige situatie, variant Ib en variant II per maand. Daarbij is uitgegaan van een actief en een inactief huishouden naar analogie met figuur 1 in paragraaf 2.1

Omdat de groep studenten die recht heeft op een aanvullende beurs heel divers is, is enkel ter illustratie in dit geval gekozen voor één uitwonend kind op het hoger onderwijs dat particulier verzekerd is.

Figuur 3: Aanvullende beurs in de WSF 2000

Uit figuur 3 blijkt dat de aanvullende beurs in de WSF 2000 die hoort bij een gekozen verzamelinkomen (de verticale lijnen) verandert wanneer de aanvullende beurs wordt aangepast volgens variant Ib of variant II. De omvang van deze verandering is afhankelijk van het verzamelinkomen van het huishouden. Zo zal de aanvullende beurs in de WSF 2000 voor een actief huishouden met een verzamelinkomen van ± € 27.800 in variant Ib lager zijn dan in de huidige situatie.

D 4.2 Toetsing varianten

Om een keuze te kunnen maken bij het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen tussen variant Ib en variant II zijn in tabel 4 de inkomenseffecten, de werkloosheidsval, de marginale druk en de budgettaire effecten weergegeven naar analogie met tabel 1 in paragraaf D 2.2. Omdat de aanvullende beurs in de WSF 2000 normaal gesproken naar het studerende kind gaat is in de tabel gekozen om de effecten weer te geven per student.

Tabel 4: Effecten van aanpassing van de Aanvullende beurs in de WSF 2000

		<i>Variant I</i>			<i>Variant II</i>		
		totaal	(in 3 jaar)	(in 5 jaar)	totaal	(in 3 jaar)	(in 5 jaar)
<i>Verdeling inkomenseffect. (in% totaal)</i>	Meer dan - €60,= Tussen de - €60 en + €60 Meer dan + €60,=	57400 (28%) 118900 (58%) 28700 (14%)			26700 (13%) 13700 (67%) 41000 (20%)		
<i>Maximale effecten</i>	Max. positieve inkomenseffecten Max. negatieve inkomenseffecten	Max. + €1100 Max. - €550	Max + €367 Max - €183	Max + €220 Max - €110	Max. + €510 Max. - €550	Max + €170 Max - €183	Max + €102 Max - €110
<i>Werkloosheidsval</i>	Alleenstaande (per jaar)	0	0	0	0	0	0
	Alleenverdiener (per jaar)	0	0	0	0	0	0
<i>Marginale Druk</i>		- 10%-punt	- 3%-punt	- 2%-punt	0%-punt	0%-punt	0%-punt
<i>Budgettaire effecten</i>		nihil	nihil	nihil	nihil	nihil	nihil

Toelichting effecten

Omdat de regeling WTOS en de regeling aanvullende beurs in de WSF 2000 vergelijkbaar zijn, is de opzet van tabel 4 vergelijkbaar met tabel 3.

Beoordeling effecten

Uit tabel 4 blijken de effecten als gevolg van het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen volgens variant Ib en variant II.

Inkomenseffecten

Uit de eerste rij van tabel 4 blijkt dat de verdeling van de inkomenseffecten in variant II beperkter zijn dan in variant Ib. In variant II gaan minder huishoudens er meer dan €60 op achteruit terwijl er meer studenten meer dan €60 op vooruit gaan. Uit de tweede rij van tabel 4 blijkt dat de spreiding van de inkomenseffecten in variant Ib iets groter is, al moet daarbij worden opgemerkt dat het verschil alleen in de maximale positieve inkomenseffecten zit. Deze grote inkomenseffecten vinden plaats bij studenten met ouders die in de huidige situatie aan het eind van het inkomensafhankelijke traject zitten, maar in variant Ib minder gekort worden. De maximale positieve en negatieve inkomenseffecten vinden plaats wanneer slechts één kind uit het gezin studeert. Wanneer de student studerende broers of zussen heeft zijn de effecten kleiner omdat deze over de verschillende studerende kinderen worden uitgesmeerd.

De verdeling van de inkomenseffecten wordt nog duidelijker wanneer gekeken wordt naar bijlage 3. Uit deze bijlage blijkt dat variant Ib, om dezelfde reden als hierboven staat, meer grote negatieve inkomenseffecten (meer dan - €120) heeft dan variant II (24% t.o.v. 9%). Dit blijkt ook uit figuur 3 waar studenten met ouders met een volledig arbeidskostenforfait ('actief') in variant Ib minder aanvullende beurs krijgen bij een inkomen van ± €27.800.

Werkloosheidsval

Er is geen effect op de werkloosheidsval.

Marginale druk

Het effect op de marginale druk is vergelijkbaar met het effect op de marginale druk bij de WTOS uit paragraaf 3.2.¹⁰

Budgettaire effecten

De budgettaire effecten zijn in beide varianten nihil.

D 4.3 Conclusie

Op basis van de toetsing van de varianten kan het volgende worden geconcludeerd:

- De inkomenseffecten zijn in variant II beperkter dan in variant Ib. Het aantal studenten dat er meer dan €120 op achteruit gaat is in beide varianten groot, maar in variant Ib duidelijk meer (24% t.o.v.9%), (zie bijlage 3).
- Voor de keuze tussen beide varianten is de werkloosheidsval niet relevant, omdat deze in beide varianten niet verandert.
- De marginale druk neemt duidelijk meer af in variant Ib (met 10% ten opzichte van 0%).
- De budgettaire effecten zijn in beide varianten nihil.

Op grond van het vorenstaande wordt voorgesteld te kiezen voor variant II. Vanwege de gelijkenis van de inkomenseffecten met de WTOS wordt ook voor de aanvullende beurs in de studiefinanciering voorgesteld af te bouwen in een periode van 3 jaar, te beginnen in 2006.

D 5. Terugbetaling studieschuld in de WSF 2000

D 5.1 Uitwerking van de regeling

Ex-studenten met een beperkt inkomen kunnen voor terugbetaling van studiefinanciering een beroep doen op de draagkrachtregeling. Er hoeft dan maandelijks maar een beperkt bedrag worden terugbetaald. Jaarlijks doen 28.000 debiteuren een beroep op de draagkrachtregeling. De grens is gebaseerd op het gecorrigeerd belastbaar minimumloon. Hierboven moet steeds meer worden terugbetaald. Als gevolg van het invoeren van het verzamelinkomen (en het afschaffen van het belastbaar inkomen), steeg het belastbaar minimumloon met het volledige arbeidskostenforfait. Om geen inkomenseffecten te creëren werd deze inkomensgrens gecorrigeerd met het volledige arbeidskostenforfait. Door het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen moet ook de correctie op het belastbaar minimumloon worden afgeschaft.

D 5.2 Voorstel tot aanpassing

Bij het afschaffen van de correctie op het verzamelinkomen in alle regelingen, wordt logischerwijs ook de correctie op belastbaar minimumloon (de inkomensgrens) in de draagkrachtregeling afgeschaft. Deze laatste correctie is gelijk aan het volledige arbeidskostenforfait à €1605.

---

¹⁰ De procentuele verandering van de marginale druk is alleen van toepassing op de verzamelinkomens die zowel in de oude situatie als in de variant in het inkomensafhankelijke traject liggen. De verzamelinkomens die in de oude situatie niet in het inkomensafhankelijke traject liggen, maar in de variant wel, kennen een stijging van de marginale druk. In variant Ib gaat het om een stijging van 17%, in variant II om een stijging van 27%.

D 5.3 Gevolgen

Doordat voor de huishoudens die geen volledig arbeidskostenforfait ontvangen het toetsinkomen bij het afschaffen van de correctie minder stijgt dan de inkomensgrens ontstaat voor deze groep een positief inkomenseffect van gemiddeld €175. Naar schatting gaat het om de helft van de 28.000 deelnemers. Jaarlijks ontstaan hierdoor ca. €2,5 miljoen minder ontvangsten. Circa de helft hiervan betreft relevante ontvangsten. Uit uitvoeringsoverwegingen, adviseert de werkgroep beide correcties in drie jaar af te bouwen, analoog aan de afbouw van de correctie van de correctie op het verzame linkomen ten behoeve van bepalen WTOS tegemoetkoming en aanvullende beurs.

D 6. Eigenwoningen regelingen

B 6.1 Uitwerking van de regelingen

Behalve de huursubsidie voert VROM op dit moment ook nog een aantal andere inkomensafhankelijke regelingen op het terrein van het Wonen – in casu het eigenwoningbezit - uit. Drie van die regelingen – met een resterende looptijd tot 2020 en later - kennen een periodieke inkomensstoets die uitgaat van het gecorrigeerde verzamelinkomen aan de hand waarvan de aanspraak op voortgezette subsidiëring wordt vastgesteld. Bedoeld worden:

- Beschikking geldelijke steun eigen woningen 1984 (BGSEW 1984, ingetrokken per 1 januari 1992); Deze regeling kent een vijfjaarlijkse inkomensstoets. De laatste betalingen vinden in theorie plaats in 2021.
- Regeling woninggebonden subsidies niet-budgetbeherende gemeenten (RWS, ingetrokken per 1 januari 1995); Ook deze regeling kent een vijfjaarlijkse inkomensstoets. De laatste betalingen vinden in theorie plaats in 2024.
- Wet bevordering eigenwoningbezit (Wet BEW). Deze regeling kent een driejaarlijkse inkomens(-en vermogens)stoets. Indien deze regeling, zoals aangekondigd in de Herijkingsbrief¹¹, wordt ingetrokken, zouden de laatste betalingen in 2020 kunnen plaatsvinden.

De BGSEW 1984 en de RWS hanteren als inkomenscriterium alleen een bovengrens. Als het peilinkomen op het toetsmoment de gegeven inkomensgrens overschrijdt, vervallen de aanspraken op voortgezette subsidiëring. Verder bestaat er geen relatie (meer) tussen de hoogte van het inkomen en de hoogte van de bijdragen op grond van de BGSEW 1984 en de RWS.

De inkomensstoets op grond van de Wet BEW dient daarentegen een tweeledig doel. Namelijk, vaststellen of er aanspraak op voortzetting van de subsidiëring bestaat en zo ja, vaststelling van de hoogte van die bijdrage.

D 6.2 Voorstel tot aanpassing

BGSEW 1984 en RWS

Deze regelingen kennen alleen een ongedifferentieerde inkomensbovengrens. Daarom heeft het weinig zin om zo'n globale inkomensgrens gefaseerd af te bouwen. Rest dus afschaffing ineens van de correctie van

---

¹¹ Kamerstukken II, 2003/04 29 200 XI, nr. 7, blz. 49.

het verzamelinkomen. Om te voorkomen dat belanghebbenden worden benadeeld zou voor dat doel de bovengrens moeten worden verhoogd met twee maal het arbeidskostenforfait ad €1.605, dat wil zeggen met een bedrag van €3.210. Dit is de maximaal mogelijke correctie van een huishouden met twee fulltime werkenden.

Wet BEW

Mede met het oog op een efficiënte afwikkeling van deze toch al marginale regeling verdient afschaffing ineens van de correctie van het verzamelinkomen de voorkeur. In die gedachtegang worden de aanpassingssystematiek en grensvoorwaarden van de koopsubsidie ook voorgoed ontkoppeld van de huursubsidie. Voorgesteld wordt om voor de vaststelling van het rekeninkomen de som van de verzamelinkomens te verminderen met:

- a. €1.605 als sprake is van een eenpersoonshuishouden, jonger dan 65 jaar;
- b. €3.210 als sprake is van een tweepersoonshuishouden, jonger dan 65 jaar;
- c. €487 als sprake is van een eenpersoonshuishouden, van 65 jaar of ouder;
- d. €974 als sprake is van een tweepersoonshuishouden, van 65 jaar of ouder.

Om deze marginale regeling uitvoerbaar te houden en benadeling van de burger te voorkomen, wordt voor gesubsidieerden tot 65 jaar als aftrek dus standaard het actievenforfait gehanteerd. Dat betekent dat de niet-actieven onder hen daardoor enig voordeel ondervinden. Dat geldt ook voor alleenverdieners onder de tweepersoonshuishoudens.

D 6.3 Gevolgen

De afschaffing van de correctie heeft geen gevolgen voor de hoogte van de bijdragen op grond van BGSEW 1984 en RWS. Wel kan de standaardtoepassing van een aftrekpost van tweemaal het arbeidskostenforfait in een beperkt aantal grensgevallen betekenen dat het recht op voortgezette subsidiëring anders dan volgens de huidige systematiek niet komt te vervallen.

De voorgestelde afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen in de Wet BEW heeft wel effect op de hoogte van de bijdragen. Volgens een globale raming leidt die afschaffing bruto tot maximaal circa €100.000 extra uitgaven per jaar. Bij deze raming is voorbijgegaan aan de uitgroei uit de regeling vanwege inkomensstijging. Dit effect laat zich moeilijk becijferen maar zal ongetwijfeld relatief groot zijn omdat 44% van de huidige – circa 600 - gebruikers van de regeling bestaat uit jonge starters tot 30 jaar; een groep die veelal nog een aanzienlijke inkomensstijging zal ondervinden. Het merendeel daarvan zal bij de eerstvolgende inkomensstoets geen aanspraak meer maken op koopsubsidie voor een volgend subsidietijdvak. Tegen die achtergrond zal het extra budgettaire beslag structureel netto hooguit enkele tienduizenden euro bedragen.

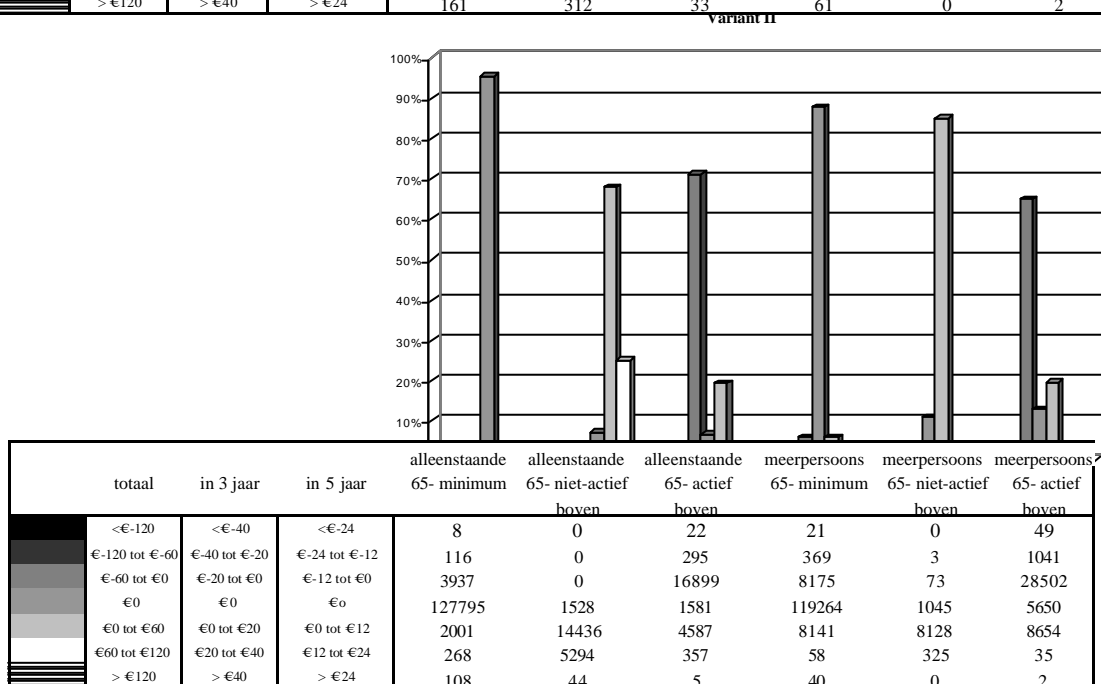
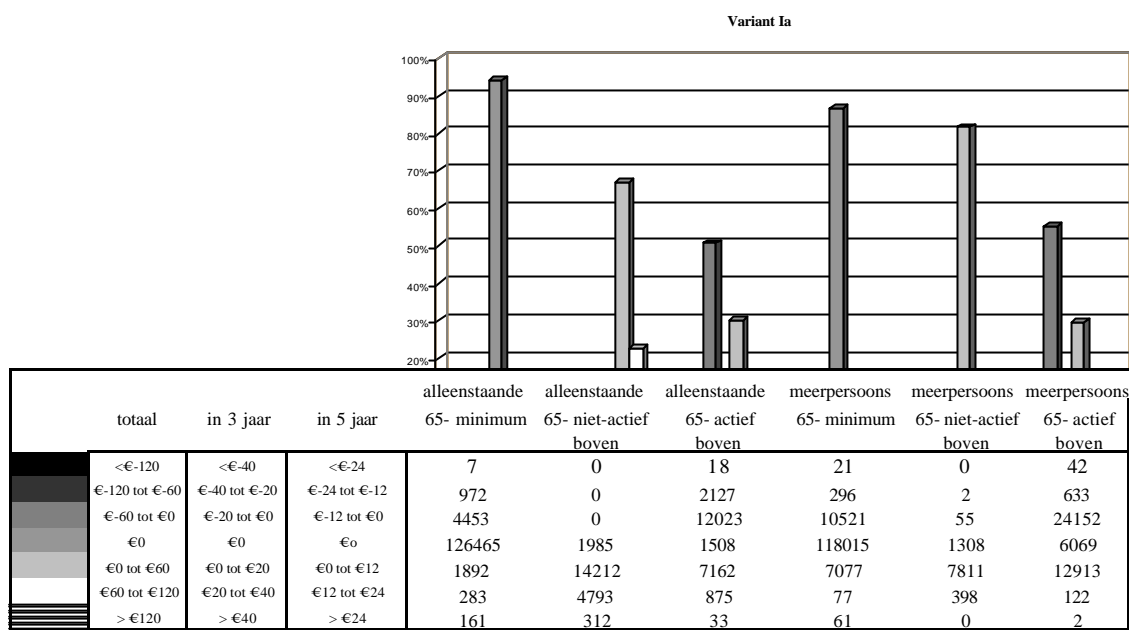
Vanwege het kleine aantal deelnemers, het beperkte budgettaire beslag en het daarmee voorkomen van negatieve inkomenseffecten adviseert de werkgroep om te kiezen voor afschaffing van de correctie van het verzamelinkomen in één jaar volgens de voorgestelde aanpassing. Uit een oogpunt van eenduidigheid voor burgers en uitvoerders en het feit dat 2005 het laatste jaar is waarin het verzamelinkomen wordt gecorrigeerd voor de niet-standaardafrekposten, is het volgens de werkgroep wenselijk om in 2006 de correctie op het verzamelinkomen in de eigenwoningen regelingen af te schaffen.

Bijlagen

Bijlage 0: Samenstelling van de werkgroep

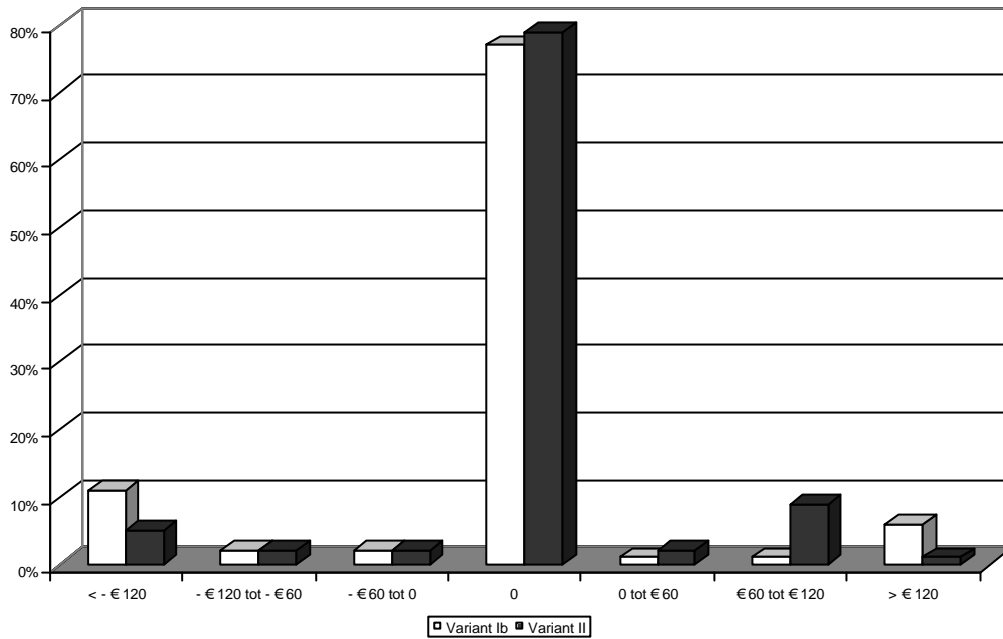
Voorzitter	Maarten Camps	Ministerie SZW
Leden	Reijer Janssen	Ministerie van Financiën
	Iris de Ridder	Ministerie van Financiën
	Teun Eikelboom	Ministerie OCenW
	Rikie Seerden	Ministerie OCenW
	Malika Kassrioui	Ministerie SZW
	Rob Koning	Ministerie SZW
	Jeroen van der Waart	Ministerie SZW
	Gert-Anne van Pruissen	Ministerie VWS
	Eugenie de Schipper	Ministerie VROM
Secretaris	Annemarie Sipkes	Ministerie SZW

Bijlage 1: inkomenseffecten van aanpassingen huursubsidie

Toelichting: In de bovenstaande figuren zijn de inkomenseffecten weergegeven voor 6 groepen 65-huishoudens voor aanpassing van de huursubsidie volgens variant Ia en variant II. Aan de hand van de staafdiagrammen is per groep huishoudens weergegeven wat de spreiding van de inkomenseffecten is. In het staafdiagram is deze spreiding weergegeven in procenten, in de tabel zijn deze effecten weergegeven in aantal huishoudens. Bij de berekening van de inkomenseffecten is gedifferentieerd in 1, 3 of 5 jaar.

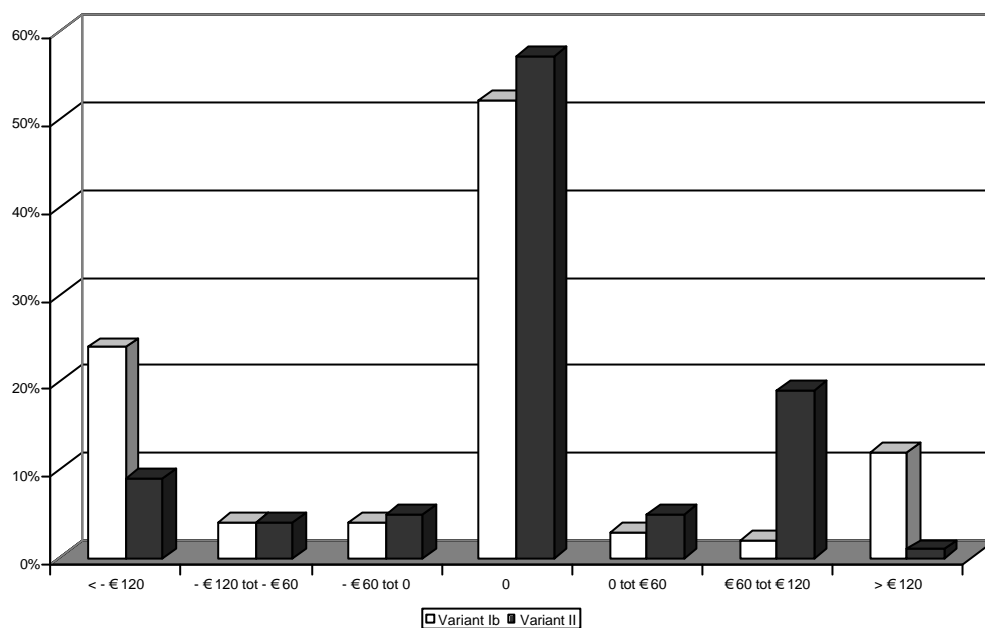
Bijlage 2: inkomenseffecten van aanpassing WTOS

Inkomenseffecten in € per jaar	< - €120	- €120 tot - €60	- €60 tot € 0	€0	€0 tot + € 60	+ €60 tot + € 120	> + €120
Variant Ib	33900 (11%)	6200 (2%)	6200 (2%)	237200 (77%)	3100 (1%)	3100 (1%)	18500 (6%)
Variant II	15400 (5%)	6200 (2%)	62000 (2%)	243300 (79%)	6200 (2%)	27720 (9%)	3100 (1%)

Toelichting: De bovenstaande figuur is vergelijkbaar met de figuur in bijlage 1.

Bijlage 3: Inkomenseffecten van aanpassing aanvullende beurs WSF 2000

Inkomenseffecten in € per jaar	< - €120	- €120 tot - €60	- €60 tot € 0	€0	€0 tot + € 60	+ €60 tot + € 120	> + €120
Variant Ib	49200 (24%)	8200 (4%)	8200 (4%)	106600 (52%)	6200 (3%)	4100 (2%)	24600 (12%)
Variant II	18500 (9%)	8200 (4%)	10300 (5%)	116900 (57%)	10300 (5%)	39000 (19%)	4100 (1%)

Toelichting: De bovenstaande figuur is vergelijkbaar met de figuur in bijlage 1, al zijn de inkomenseffecten niet per huishouden, maar per student. (zie ook paragraaf 4.2)

Bijlage 4: Aantallen huishoudens met minderjarige kinderen¹²

aantal huishoudens (x 1.000) met kinderen in de leeftijd 0 tot 18 jaar naar inkomen.

Belastbaar inkomen huishouden		Lager dan 27.000				Ten minste 27.000			
		0-12	12-16	16-18	0-18	0-12	12-16	16-18	0-18
Leeftijd oudste kind		0-12	12-16	16-18	0-18	0-12	12-16	16-18	0-18
Aantal kinderen	1	107	43	30	179	322	114	104	540
	2	90	38	21	150	394	156	86	636
	3	23	15	8	45	90	62	32	184
	4	4	4	3	11	13	13	8	34
	5	1	1	2	4	2	3	2	7
	6	0	1	1	2	0	1	1	2
	Totaal	225	102	65	392	821	349	233	1.403

Toelichting:

De tabel geeft een overzicht van het aantal gezinnen met kinderen van 0 tot 12, 12 tot 16, 16 tot 18 en 0 tot 18 jaar, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar huishoudens boven en onder de inkomensgrens voor de kinderkorting van 27.000 euro. In huishoudens met zowel kinderen jonger dan 18 jaar als kinderen van 18 jaar en ouder zijn alleen de kinderen onder de 18 jaar geteld.

De tabel laat zien dat er ongeveer 225.000 huishoudens zijn met een inkomen onder 27.000 euro (inkomensgrens kinderkorting), die kinderen hebben tussen 0 en 12 jaar. Hiervan zijn er ongeveer 107.000 huishoudens die 1 kind hebben tussen 0-12 jaar. In totaal is in ongeveer 60% van de huishoudens (<27.000 euro) het oudste kind jonger dan 12 jaar.

¹² Deze tabel is tot stand gekomen op basis van een steekproef van CBS binnen Nederlandse gezinnen. De aantallen wijken daardoor enigszins af van het SVB-aantal kinderbijslaggerechtigden. Deze tabel geeft niettemin een goede indicatie van het aantal huishoudens naar inkomen beneden de 27000 en daarboven.

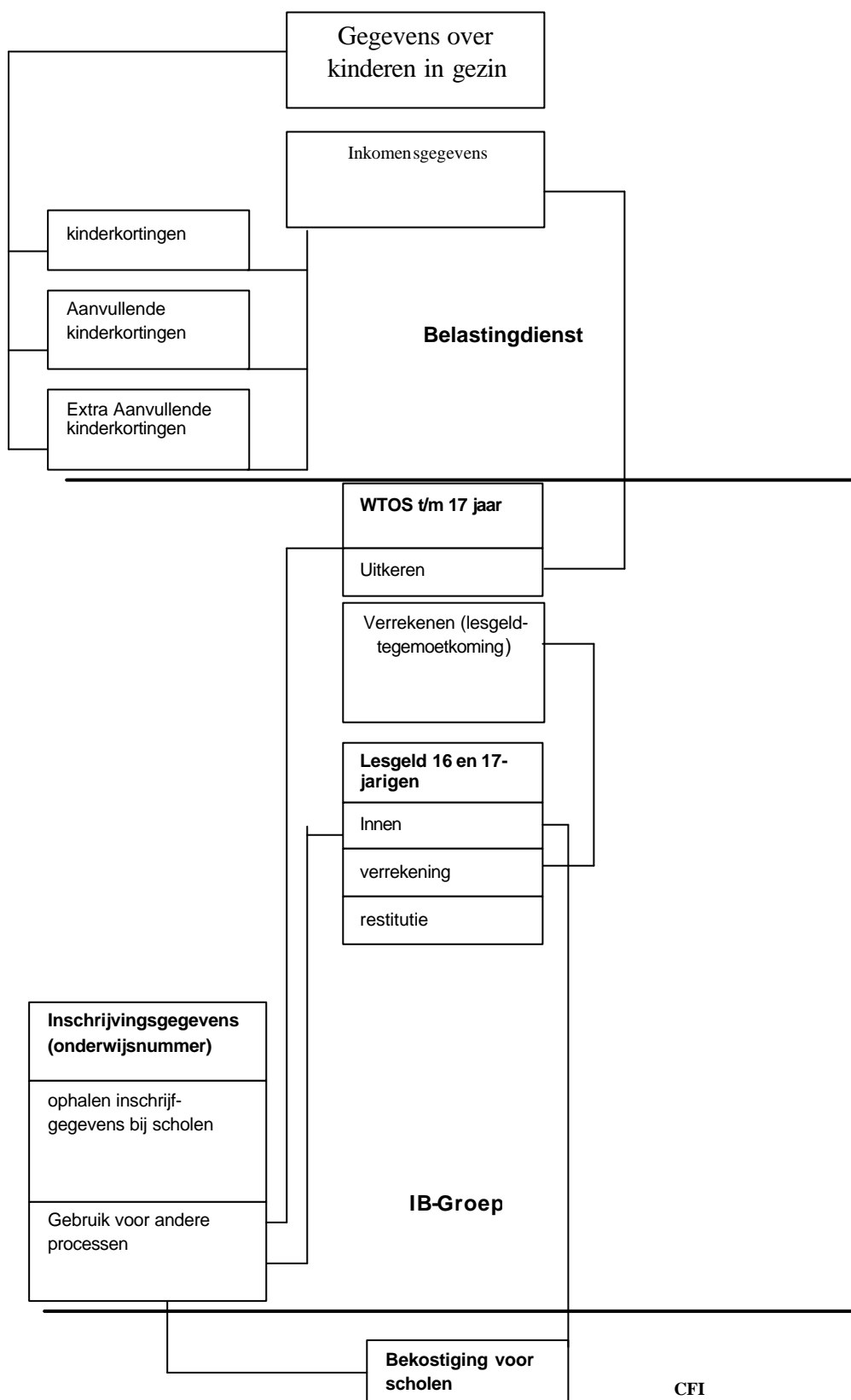
Bijlage 5

Informatiestromen WTOS, lesgeld en kinderkortingen voor en na integratie

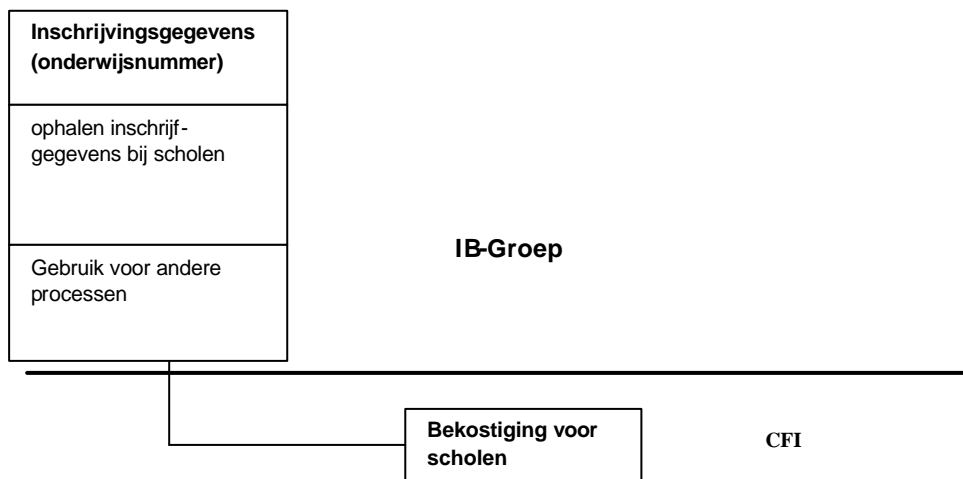
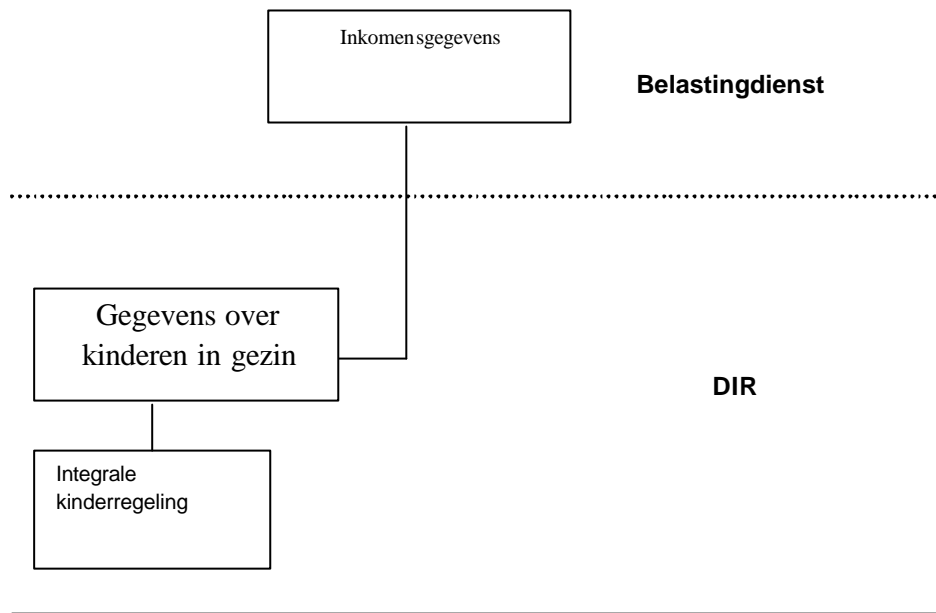
Ter illustratie van de vereenvoudiging die wordt bereikt indien gekozen wordt voor het integreren van WTOS/lesgeld en de fiscale kinderkortingen tot één integrale kinderregeling, zijn in onderstaande figuren de informatiestromen weergegeven in de huidige situatie en de situatie na integratie.

De pijlen geven de informatiestromen tussen systemen aan. Pijlen die de horizontale lijnen doorkruisen zijn informatiestromen tussen uitvoeringsorganisaties. De lijn tussen een aan de Belastingdienst gelieerde uitvoeringsorganisatie en Belastingdienst is gestippeld. Wat resteert bij de IB-Groep zijn studiefinanciering voor studenten in HO, deelnemers vanaf 18 jaar in MBO en een tegemoetkoming voor leerlingen vanaf 18 jaar in VO. Tevens blijft vanaf 18 jaar het lesgeld bestaan. De inning daarvan loopt evenwel direct via de student of leerling en niet via de ouders zoals bij kinderen beneden de 18 jaar.

Huidige situatie voor ouders met kinderen beneden de 18 jaar

Situatie voor ouders met kinderen beneden de 18 jaar indien WTOS, lesgeld en kinderkortingen worden vervangen door integrale kinderregeling (optie 2)

Bijlage 6

Grafische weergave huidige situatie, optie 1 en optie 2

Om inzichtelijk te maken hoe, afgezet tegen de huidige situatie, het conglomeraat aan kinderregelingen eruit gaat zien ingeval gekozen wordt voor optie 1c (ophogen en stroomlijnen van de fiscale kinderkortingen), respectievelijk optie 2e (vervanging WTOS/lesgeld en fiscale kinderkortingen door een integrale kinderregeling) zijn deze grafisch weergegeven voor een gezin met 2 kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar, een gezin met 2 kinderen in de leeftijd van 12 tot 16 jaar, en een gezin met 2 kinderen in de leeftijd van 16 en 17 jaar.

Te zien is dat in optie 1c de bestaande, getrapte fiscale kinderkortingen (algemene, aanvullende en extra aanvullende) vervangen worden door één gebundelde kinderkorting die op het inkomenstraject van €7.000 tot circa €45.000 geleidelijk wordt afgebouwd naar 0. Voor ouders met schoolgaande kinderen ouder dan 12 jaar en een laag inkomen komt daarbovenop de WTOS. De WTOS begint af te bouwen bij een inkomen van €7.000 en is gereduceerd tot 0 bij een inkomen van €30.600 (voor huishoudens met 2 schoolgaande kinderen in de leeftijd van 12 tot 16 jaar). In variant 1c is deze niet gewijzigd ten opzichte van de bestaande situatie

De grafiek met de integrale kinderregeling (optie 2e) laat zien dat, net als bij optie 1c, sprake is van een gestroomlijnde in plaats van een getrapte afbouw van de regeling. De integrale kinderregeling begint iets verder in het inkomensgebouw af te bouwen dan de gestroomlijnde kinderkorting (vanaf een inkomen van €9.000), maar de afbouw is scherper dan bij de gestroomlijnde kinderkorting. Dit raakt aan een discussie die ook in de economische literatuur wordt gevoerd over de vraag wat erger is: een hogere marginale druk op een kort inkomenstraject, of een lagere marginale druk op een langer inkomenstraject. Hier is geen eenduidig antwoord op te geven.

Voor kinderen van 16 en 17 jaar in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs is lesgeld verschuldigd. Het verschuldigde lesgeld wordt tot een inkomen van €7.000 volledig vergoed via de WTOS. In het afbouwtraject van de WTOS wordt de vergoeding van het lesgeld afgebouwd. Voor huishoudens met lage inkomens is goed te zien, dat de WTOS (meer dan) voldoende is om het lesgeld te compenseren. Voor gezinnen met iets hogere inkomens komt het lesgeld (deels) ten laste van de kinderkortingen en kinderbijslag. Voor huishoudens met een inkomen waar geen recht meer bestaat op de kinderkorting komt het lesgeld volledig ten laste van de kinderbijslag. Voor deze huishoudens betekent compensatie van het schrappen van het lesgeld door verlaging van de kinderbijslag dat een bedrag van €5,20 aan kinderbijslag resteert.

In de grafiek die de situatie toont voor een gezin met 2 kinderen in de leeftijd van 16 tot 18 jaar, is het te betalen lesgeld voor schoolgaande kinderen van 16 en 17 jaar en de vergoeding daarvan via WTOS, kinderkorting(en) en/of kinderbijslag gearceerd weergegeven. De gearceerde delen in de grafiek bevatten dus een weergave van geldstromen van gezinnen naar de overheid (lesgeld) en van de overheid naar gezinnen (WTOS, kinderkortingen en kinderbijslag) die elkaar per saldo neutraliseren. In optie 2e zijn deze geldstromen ook daadwerkelijk tegen elkaar weggestreept.

Bij optie 1c is sprake van een traject met een marginale druk van 4% in het inkomenstraject van €6.000 tot €7.000 (waarin alleen nog sprake is van afbouw van de kinderkorting), een marginale druk van 34% op het inkomenstraject waar de WTOS en kinderkorting worden afgebouwd, en daarna weer een

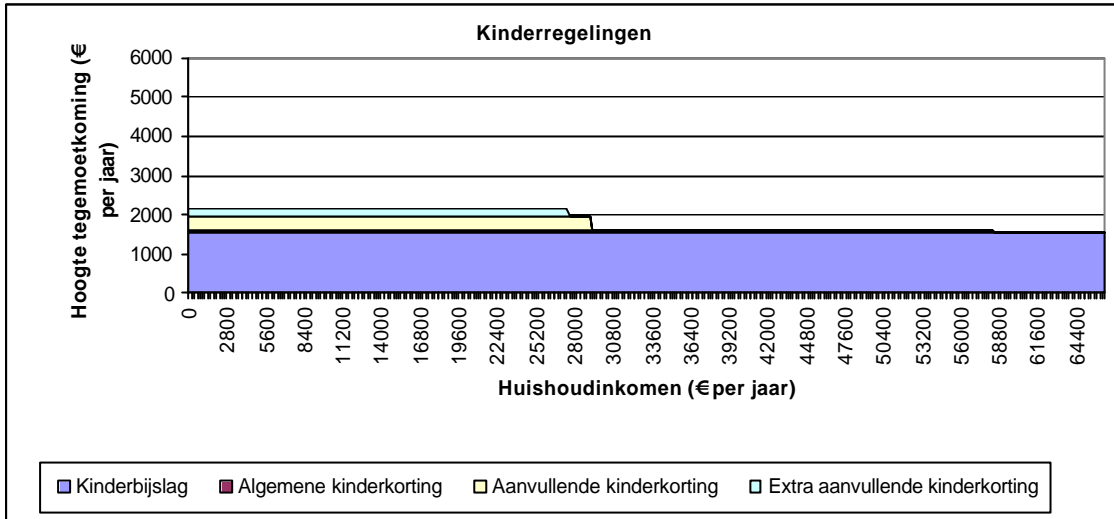
marginale druk van 4% in het verdere afbouwtraject van de kinderkorting, eindigend bij een inkomen van circa €45.400.

In optie 2e is tot een inkomen van €29.000 sprake van een marginale druk van 0 en daarna van een constante marginale druk van 11% over het volledige traject waarover de geïntegreerde kinderregeling wordt afgebouwd, waarbij het inkomensniveau waar dat eindigt afhankelijk is van het aantal en de leeftijd van de kinderen in een huishouden¹³.

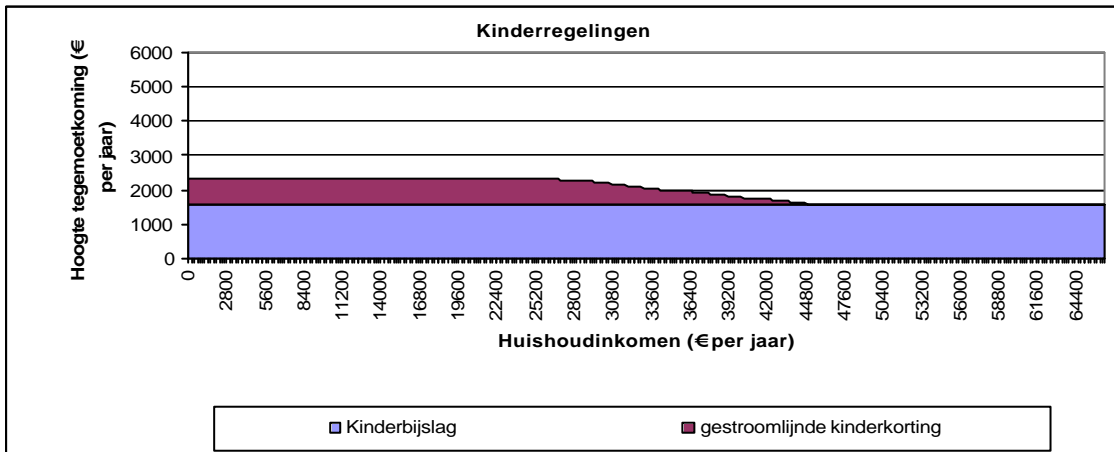
---

¹³ De lengte van het afbouwtraject is afhankelijk van de hoogte van de subsidie en die is weer afhankelijk van het aantal en de leeftijd van kinderen in een huishouden.

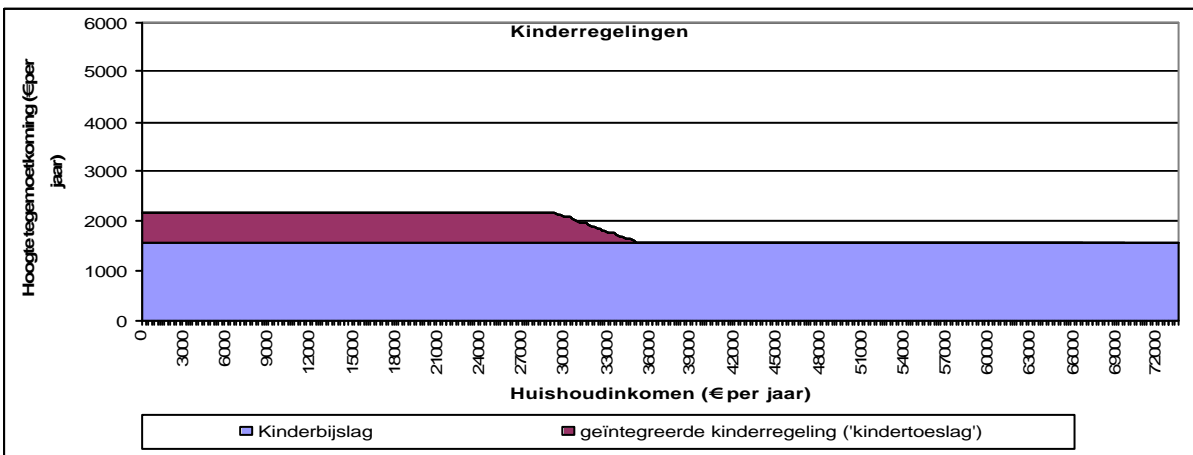
Huidige situatie voor een gezin met 2 kinderen in de leeftijdsklasse 0 tot 12 jaar

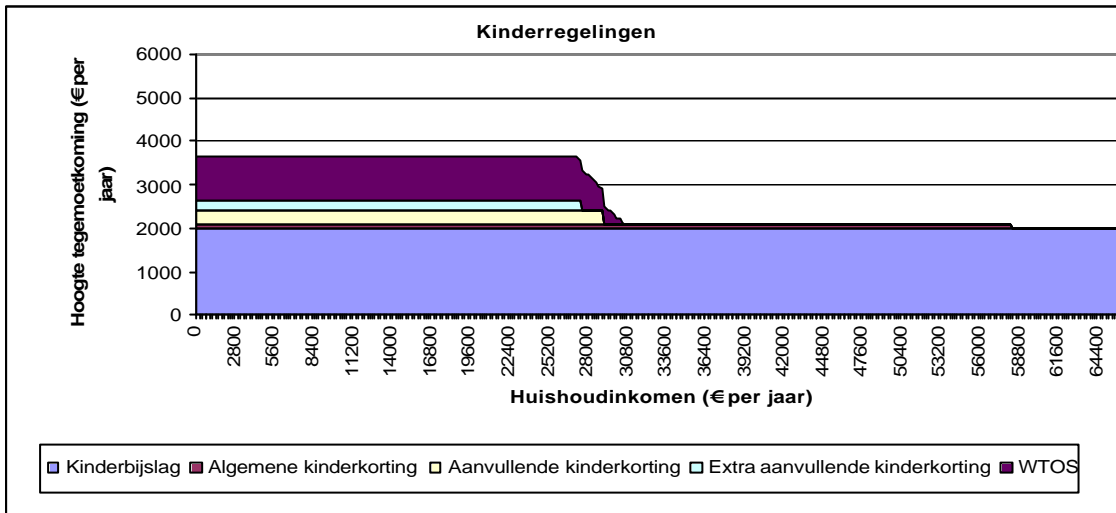
Optie 1c: ophoging en stroomlijning kinderkortingen.

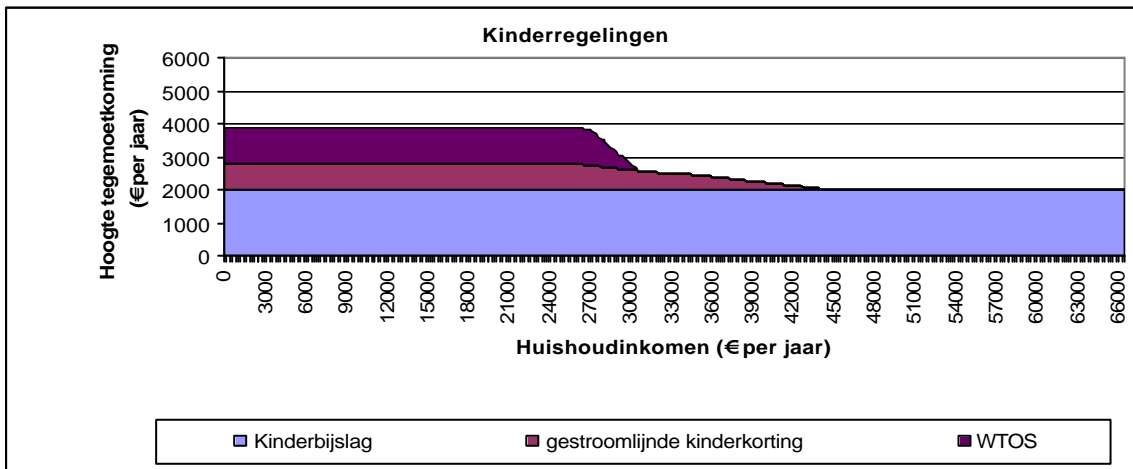
Optie 2e: vervanging WTOS/lesgeld en kinderkortingen door integrale kinderregeling ('kindertoeslag')

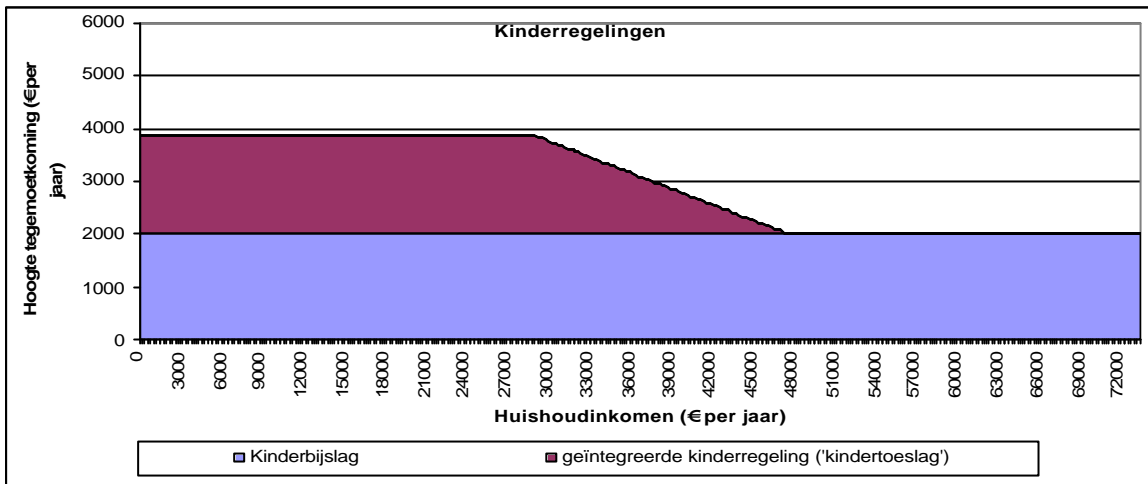
Huidige situatie voor een gezin met 2 kinderen in de leeftijdsklasse 12 tot 16 jaar

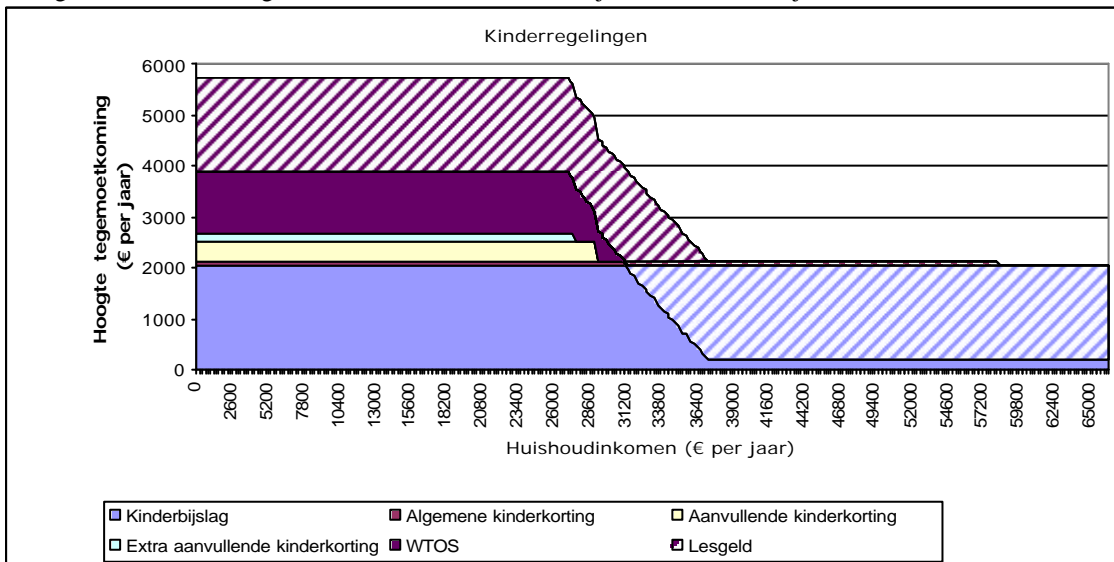
Optie 1c: ophoging en stroomlijning kinderkortingen.

Variante 2e: vervanging WTOS/lesgeld en kinderkortingen door integrale kinderregeling ('kindertoeslag')

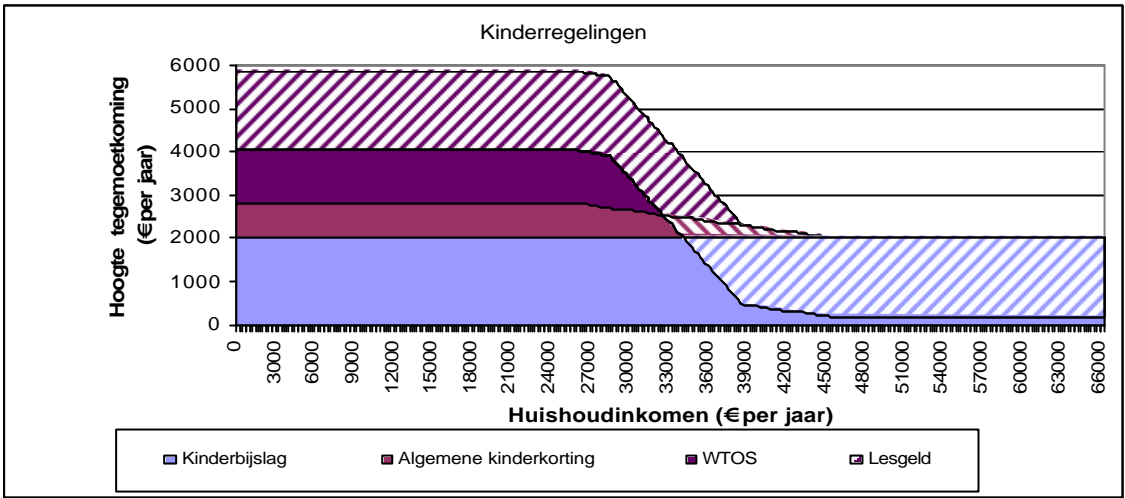
Huidige situatie voor een gezin met 2 kinderen in de leeftijdsklasse 16 tot 18 jaar.

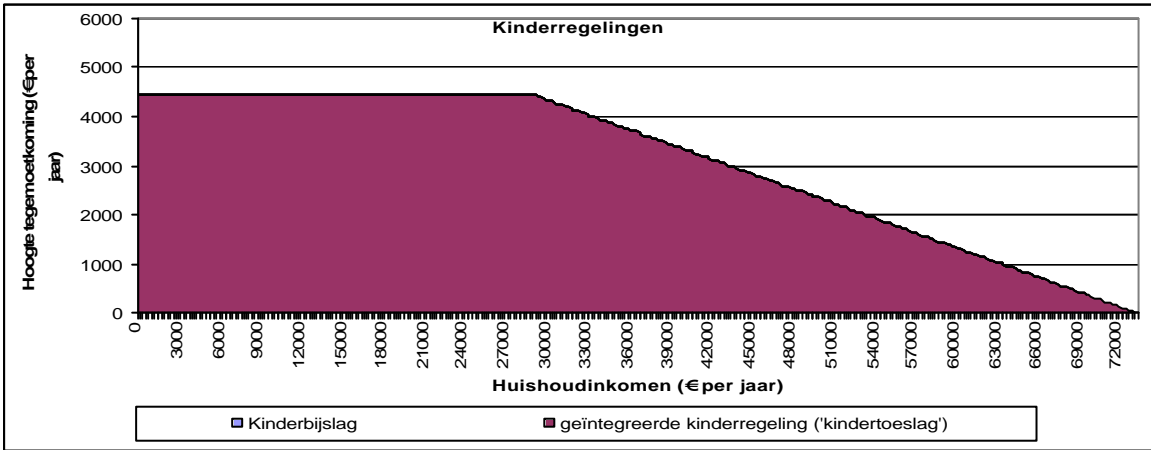
Gearceerde delen betreffen lesgeld en vergoeding daarvan via WTOS, en fictieve vergoeding via (algemene) kinderkorting en kinderbijslag

Optie 1c: ophoging en stroomlijning kinderkortingen.

Optie 2e: vervanging WTOS/lesgeld en kinderkortingen door integrale kinderregeling ('kindertoeslag')

Bijlage 7

Historische schets van de kinderbijslag

De AKW in de vorm van een volksverzekering is per 1 januari 1963 in werking getreden. De wet voorzag destijds alle ingezetenen van een recht op kinderbijslag voor derde en volgende kinderen. De AKW was een aanvulling op aparte regelingen voor loontrekkenden, kleine zelfstandigen en overheidspersoneel. De diverse kinderbijslagregelingen en de toen bestaande kinderaftek in de fiscaliteit zijn met ingang van 1 januari 1980 allen vervangen door de huidige AKW op basis waarvan alle ingezetenen recht kregen op kinderbijslag vanaf het eerste kind.

Tot 1 januari 1989 werd de kinderbijslagverzekering gefinancierd uit premies. Sinds die datum is de financiering geheel overgenomen door het Rijk en wordt de AKW dus gefinancierd uit de algemene middelen.

Recht op kinderbijslag bestaat voor kinderen tot 18 jaar. Voor thuiswonende kinderen tot 16 jaar worden geen nadere voorwaarden gesteld. Voor kinderen van 16 en 17 jaar en voor alle uitwonende kinderen moeten ouders voor de vaststelling van het recht op kinderbijslag aantonen dat zij het kind in belangrijke mate onderhouden. Voor kinderen van 16 en 17 jaar geldt daarnaast, dat zij schoolgaand zijn, werkloos of gehandicapt.

Sinds 1 januari 1983 is geleidelijk een differentiatie naar leeftijd in de AKW ingevoerd. Doel hiervan was de ontwikkeling van de kinderbijslagbedragen meer in overeenstemming te brengen met de ontwikkeling van de kosten van kinderen. Sinds 1988 golden voor de leeftijdscategorieën 0 t/m 5-jarigen, 6 t/m 11-jarigen en 12 t/m 17-jarigen kinderbijslagbedragen in de verhouding 70:100:130. Met de wetwijziging van 1 januari 1995 is deze verhouding gewijzigd in 70:85:100.

Kinderen die geboren zijn op of na 1 januari 1995 met een leeftijd van:

*0 t/m 5 jaar krijgen per kwartaal €176,62 (=70%) aan kinderbijslag

*6 t/m 11 jaar krijgen per kwartaal €214,46 (=85%) aan kinderbijslag

*12 t/m 17 jaar krijgen per kwartaal €252,31 (=100%) aan kinderbijslag.

De bedragen worden normaal gesproken elk half jaar aangepast aan de hand van het prijsindexcijfer.

Tot 1995 was het kinderbijslagbedrag per kind ook hoger naarmate het gezin meer kinderen telde. Met ingang van 1 januari 1995 is evenwicht aangebracht tussen de twee benaderingswijzen waarop het AKW-stelsel is gebaseerd, de kosten-per-kind-theorie en de gezinswelvaartstheorie. Sindsdien is het kinderbijslagbedrag per kind niet meer afhankelijk van de grootte van het gezin waartoe het kind behoort. Deze zogenaamde progressie geldt nu alleen nog in het kader van overgangsrecht voor kinderen die vóór 1995 zijn geboren.

In de zeventiger en begin tachtiger jaren is de kinderbijslag voor het eerste kind mede door langdurige bevrozing achtergebleven bij de feitelijke kostenontwikkeling. In het licht hiervan hebben in de eind tachtiger jaren en in de negentiger jaren regelmatig bijzondere verhogingen plaatsgevonden. In 1995 werd een jaarlijkse bijzondere verhoging van de kinderbijslag voor het eerste kind tot en met 2012 wettelijk vastgelegd. Vanwege de noodzaak tot het leveren van een bijdrage aan de beperking van de collectieve lasten is met ingang van 2004 is deze wettelijke jaarlijkse bijzondere verhoging ongedaan gemaakt. Om diezelfde reden volgen de kinderbijslagbedragen in 2004 en 2005 niet de ontwikkeling van het prijsindexcijfer, maar die van het minimumloon.